

Vergelijking opleidingen GGZ beroepen
eindrapportage 26 september 2013

Vergelijking opleidingen GGZ beroepen
eindrapportage 26 september 2013

drs. D.C. Duchatteau, MBA
E.P. Lammers, M.Sc.

LSJ Medisch Projectbureau
Rijnsburgerweg 10, 2333 AA Leiden
071-5232900 www.lsj.nl

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	3
2. Opdracht, verantwoording en leeswijzer	5
3. Opleidingen en registratie-eisen	7
3.1 GZ-psycholoog	7
3.1.1 Toelatingseisen	7
3.1.2 Duur en vereisten scholing	8
3.1.3 Inhoud van de scholing	11
3.1.4 De opleiding in praktijk	12
3.2 Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP	19
3.2.1 Toelatingseisen	19
3.2.2 Duur en vereisten scholing en gesuperviseerd werk	21
3.2.3 Inhoud van de scholing	23
3.2.4 De opleiding in praktijk	25
3.3 Kinder- en jeugdpsycholoog Specialist NIP	29
3.4 Psycholoog Arbeid- en Gezondheid NIP	30
3.4.1 Toelatingseisen	30
3.4.2 Duur en vereisten scholing en gesuperviseerd werk	30
3.4.3 Inhoud van de scholing	32
3.4.4 De opleiding in praktijk	33
3.5 NVO Orthopedagoog-Generalist	37
3.5.1 Toelatingseisen	37
3.5.2 Duur scholing en gesuperviseerd werk	37
3.5.3 Inhoud van de scholing	40
3.5.4 De opleiding in praktijk	41
3.6 Cognitief Gedragstherapeut VGCT	46
3.6.1 Toelatingseisen	47
3.6.2 Duur en vereisten scholing en gesuperviseerd werk	47
3.6.3 Inhoud van de scholing	51
3.6.4 De opleiding in praktijk	52
4. Vergelijking van de opleidingen	56
4.1 Duur van het traject (scholing en gesuperviseerd werk)	56
4.2 Niveau van de scholing (in vergelijking met de GZ opleiding)	57
4.2.1 Kinder- en jeugdpsycholoog NIP	57

4.2.2 Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP	58
4.2.3 NVO Orthopedagoog-Generalist	58
4.2.4 Cognitief gedragstherapeut VGCT	58
4.2.5 Enkele opmerkingen bij de voorgaande paragrafen	59
4.3 Inhoud van de scholing	61
4.3.1 Kinder- en jeugdpsycholoog NIP	62
4.3.2 Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP	62
4.3.3 NVO Orthopedagoog-Generalist	63
4.3.4 Cognitief gedragstherapeut VGCT	64
4.3.5 Inhoudelijke vergelijking van de opleidingen	65
4.3.6 Conclusies over inhoud van de scholing	66
5. Eisen arbeidsmarkt zoals genoemd in vacatureteksten	68
5.1 Achtergrond en gehanteerde methode:	68
5.2 Resultaten	68
5.3 Observaties vacatureteksten	70
6. Conclusies	71
Bijlage 1 Referenties	74
Bijlage 2 Geraadpleegde documentatie	75
Bijlage 3 Afkortingen	77

1. Managementsamenvatting

In dit rapport worden de opleidingen tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP en Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP, de Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP en NVO Orthopedagoog-Generalist beschreven. De opleidingen zijn qua inhoud, omvang en niveau van de opleiding vergeleken met de opleiding tot GZ-psycholoog.

De aanleiding voor het onderzoek ligt in een recente (1 januari 2013) wijziging in de vrijstelling van btw voor gezondheidskundige verzorging van de mens. De diensten van de Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP en Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP, de Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP en de NVO Orthopedagoog-Generalist zijn onder voorwaarden vrijgesteld van btw. Dit is een voorlopige vrijstelling op basis van een goedkeuring van de staatssecretaris van Financiën in afwachting van een onderzoek naar de kwalitatieve en kwantitatieve gelijkwaardigheid van de opleidingsduur en opleidingsniveau van deze groepen met die van de GZ-psycholoog. In dit onderzoek is tevens de opleiding tot cognitief gedragstherapeut VGCT meegenomen. Deze laatste groep valt niet onder de voorlopige vrijstelling, maar is wel in de analyse meegenomen. Met betrekking tot de inhoud van de opleidingen is gekeken naar de vraag in hoeverre de opleidingen opleiden tot gezondheidskundige verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg.

Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP

De opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP is qua omvang vergelijkbaar met de opleiding tot GZ-psycholoog. Ook het opleidingsniveau lijkt vergelijkbaar, zij het dat een aantal cursussen ook toegankelijk is voor hbo-ers. Dit roept de vraag op in hoeverre sprake is van postacademisch onderwijs.

De opleiding leidt op tot gezondheidskundige verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg. Hierbij zij opgemerkt dat dit alleen geldt voor de *opleiding* tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP. *Registratie* als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP kan ook worden verkregen door de opleiding tot schoolpsycholoog. Gegeven de NIP accreditatie van deze opleiding is het aannemelijk dat deze opleiding vergelijkbaar is qua omvang en niveau, maar er lijkt niet langer sprake te zijn van een opleiding die zich primair richt op de gezondheidskundige verzorging van de mens.

Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP

Deze opleiding is een vervolgopleiding op de opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP. De registratievereisten zijn momenteel in ontwikkeling.

Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP

De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is qua omvang vergelijkbaar met de opleiding tot GZ-psycholoog. Ook het opleidingsniveau lijkt vergelijkbaar, zij het dat een aan-

tal cursussen ook toegankelijk is voor hbo-ers. 10% van de te volgen cursussen dient op postmaster niveau te zijn. De doelgroep voor veel cursussen is breder dan psychologen alleen. Veel cursussen zijn bijvoorbeeld toegankelijk voor HRM specialisten of consultants. In bijna de helft van de cursussen is geen sprake van expliciete toetsing. Gegeven de brede doelgroep voor veel cursussen is het aannemelijk dat een aantal cursussen niet kan worden aangemerkt als cursussen die voortbouwen op de universitaire masteropleiding psychologie.

Het antwoord op de vraag of de opleiding van de Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP gericht is op individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging van de mens is afhankelijk van de werkzaamheden van de psycholoog en de keuzes die hij of zij maakt bij de inrichting van de opleiding. Alleen in het geval waarin de werkzaamheden en de opleiding zijn gericht op individuele werkhervatting of re-integratie en sprake is van behandeling of psychologische begeleiding van de herintreder kan worden gesteld dat sprake is van gezondheidskundige verzorging van de mens of individuele gezondheidszorg. In alle andere gevallen is dit niet het geval.

NVO Orthopedagoog-Generalist

De geïntegreerde opleiding tot NVO Orthopedagoog-Generalist is zeer vergelijkbaar met de opleiding tot GZ psycholoog. Als een individueel traject wordt gevolgd geldt dezelfde kanttekening als bij de opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP: cursussen staan ook open voor niet-academici. Een groot aantal cursussen dat is geaccrediteerd voor de opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP is ook geaccrediteerd voor het individuele opleidingstraject tot NVO Orthopedagoog-Generalist.

De opleiding leidt op tot gezondheidskundige verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg. Op termijn dient hierbij mogelijk dezelfde kanttekening te worden gemaakt als bij de opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, aangezien de opleiding tot schoolpsycholoog ook als alternatieve route tot registratie als NVO Orthopedagoog-Generalist is voorgelegd aan de NVO.

Cognitief Gedragstherapeut VGCT

De opleiding tot Cognitief Gedragstherapeut kent minder contacturen (200) dan de opleiding tot GZ psycholoog (480) en lijkt beperkter te zijn in omvang. Opnieuw geldt dat veel cursussen ook voor hbo-ers toegankelijk zijn.

De opleiding leidt op tot gezondheidskundige verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg.

De in deze samenvatting vermelde conclusies staat nader toegelicht in hoofdstuk 6 van dit rapport (conclusies).

2. Opdracht, verantwoording en leeswijzer

De aanleiding voor het onderzoek ligt in een recente (1 januari 2013) wijziging in de vrijstelling van btw voor gezondheidskundige verzorging van de mens. De diensten van de Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP en Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP, de Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP en de NVO Orthopedagoog-Generalist zijn onder voorwaarden vrijgesteld gebleven van btw. Dit is een voorlopige vrijstelling op basis van een goedkeuring van de staatssecretaris van Financiën in afwachting van een onderzoek naar de kwalitatieve en kwantitatieve gelijkwaardigheid van de opleidingsduur en opleidingsniveau van deze groepen met die van de GZ-psycholoog. In dit onderzoek is tevens de opleiding tot cognitief gedragstherapeut VGCT meegenomen. Deze laatste groep valt niet onder de voorlopige vrijstelling, maar is wel in de analyse meegenomen. Met betrekking tot de inhoud van de opleidingen is gekeken naar de vraag in hoeverre de opleidingen opleiden tot gezondheidskundige verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg.

De opdracht bij het opstellen van dit rapport was het opstellen van een overzichtrapport met een duidelijke omschrijving van de hoeveelheid, het niveau en waar mogelijk de inhoud van de zes verschillende opleidingstrajecten. De opleidingstrajecten worden qua duur, niveau en inhoud vergeleken met elkaar en met de opleiding tot GZ-psycholoog. Het onderzoek dient uit te monden in heldere conclusies wat betreft de verschillen en overeenkomsten in duur, niveau en inhoud van deze opleidingen.

Dit rapport is gebaseerd op een analyse van een groot aantal schriftelijke bronnen als registratiebesluiten, studiegidsen en websites. Een volledig overzicht van geraadpleegde bronnen is te vinden in bijlage 2 van dit rapport.

Dit rapport begint met een beschrijving van de verschillende opleidingen (hoofdstuk 3). Elke opleiding is beschreven aan de hand van de toelatingseisen (paragraaf 3.x.1), duur en vereisten scholing (3.x.2), inhoud van de scholing (3.x.3) en een beschrijving van de opleiding in de praktijk (3.x.4). In dit hoofdstuk worden alleen feiten weergegeven en worden nog geen gegevens geïnterpreteerd. Bij elke omschrijving staat een bron vermeld. Deze bron is in de tekst verkort weergegeven. Een volledige beschrijving van de bronnen waaruit informatie is overgenomen is te vinden in bijlage 1 bij dit rapport. Letterlijke citaten zijn door cursivering en gebruik van een kleiner lettertype duidelijk gemarkeerd in de tekst. Voor veel gegevens waren meerdere bronnen beschikbaar (denk aan brochure, website, studiegids, reglement). Bij het opstellen van dit rapport is er naar gestreefd om telkens de meest gedetailleerde bron als referentie te gebruiken.

Na een beschrijving van de verschillende opleidingen, worden de opleidingen vergeleken met de opleiding tot GZ-psycholoog en wordt ingegaan op de vraag in hoeverre sprake is van

een opleiding die opleidt tot gezondheidkundige verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg. In dit hoofdstuk worden de gegevens uit hoofdstuk 3 geïnterpreteerd. Achtereenvolgens komen aan bod de duur van het opleidingstraject (4.1), niveau van de scholing (4.2) en inhoud van de scholing (4.3). De definities die zijn gehanteerd bij het beantwoorden van de vraag in hoeverre sprake is van geestelijke verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg staan aan het begin van paragraaf 4.3 vermeld.

Als laatste onderdeel van de analyse is gekeken naar vacatures voor psychologen die een postinitiële opleiding hebben gevolgd. Doel van deze exercitie was het verkrijgen van inzicht in de eisen die werkgevers stellen aan hun medewerkers. Door omschrijvingen als "u beschikt over registratie als x of y of heeft de opleiding tot z gevolgd" kan een indruk worden verkregen over de door werkgevers ervaren gelijkwaardigheid van verschillende opleidingen. De exacte methode die bij de inventarisatie van de vacatures is gevolgd is beschreven in paragraaf 5.1.

In hoofdstuk 6 van dit rapport staan de belangrijkste conclusies van dit rapport samengevat.

3. Opleidingen en registratie-eisen

Dit hoofdstuk beschrijft de opleidingstrajecten tot de verschillende GGZ beroepen. Als eerste wordt een beschrijving gegeven van de opleiding tot GZ-psycholoog (paragraaf 3.1), aangezien deze opleiding in de vergelijking in hoofdstuk 4 dient als referentiepunt. Achtereenvolgens komen vervolgens aan bod:

- a) Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP (paragraaf 3.2),
- b) Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP (paragraaf 3.3),
- c) Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP (paragraaf 3.4),
- d) NVO Orthopedagoog-Generalist (paragraaf 3.5) en
- e) Cognitief Gedragstherapeut VGCT (paragraaf 3.6).

Elk opleidingstraject wordt beschreven aan de hand van een aantal kenmerken, te weten toelatingseisen, omvang van de scholing, hoeveelheid (gesuperviseerd) werk tijdens de opleiding en inhoud van de scholing. Aan het einde van elke paragraaf staat beschreven hoe de opleiding er in de praktijk uitziet (aanbieders en vakken). Deze kenmerken en de praktijkbeschrijving is gebaseerd op formele regelingen en registratievereisten of op websites van aanbieders en studiegidsen.

3.1 GZ-psycholoog

In deze paragraaf wordt, na een algemene karakterisering van het beroep en de opleiding, de opleiding tot GZ-psycholoog beschreven aan de hand van: toelatingseisen, hoeveelheid scholing en gesuperviseerd werk. Tevens wordt de inhoud van de scholing beschreven. Tot slot worden de opleidingen zoals gegeven voor de verschillende aanbieders beschreven.

Wat is een GZ-psycholoog? 'De gz-psycholoog behandelt zelfstandig psychische stoornissen en problemen in de levenssfeer. Ook behandelt een gz-psycholoog de psychische aspecten die samenhangen met lichamelijke ziekte, invaliditeit en handicaps. Hoofdtaken zijn diagnostiek en behandeling. Gezondheidszorgpsychologen hebben een zelfstandige praktijk of zijn verbonden aan een instelling. Denk hierbij aan: psychiatrische instellingen, verpleeghuizen, revalidatie-instellingen, instellingen voor gehandicaptenzorg, instellingen voor kinder- en jeugdhulpverlening, forensische instellingen. De opleiding tot gz-psycholoog duurt twee jaar. De opleiding bestaat uit een combinatie van een praktijkopleiding (4 dagen in de week) en een cursus (1 dag per week). De opleiding kan ook in deeltijd gevolgd worden. De opleiding heeft twee differentiaties: kinderen & jeugdigen en volwassenen & ouderen. Een van de zes regionale erkende opleidingsinstellingen in ons land verzorgt de opleiding.' (psynip.nl)

3.1.1 Toelatingseisen

De toelatingsprocedure voor de opleiding tot GZ-psycholoog wordt op de website van het VU als volgt beschreven:

- a) 'Om in aanmerking te komen voor een registratie als GZ-psycholoog dient men een universitaire masteropleiding in de psychologie, pedagogiek of geestelijke gezondheidskunde te heb-

ben afgerond. Hoewel er geen onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende master specialisaties, bieden niet alle specialisaties het volledige vakkenpakket dat voor de GZ-opleiding is vereist. Mocht men op het moment van afstuderen niet aan alle onderdelen voldoen, is het mogelijk om dit in te halen (bijvoorbeeld aan de Open Universiteit).

- b) De onderstaande onderdelen dienen op universitair niveau te zijn getoetst:
1. Klinische Psychologie/Orthopedagogiek,	6 ec
2. Persoonlijheidsleer,	6 ec
3. Ontwikkelingspsychologie,	6 ec
4. Psychopathologie,	9 ec
5. Neuropsychologie,	6 ec
6. Diagnostische modellen en strategieën,	11 ec
7. Behandelingsmodellen en strategieën,	11 ec
8. Organisatie van de gezondheidszorg, gehandicaptenzorg en jeugdhulpverlening,	1 ec
9. Juridische aspecten van de hulpverlening,	1 ec
10. Gespreksvoering, observatie en rapportage,	11 ec
11. Het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.	23 ec
- c) Er moet zijn voldaan aan een stage van tenminste 520 uur (19 erts), bestaande uit diagnostiek, indicatiestelling en behandeling.
Gezien de landelijke verschillen wordt uitgegaan van een minimum aantal van 110 punten dat behaald moet zijn als som van de punten voor de onder deel b en deel c genoemde onderdelen.
- d) Er dienen tenminste drie casussen (psycho)diagnostiek onder supervisie te zijn volbracht. Een erkende supervisor bevestigt dat de kandidaat praktijkervaring heeft opgedaan met tenminste drie diagnostiekcasussen. Dit kan worden aangetoond door middel van een gewaarmerkte kopie van:
1. De Basisaantekening Psychodiagnostiek (BAPD) van het NIP,
  2. De Basisaantekening Diagnostiek van de NVO,
  3. De Aantekening Testdiagnostiek van de Universiteit Maastricht,
  4. De Verklaring van Bevoegdheid tot het doen van Psychodiagnostisch, Onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam (alleen voor orthopedagogen)'

3.1.2 Duur en vereisten scholing

Scholing

De fulltime variant duurt twee jaar en bestaat uit:

- a) Eén dag per week cursorisch onderwijs,
- b) Literatuurstudie en het uitvoeren van opdrachten.

Het cursorische deel van de opleiding omvat cursussen op het gebied van de diagnostiek, indicatiestelling, interventies en overige taken. Het onderwijs is praktijkgericht: er wordt gedeeltelijk gewerkt vanuit eigen casuïstiek en setting, en vanaf het begin van de opleiding wordt theoretische onderbouwing gegeven aan de praktijkervaring. In tabel 1 is te zien hoe de verdeling in uren wordt gemaakt met betrekking tot zelfstudie, praktijk en supervisie. Binnen het onderwijs worden verschillende werkvormen gehanteerd, zoals hoorcollege, rollenspellen, casuïstiek en groepsactiviteiten. Er geldt een 100% aanwezigheidsplicht (ppo-opleidingen.nl).

Tabel 1. Onderwijsverdeling (ppo-opleidingen.nl)

	Cursorisch deel	Zelfstudie	Praktijk	Supervisie	Totaal
Diagnostiek	200	96	1116	36	1440
Indicatiestelling	40	24	279	9	360
Interventies	200	96	1116	36	1440
Overige taken	40	24	279	9	360
Totaal	480	240	2790	90	3600

De getallen zijn uitgedrukt in uren.

Supervisie

Gedurende de hele opleiding vindt supervisie plaats. Er is in totaal 90 uur supervisie gelijk verdeeld over Behandeling en Diagnostiek. Deze supervisie is in principe individueel en vindt regelmatig plaats. Eén supervisie-uur bestaat uit een sessie van minimaal 45 minuten aaneengesloten contacttijd en 15 minuten voorbereiding en uitwerking (te noteren als 1 uur individuele supervisie). Supervisie mag ook in groepjes van twee of drie gesuperviseerden plaatsvinden. In een groepje van twee bestaat een sessie uit minimaal 60 minuten aaneengesloten contacttijd en 15 minuten voorbereiding en uitwerking (te noteren als 1 uur individuele supervisie). In een groepje van drie bestaat een sessie uit minimaal 90 minuten aaneengesloten contacttijd en 15 minuten voorbereiding en uitwerking (te noteren als 1 uur individuele supervisie). Bij supervisie wordt ervan uitgegaan dat er tenminste 15 sessies bij eenzelfde supervisor worden gevolgd zodat het leerproces zinvol is.

Het methodisch en technisch leren handelen en het procesmatige verloop van diagnostiek en behandeling is een van de aandachtspunten van de supervisie. Ook wordt er gereflecteerd over de attitude van de psycholoog in opleiding tot GZ-psycholoog (piog) in relatie met cliënten en/of andere beroepsmatige contacten (studiegids SPON 2013).

Gesuperviseerd werk

Het praktijkdeel van de opleiding duurt minimaal twee jaar (afhankelijk van een fulltime of parttime dienstverband) en bestaat uit:

- a) Twee tot vier dagen (16 tot 32 uur) per week praktijkwerkzaamheden (totaal 2790 uur)
- b) Supervisie over deze praktijkwerkzaamheden (totaal 90 uur).

De werkervaring wordt volgens een opleidingsplan opgedaan onder begeleiding van een praktijkopleider. De taken worden verdeeld in psychodiagnostiek (40%), indicatiestelling (10%), behandeling (40%) en overige taken (10%).

De praktijkwerkzaamheden vinden plaats in door de hoofdopleider erkende en daartoe aangewezen praktijkinstellingen. Dit zijn GGZ-instellingen, ziekenhuizen, verpleeghuizen, revalidatie-instellingen, instellingen voor gehandicaptenzorg, instellingen voor verslaving, instellingen voor kinder- en jeugdhulpverlening, forensische instellingen en eerstelijnspraktijken (rino.nl).

Eisen opleiders/begeleiders

Aan de opleiders en begeleiders van de opleiding tot GZ-psycholoog worden verschillende eisen gesteld. Deze worden onderstaand voor de verschillende typen begeleider beschreven.

De praktijkopleider

De praktijkopleider (p-opleider) is een ervaren en geregistreerde GZ-psycholoog die er bij de praktijkinstelling voor zorgt dat de piog de opleiding volgens de eisen binnen de gestelde termijn kan afronden. De praktijkopleider combineert de rol van mentor, toezichthouder op de werkomstandigheden en de leermogelijkheden binnen de praktijkinstelling en als 'troubleshooter' in geval van problemen. Hij of zij ziet ook toe op de arbeidsrechtelijke taken en plichten van de piog en beoordeelt de vooruitgang en de kwaliteit van het praktijkwerk in het licht van de opleidingsdoelstellingen.

Aan de p-opleider worden door de Kamer Gezondheidszorgpsycholoog de volgende eisen gesteld:

- a) *'Minimaal vijf jaar geregistreerd als GZ-psycholoog, en minimaal drie jaar fte werkervaring als zodanig.*
- b) *Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding, verworven door ervaring en/of opleiding.*
- c) *Werkzaam zijn bij de praktijkinstelling, bij voorkeur op basis van een arbeidsovereenkomst met een aanstellingsomvang van tenminste 0,5 fte.*
- d) *Actief op het gebied van patiëntgebonden werkzaamheden, voor gemiddeld tenminste 8 uur per week.*
- e) *De rol van de betrokkene als praktijkopleider is expliciet vastgelegd. Daarbij dienen te zijn vastgelegd:*
  1. *De verantwoordelijkheden van de betrokkene,*
  2. *De tijd die betrokkene hiervoor beschikbaar heeft,*
  3. *De bevoegdheid van betrokkene om in te grijpen door de lijn heen, indien het belang van de opleiding dit vereist,*
  4. *Toegang van de betrokkene tot de leiding van de instelling, hetzij rechtstreeks, hetzij via de p-opleider.'*

(studiegids SPON 2013).

De werkbegeleiders

De werkbegeleiders zijn de collega's die de vanuit de praktijkopleider gedelegeerde verantwoordelijkheid dragen voor de cliënten/patiënten die de piog ziet. Tijdens de gesprekken staat het functioneren op de werkvloer centraal. Werkbegeleiders kunnen toezicht houden op het handelen van de piog. Aan de werkbegeleider wordt door de Kamer Gezondheidszorgpsycholoog de volgende eisen gesteld (geen wettelijke vereiste):

- a) *'Minimaal drie jaar geregistreerd als GZ-psycholoog, en minimaal twee jaar fte werkervaring als zodanig.*
- b) *Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding, verworven door ervaring en/of opleiding.*
- c) *Werkzaam in de patiëntenzorg, binnen hetzelfde team als de piog.*
- d) *Tijdens werktijden van de piog voldoende aanwezig binnen de werkeenheid om aantoonbaar de begeleidingstaken adequaat te kunnen vervullen, met een ondergrens van 50% van de werktijd van de piog. Daarbij dient de werkbegeleider zicht te hebben op, en weet te hebben van, de inhoudelijke werkzaamheden van de piog' (studiegids SPON 2013).*

Supervisor

Aan de supervisor Psychodiagnostiek en indicatiestelling en Behandeling en overige taken worden door de Kamer Gezondheidszorgpsycholoog de volgende eisen gesteld:

- a) *'Minimaal drie jaar geregistreerd als gz-psycholoog, en minimaal twee jaar fte werkervaring als zodanig.*
- b) *In afwijking van het eerste lid kan supervisie inzake psychotherapeutische deeltechnieken ook worden gegeven door een psychotherapeut of psychiater met minimaal twee jaar fte werkervaring en aantoonbare ervaring op het betreffende gebied van de psychotherapie.*
- c) *Aantoonbare vakinhoudelijke expertise op het terrein waarop de supervisie betrekking heeft.*
- d) *Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding (bij voorkeur supervisie), verworven door ervaring en/of opleiding.*
- e) *Substantiële recente werkervaring in de patiëntenzorg.*
- f) *Bij voorkeur niet werkzaam binnen hetzelfde team als de piog.'*

Bij de opleiding dienen tenminste twee supervisors betrokken te zijn, waarbij het aandeel van één supervisor niet meer bedraagt dan 60 uur. De functie van praktijkopleider/ werkbegeleider en supervisor mag niet worden toegewezen aan een en dezelfde persoon (studiegids SPON 2013).

3.1.3 Inhoud van de scholing

Het cursorische onderwijs omvat tenminste a) 200 uren psychodiagnostiek, b) 40 uren indicatiestelling, c) 200 uren behandelingsmethoden en d) 40 uren overige beroep specifieke vaardigheden. Een verdere uitwerking van deze urenverdeling wordt als volgt beschreven:

- a) *'200 uren psychodiagnostiek, bestaande uit:*
  - 1. *psychopathologie, met inbegrip van psychologische aspecten van somatische stoornissen,*
  - 2. *Methodologie van het diagnostisch redeneerproces,*
  - 3. *Diagnostische modellen,*
  - 4. *Meettheorie, psychometrie en testconstructie,*
  - 5. *Vaardigheid in de toepassing van de belangrijkste diagnostische*
  - 6. *Methoden,*
  - 7. *Specifieke diagnostische vaardigheden ten behoeve van verschillende*
  - 8. *leeftijdsgroepen en maatschappelijke groeperingen, waaronder*
  - 9. *cultuurgebonden problematiek,*
  - 10. *Reflectie op de diagnostische attitude, met inbegrip van beroepsethische*
  - 11. *aspecten.*
- b) *40 uren indicatiestelling, bestaande uit:*
  - 1. *indicaties en contra-indicaties van de onderscheiden psychologische, pedagogische en psychotherapeutische behandelingsvormen;*
  - 2. *organisatie van de hulpverlening en maatschappelijke voorzieningen;*
  - 3. *rapportage en dossiervorming.*
- c) *200 uren behandelingsmethoden, bestaande uit:*
  - 1. *Toepassing van psychologische en pedagogische technieken en psychotherapeutische deeltechnieken zowel individu- als systeemgericht,*
  - 2. *Leer - en cognitieve theorieën, psychodynamische theorieën,*
  - 3. *Experiëntiële theorieën, systeemtheorieën en groepsdynamica,*
  - 4. *Behandelingsplanning,*
  - 5. *Tot stand brengen en hantering van de behandelingsrelatie,*
  - 6. *Omgaan met weerstanden,*
  - 7. *Procesevaluatie,*
  - 8. *Hanteren van groepsprocessen,*
  - 9. *Effecten van farmacotherapie,*
  - 10. *Specifieke therapeutische vaardigheden ten behoeve van verschillende*

11. Leeftijdsgroepen en maatschappelijke groeperingen, waaronder cultuurgebonden problematiek,
  12. Reflectie op de therapeutische attitude, met inbegrip van beroepsethische aspecten.
- d) 40 uren overige beroep specifieke vaardigheden, bestaande uit:
1. Methodologie van praktijkonderzoek;
  2. Voorlichtingskunde;
  3. Didactiek;
  4. Werken in teamverband;
  5. Interdisciplinaire samenwerking.'
- (Besluit gezondheidszorgpsycholoog, 1998)

3.1.4 De opleiding in praktijk

De GZ-opleiding wordt aangeboden door de volgende instellingen:

Regio West Noord: RINO Noord-Holland

Regio West Midden: RINO Groep (organisatie), PDO-GGZ Utrecht (uitvoering)

Regio West Zuid: RINO Groep (organisatie) PDO-GGZ Leiden-Rotterdam (uitvoering)

Regio Oost Noord: PPO Opleidingen

Regio Oost Midden: SPON

Regio Oost Zuid: RINO Zuid-Nederland

De opleiding tot GZ-psycholoog kent meestal twee specialisaties: Volwassenen & Ouderen (V&O) en Kinder & Jeugd (K&J). De cursusonderdelen binnen de opleiding tot GZ-psycholoog verschillen per specialisatie. In de tabellen 2 (onderstaand) en 3 (volgende pagina) wordt een overzicht gegeven van de onderdelen van de opleiding tot GZ-psycholoog V&O en GZ-psycholoog K&J bij het SPON. Tabel 2 geeft een overzicht van het programma van de twee specialisaties. Verspreid door de opleidingsjaren worden tevens verschillende korte modules aangeboden. Deze modules staan beschreven in tabel 3. In totaal beslaan deze opleidingen 510 of 480 uur, afhankelijk van de specialisatie.

Tabel 2. Overzicht globale programma GZ-psycholoog V&O en GZ-psycholoog K&J SPON (Een bijeenkomst bestaat 3 uur exclusief pauze, Studiegids SPON, 2013).

GZ-opleiding V&O		GZ-opleiding K&J	
Module	Aantal bijeenkomsten	Module	Aantal bijeenkomsten
Proces van diagnostiek en behandeling	20	Inleiding in de systeemtheorie	15
Methodiek van diagnostiek en indicatiestelling	20	Psychodiagnostiek	16
Inleiding gedragstherapie	10	Ontwikkelingsstoornissen	15
Somatische klachten	20	Inleiding gedragstherapie	15
Angst- en stemmingsstoornissen	10	Groepsdynamica	10
Somatische klachten	20	Somatische klachten	15
Klinische Neuropsychologie	20	Handicaps	10
Persoonlijkheidsstoornissen / Ernstige psychopathologie	20	Angst- en stemmingsstoornissen	15
Integratie	8	Variaties in leren	10
		Gedragstoornissen	15
Totaal aantal uur	444 uur	Totaal aantal uur	408 uur

Tabel 3. Overzicht korte cursussen GZ-psycholoog V&O en GZ-psycholoog K&J (Studiegids SPON, 2013).

Korte cursussen GZ-psycholoog V&O		Korte cursussen GZ-psycholoog K&J	
Module	Aantal bijeenkomsten	Module	Aantal bijeenkomsten
Ethiek	4	Ethiek	3
Groepsdynamica	3	Psychofarmacologie	1
Psychofarmacologie	2	Culturele aspecten van de hulpverlening	3
Culturele aspecten van de hulpverlening	2	Wetenschappelijke attitude	3
Wetenschappelijke attitude	2	Kinderbescherming en justitie	2
Verslavingszorg	4	Kind en trauma	2
GZ-psycholoog en het recht	1	GZ-psycholoog en het recht	1
Lezingen	4	Hechtingsproblemen	5
		Lezingen	4
Totaal aantal uur	66	Totaal aantal uur	72

Tabel 4 geeft een overzicht van het opleidingsprogramma zoals verzorgd door PPO-Opleidingen. Deze opleiding beslaat in totaal 510 of 486 uur, afhankelijk van het accent dat de piog kiest.

Tabel 4. Overzicht Cursusonderdelen opleiding GZ-psycholoog V&O (PPO-opleidingen.nl)

Cursusonderdelen opleiding GZ-psycholoog V&O		Cursusonderdelen opleiding GZ-psycholoog K&J	
Cursusblok	uren	Cursusblok	uren
introdutie diagnostiek	38	Algemene inleiding	18
groepsdynamica	30	Biologie van de ontwikkeling	30
inleiding in de gedragstherapie	50	Cognitieve ontwikkeling	30
reflectief practicum	50	Soc. emot. en zelfbeeldontwikkeling	30
ontwikkelingsstoornissen	36	Inleiding in de psychotherapie	42
neuropsychologie	36	Inleiding in de gedragstherapie	50
inleiding in de psychotherapie (incl. 4 dagen reflectief practicum)	42	Opvoedingsproblemen	24
Persoonlijkheidsstoornissen	36	Ontwikkelingsstoornissen	24
angst- en stemmingsstoornissen	72	Gedrags- en persoonlijkheidsstoornissen	24
stoornissen in de impulscontrole: m.n. verslaving en eetstoornissen	36	Angst- en stemmingsstoornissen	24
lichamelijke klachten: chronisch somatische aandoeningen, psychosomatiek en somatoforme aandoeningen	36	Somatische klachten	30
psychotische en dissociatieve stoornissen	36	Toepassingsgebieden van de CGT	50
derde levensfase	12	Psychotische stoornissen	12
		Leerproblemen en –stoornissen	18
		Handicaps	18
		3e levensfase	12
		Reflectief Practicum	50
Totaal aantal uur	510 uur	Totaal aantal uur	486 uur

Tabel 5 geeft een overzicht van de cursusonderdelen zoals deze worden aangeboden door RINO Noord-Holland. Het aantal uren of bijeenkomsten per cursusonderdeel is niet bekend. RINO Noord-Holland biedt ook een GZ-opleiding aan met aandachtsgebied 'Kortdurende zorg' en de reguliere GZ-opleiding. Deze richt zich voor ongeveer 70% op volwassenen en ouderen en voor ongeveer 30% op kinderen en jeugdigen.

Tabel 5. Overzicht cursusonderdelen GZ accent kinder en jeugd en ouderen RINO Noord Holland (rino.nl)

GZ-opleiding ouderen		GZ-opleiding K&J	
Module		Module	
Gespreksvaardigheden		Communicatieve vaardigheden	
Diagnostiek		Ontwikkeling en psychopathologie K&J	
Inleiding Cognitieve gedragstherapie		Cognitieve gedragstherapie	
Stemmingsstoornissen		Systeemtherapie	
Angststoornissen		Psychodynamische behandeling	
Persoonlijkheidsstoornissen		Infant Mental Health	
Kortdurende psychodynamische behandeling		Stemmingsstoornissen	
Groepsinterventies		Adolescenttherapie	
Oplossingsgerichte therapie		Adolescenten gedragsstoornissen	
Psychosomatiek		Angststoornissen	
Verslaving		Psychodiagnostiek bij kinderen en jeugdigen	
Cognitieve stoornissen & revalidatie		Neuropsychologie van het kind	
Systeem- (en gezins)therapie		Groepstrainingen	
(Psycho)Farmacologie		(Psycho)Farmacologie	
Mediatieve therapie		Leerstoornissen	
Ontwikkelingsstoornissen		Persoonlijkheidsstoornissen (volwassenen)	
Psychotische stoornissen		Psychotische stoornissen (adolescenten en volwassenen)	
Ethiek en wetgeving		Ethische reflectie	
Reflectie-dagen (geleid door de hoofddocenten)		Capita Selecta: Licht Verstandelijk Gehandicapten; Seksueel misbruik en kindermishandeling; Interculturele competenties; Jeugd, nieuwe media en behandeling; REBT (Ann Vernon); Medische psychologie.	

Tabel 6 geeft een overzicht voor RINO Zuid. Deze opleiding beslaat 502 of 481 uur, afhankelijk van het accent dat wordt gekozen.

Tabel 6. Overzicht cursusonderdelen GZ accent kinder en jeugd en volwassenen en ouderen RINO Zuid (rino-zuid.nl).

GZ-opleiding V&O		GZ-opleiding K&J	
Module	uren	Module	uren
Algemene oriëntatie	18	Levensloopperspectief	6
Ernstige psychopathologie	36	Ontwikkelingsstoornissen	78
Gedragstherapie en angst- en stemmingsstoornissen	100	Methodische Diagnostiek	48
Groepsdynamica	24	Gedragstherapie	100
Handicaps	24	Pediatrie psychologie	42
Inleiding in de cliëntgerichte psychotherapie	30	Capita Psychotherapie	36
Inleiding in het psychoanalytisch referentiekader	30	Systeemtherapie en ouderbegeleiding	60
Psychopathologie op latere leeftijd	30	Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking	24
Klinische neuro- en revalidatiepsychologie	30	Klinische neuropsychologie en leerstoornissen	36
Methodische diagnostiek	54	Reflectief practicum	15
Psychosomatische aspecten en somatoforme problematiek	18	Capita selecta (Ethiek, Kinderbescherming en justitie, Seksualiteit, Psychofarmacologie, Cultuurgebonden problematiek, Jeugddelinquentie, en Forensische Psychologie)	36
Reflectief practicum	12		
Systeemtherapie	60		
Capita selecta (Gezondheidsrecht, Transculturele hulpverlening, Preventie, Forensische psychologie, Ethiek, en Behandeling bij mishandeling / misbruik)	36		
Totaal aantal uren	502 uur	Totaal aantal uren	481 uur

Tabel 7 (volgende pagina) laat de onderdelen zien van de GZ-opleiding verzorgd door de PDO-GGZ Utrecht. Het totaal aantal uren van deze opleiding bedraagt 495 of 492 uur.

Tabel 7. Overzicht cursusonderdelen GZ accent kinder en jeugd en volwassenen en ouderen RINO groep/PDO-GGZ Utrecht (Informatiegids RINO groep).

GZ-opleiding V&O		GZ-opleiding K&J	
Module	uren	Module	uren
Kennismaking	3	Kennismaking	3
Inleiding diagnostiek	27	Inleiding diagnostiek	27
Ethiek	12	Ethiek en recht	12
Systeem therapeutische interventies	36	Anamnese en observatie	12
Diagnostiek van persoonlijkheid/ psychologische functies	30	Diagnostiek van persoonlijkheid/ psychologische functies	30
Algemene aspecten van de psychotherapeutische interventies counseling	12	Algemene aspecten van de psychotherapeutische interventies counseling	12
Referentiekaders psychologische interventies	18	Referentiekaders psychologische interventies	24
DBC richtlijnen	6	Kortdurende interventies/crisisinterventie/ behandelcontract-management	9
Kortdurende interventies/crisisinterventie/ behandelcontract-management	12	Basiscursus gedragstherapie	60
Basiscursus gedragstherapie	60	Casusbespreking diagnostiek	9
Casusbespreking diagnostiek	9	Gedragstherapie en cognitieve therapieverdieping	48
GT/CT/Angst en depressie bij kinderen	12	Ouderbegeleiding e.d.	24
GT/CT/Angst bij volwassenen inclusief trauma	12	Eetstoornissen	6
GT/CT/Depressie bij volwassenen	12	Ontwikkelingsstoornissen of ontwikkelingspsychopathologie	18
GT/CT/Rouw	6	Verstandelijk gehandicapten	12
GT/CT/Trauma en dissociatie	6	Systeem (therapeutische) interventies	24
Verstandelijk gehandicapten	12	Seksuologie	12
Psychotische stoornissen	12	Groeps (therapeutische) interventies	12
Eetstoornissen	6	Neuropsychologische diagnostiek	12
Persoonlijkheidsstoornissen	18	Psychopathologie: diagnostiek en interventie: advanced topics	15
Somatoforme stoornissen	12	Somatoforme stoornissen	12
Verslaving	12	Praktijkorganisatie/eigen praktijk	3
Seksuologie	12	Dissociatie en psychotische stoornissen	12
Ouderen	9	Farmacologie	6
Casusbespreking behandeling	6	Allochtonen	6
Neuropsychologische diagnostiek	36	Casusbespreking gecombineerde casus	18
Farmacologie	12	Arbeidsgerelateerde problematiek	6
Groeps (therapeutische) interventies	15	Ouderen	9
Forensisch	12	Verslaving	9
Allochtonen	6	Forensisch	12
Psychopathologie (diagnostiek en interventie) bij kinderen en jeugdigen	18	Preventie	6
Arbeidsgerelateerde problematiek	3	Comorbiditeit, school en psychiatrie	6
Casusbespreking gecombineerde casus	6	Ouders met psychiatrische stoornissen	6
Eigen praktijk	3		
Medische psychologie	12		
Totaal aantal uren	495 uur	Totaal aantal uren	492 uur

Tabel 8 (volgende pagina) geeft een overzicht van de cursusonderdelen van PDO-GGZ Leiden/Rotterdam. Aangezien het k&J programma van Rotterdam afwijkt van Leiden wordt deze in apart weergegeven (tabel 9). PDO-GGZ/RINO Groep biedt ook de richting ouderen aan. Deze opleiding beslaat totaal 480 uur.

Tabel 8. Overzicht cursusonderdelen GZ accent kinder en jeugd en volwassenen en ouderen RINO groep/PDO-GGZ Leiden en Rotterdam (Informatiegids RINO groep).

GZ-opleiding V&O Leiden&Rotterdam		GZ-opleiding K&J Leiden	
Module	uren	Module	uren
Kennismakingsbijeenkomst	3	Introductie, start opleiding	3
Algemene inleiding diagnostiek	12	Beroepsethiek en supervisie	3
Psychopathologie	54	Inleiding Diagnostiek in ontwikkelingspsychologisch en orthopedagogisch perspectief, theoretische modellen en hypothesevorming.	18
Werken met groepen	30	Diagnostisch onderzoek	30
Volwassenen & ouderen intake en indicatiestelling	6	Demo-onderzoeken	18
Inleiding cognitieve gedragstherapie	36	Ontwikkelingspsychopathologie	18
Diagnostiek van de persoonlijkheid	12	Paradigma: regulatieve cyclus en planmatig werken. Het formuleren van doelen, middelen en criteria	18
Volwassenen & ouderen projectie onderzoek	6	Therapeutische interventies	30
Volwassenen & ouderen intelligentie onderzoek	6	Diagnostiek en behandeling van autisme spectrumstoornissen	12
Neuropsychologie	36	Onderzoek en uitwerken onderzoek: uitvoering van het diagnostisch proces	6
Ethiek	12	Uitwerken onderzoek, indicatiestelling en behandeling in de praktijk: behandeling van gedragsproblemen in ontwikkelingspsychologisch en orthopedagogisch perspectief	6
Schemagerichte therapie bij persoonlijkheidsstoornissen	30	Capita Selecta: Therapeutische interventies	30
Psychologische behandeling van stemmingsstoornissen	18	Behandelingssettingen	36
Kinderen & jeugd diagnostiek	6	Neuropsychologische diagnostiek	18
Kinderen & jeugd intelligentie onderzoek	6	Handelingsgerichte diagnostiek	6
Kinderen & jeugd intake en indicatiestelling	6	Specifieke doelgroepen: Diagnostiek en Behandeling	36
Kinderen & jeugd onderzoek van de persoonlijkheid	6	Juridische en ethische aspecten	6
Kinderen en jeugd projectieonderzoek	6	Ouderbegeleiding	18
Kinderen & jeugd neuropsychologie	6	Overgang van diagnostiek naar interventie	6
Trauma en cultuur	12	Spelbegeleiding en speltherapie	12
Bespreking casus diagnostiek	12	Diagnostiek psychodynamisch perspectief	6
Interventies bij psychotische stoornissen	12	Cognitieve Gedragstherapie	18
Cognitieve gedragstherapie bij patiënten met lichamelijke klachten	18	Traumaverwerking	12
Psycho-oncologie	6	GZ-Kop: Algemene inleiding diagnostiek volwassenen	3
Psychofarmacologie	12	Persoonlijkheidsdiagnostiek methoden en modellen	24
Systeemtherapie en gezinsbegeleiding	24	Wetenschappelijke vorming	3
Forensische psychologie	12	Projectieonderzoek	6
Seksuologie	12	Intelligentieonderzoek	6
Psychische stoornissen in de ouderdom	30	Neuropsychologisch onderzoek	6
Bespreking gecombineerde casus	12	Cognitieve gedragstherapie	18
Capita selecta	24	Interpersoonlijke Psychotherapie	12
		Behandeling van psychotische stoornissen	6
		Schema gerichte behandeling van persoonlijkheidsstoornissen	18
		Reflectief practicum	6
		Themadag	6
Totaal aantal uren	480	Totaal aantal uren	480

Tabel 9. Overzicht cursuonderdelen GZ accent kinder en jeugd RINO groep/PDO-GGZ Rotterdam (Informatie-gids RINO groep).

GZ-opleiding K&J Rotterdam

Module	Aantal uren
Kennismakingsbijeenkomst	3
Ontwikkelingspsychopathologie	3
Diagnostische paradigma's	12
Inleiding in de kinder- en jeugdpsychiatrie	12
Normale ontwikkeling van het kind	12
Angststoornissen	24
Stemmingsstoornissen	18
Toets en praktijk	6
Gedragstoornissen en ADHD	3
Parent Management Training	6
Semiresidentiële en residentiële behandeling van gedragsproblemen	6
Middelenmisbruik	6
Pervasieve ontwikkelingsstoornissen	18
Leerproblemen en verstandelijke handicaps	3
Leerproblemen en gedragsproblemen	6
Eetstoornissen	12
Somatoforme stoornissen	6
Hechtingsstoornissen	12
Persoonlijkheidsstoornissen	12
Psychotische stoornissen	12
Ticstoornissen	6
Regulatiestoornissen	6
Epidemiologie	6
Vignetten	24
<i>Tweede lesjaar wordt nog ingevuld</i>	

De tabellen 2 tot en met 9 laten zien dat de cursuonderdelen en de uren verschillen per aanbieder, echter allen beslaan minstens 480 uur zoals genoemd in het reglement. De overige vereisten (supervisie en gesuperviseerde werkervaring) zijn voor iedere aanbieder gelijk aan het reglement.

3.2 Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP

In deze paragraaf wordt, na een korte beschrijving van beroepen en opleiding, de opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP beschreven aan de hand van: toelatingseisen, hoeveelheid scholing en gesuperviseerd werk. Tevens wordt gekeken naar de inhoud van de scholing. Tot wordt een selectie van de te volgen cursussen gepresenteerd.

Wat is een kinder- en jeugdpsycholoog? *'Een kinder- en jeugdpsycholoog onderzoekt en behandelt psychologische problemen bij kinderen en jongeren tot 18 jaar.'* *'Kinder- en jeugdpsychologen werken zowel in dienstverband als in een eigen praktijk. Geregistreerde kinder- en jeugdpsychologen werken bijvoorbeeld in/bij: ziekenhuizen, riaggs, schoolbegeleidingsdiensten, pedologische instituten, raden voor de kindbescherming.'* *'Met de registratie Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP (K&J-psycholoog NIP) leggen psychologen hun vakbekwaamheid vast. Voor registratie als K&J-psycholoog NIP volgt een psycholoog een tweejarig postmastertraject. Het niveau van de registratie is vergelijkbaar met de eisen voor het BIG-register voor gezondheidszorgpsychologen.'* (psynip.nl)

3.2.1 Toelatingseisen

Om in aanmerking te komen voor een registratie als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP dient men te voldoen aan één van de onderstaande voorwaarden, zoals beschreven door het Nederlands Instituut van psychologen (NIP). Optie a biedt de mogelijkheid tot registratie via het postmaster traject. Optie b biedt de mogelijkheid tot het individueel registratietraject:

- a) Men dient te beschikken over de registratie van gezondheidszorgpsycholoog of schoolpsycholoog met aanvullende eisen,
- b) Men beschikt over de master psychologie of de master orthopedagogiek.

De Schoolpsycholoog

Een afgeronde postmaster opleiding tot schoolpsycholoog biedt de mogelijkheid tot een verkort traject tot registratie. Deze opleiding wordt op de website van rino.nl en sponopleidingen.nl als volgt beschreven:

'De opleiding Schoolpsycholoog is door het NIP geaccrediteerd. Dat betekent dat cursisten zich na afronding van de opleiding kunnen laten inschrijven in het register Kinder- & Jeugdpsycholoog NIP. Voor wat betreft de schoolpsychologen, die als orthopedagoog geregistreerd staan bij de NVO, is de opleiding voorgelegd ter goedkeuring aan de NVO om als NVO Orthopedagoog-Generalist geregistreerd te kunnen worden.' .... *'Een belangrijk onderdeel van de opleiding is de praktijkplaatsen op scholen in het regulier en speciaal basis- en voortgezet onderwijs en bij onderwijsbegeleidingsdiensten. Cursisten werken hier in een team of samenwerkingsverband waar gekwalificeerde, postacademisch opgeleide psychologen en/of (ortho)pedagogen deel van uitmaken (Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, NVO Orthopedagoog-Generalist, Gezondheidszorgpsycholoog BIG). In totaal moet het praktijkdeel van de opleiding 2790 uur beslaan; bij een werkweek van 32 uur duurt het praktijkdeel twee jaar, bij een kortere werkweek (minimaal 24 uur) evenredig langer. De praktijkplaatsen bieden een brede en gevarieerde werkomgeving met: cliënten in verschillende leeftijdsfasen; diversiteit in problematiek (gedrag, werkhouding, leren); een breed scala aan activiteiten: van vroegtijdige onderkenning en probleemherkenning tot handelingsgerichte diagnostiek op verschillende niveaus (leerling, leraar en klas, ouders, school, samenwerkingsverband),*

preventie en interventie; variëteit van interventievormen (kortdurende behandeling, procesbegeleiding, consultatieve leerlingbegeleiding (CLB), advisering, coaching op uiteenlopende niveaus).

Het programma van de opleiding is zo opgebouwd dat niveaus van het schoolsysteem en de totale activiteitencyclus van de schoolpsycholoog aan bod komen

Systemische niveaus (doelgroepen): Leerling; Leerkracht en Klas/groep; School; Bovenschools (bestuur, Samenwerkingsverband, REC); Ouders.

Activiteitencyclus: Signaleren; Diagnosticeren; Indiceren en Adviseren;

Preventie/Interventie: Begeleiding en behandeling; Evaluatie.

Binnen dit kader zijn tien inhoudelijke blokken geformuleerd, waarin de verschillende niveaus en activiteiten verweven zijn. Handelingsgericht werken (HGW), handelingsgerichte diagnostiek (HGD), begeleiding en coaching zijn methodieken die in alle blokken terugkomen.

Beroepsprofiel en veelgestelde begeleidingsvragen; Ontwikkelingspsychopathologie; Leer- en ontwikkelingsproblemen; Methodieken; Capaciteiten en intelligentie; Communicatie en accountancy; Ouders en school; Sociaal-emotioneel leren; Onderwijs, -innovatie & -begeleiding; Leraren: effectief handelen ‘

Registratie via de postmaster opleiding GZ-psycholoog of schoolpsycholoog

Indien voor registratie via de postmaster opleiding GZ-psycholoog of schoolpsycholoog wordt gekozen, dient de psycholoog in opleiding (pio) naast de registratie GZ-psycholoog of het diploma schoolpsycholoog aan de volgende eisen te voldoen:

- a) De pio heeft in de werkervaring uren die hebben geleid tot de registratie als GZ-psycholoog minimaal 16 uur per week gewerkt in het werkveld van de Kinder- en Jeugdpsycholoog (alleen voor GZ-psychologen, Registratieregeling kinder- en jeugdpsycholoog NIP, 2009).
- b) De pio is sinds het voltooien van de postmaster opleiding minimaal 16 uur per week werkzaam geweest in het werkveld Kinder- en Jeugdpsychologie; deze voorwaarde vervalt indien het verzoek tot registratie binnen 6 maanden na opname in het register van gezondheidszorgpsychologen (BIG) plaatsvindt,
- c) De pio onderschrijft de Beroepscode van het NIP,
- d) De pio overlegt een recente Verklaring omtrent Gedrag.

Registratie via individueel registratietraject

Als de pio zich wil laten inschrijven in het register via een individueel registratietraject dan moet de pio zich eerst aanmelden en de plannen inhoudelijk (scholingsplan, supervisieplan en informatie over de werkplek) laten beoordelen door de registratiecommissie van het NIP. Vervolgens heeft de pio vijf jaar de tijd om aan alle eisen te voldoen (psynip.nl). Bij de start van het registratietraject moet de opleiding aan de volgende voorwaarden voldoen:

- a) De pio heeft een academische bachelor- en masteropleiding in de psychologie of orthopedagogiek.
- b) Het afgeronde bachelor- en master programma bevat tenminste de volgende onderdelen:

1. Klinische Kinder- en Jeugdpsychologie,
2. Ontwikkelingspsychologie/levensloop psychologie,
3. Neuropsychologie/psychofysiologie/functieleer,
4. Ontwikkelingspsychopathologie/gedragsstoornissen,
5. Een praktijkstage in een voorziening voor kinderen en/of jeugdigen.

Indien de pio niet aan deze voorwaarde voldoet, dient deze na het behalen van de master diploma psychologie tenminste twee jaar (fulltime) aantoonbaar werkervaring te hebben opgedaan in het werkveld Kinder- en Jeugdpsychologie.

- c) De pio werkt minimaal 16 uur per week in het werkveld Kinder- en Jeugdpsychologie (Registratieregeling kinder- en jeugdpsycholoog NIP, 2009).

3.2.2 Duur en vereisten scholing en gesuperviseerd werk

Het individueel registratietraject bevat eisen op het gebied van scholing, gesuperviseerd werk, supervisie bijeenkomsten, literatuurstudie en het opstellen van casusverslagen.

Scholing

Binnen de registratietermijn dient de pio minimaal 480 uur aan scholingsactiviteiten te hebben gevolgd. Deze activiteiten zijn opgenomen in het opleidingsplan dat men bij de registratieaanvraag heeft ingediend. De scholingsactiviteiten dienen geaccrediteerd te zijn op basis van het Accreditatiereglement behorende bij de (her)registratieregeling Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP en de NVO (her)registratieregeling Orthopedagoog-Generalist.

De scholingsactiviteiten dienen voor tenminste 1/3 deel betrekking te hebben op het taakgebied Diagnostiek en tenminste 1/3 deel op het taakgebied Behandeling. Scholingsactiviteiten, mits gevolgd na afstuderen, kunnen worden meegeteld met 5 jaar terugwerkende kracht gerekend vanaf de datum van toelating tot het registratie traject (Registratieregeling kinder- en jeugdpsycholoog NIP, 2009).

Gesuperviseerd werk

De pio dient binnen het registratietraject van maximaal 5 jaar minstens 2790 uur (waarvan minimaal 16 uur per week) werkzaam te zijn geweest binnen het werkveld van de Kinder- en Jeugdpsychologie. Hiervan dienen de uren voor tenminste twee derde deel te zijn besteed aan cliëntgebonden werkzaamheden waarbij er een evenwichtige verdeling is tussen de taakgebieden psychodiagnostiek en psychologische begeleiding en/of behandeling van kinderen en jeugdigen. De overige uren kunnen betrekking hebben op niet cliëntgebonden werkzaamheden voor zover deze geacht kunnen worden deel uit te maken van de werkzaamheden van de reguliere taak van de Kinder- en Jeugdpsycholoog. De werkplek moet aan de volgende eisen voldoen:

- a) *Er is sprake van een adequaat systeem van verslaglegging/dossiervorming.*
- b) *Er is sprake van een ruime beschikbaarheid van onderzoeksinstrumenten en overige faciliteiten.*

- c) *Er is sprake van gestructureerde werkbegeleiding bij de uitvoering van de praktijkwerkzaamheden door een gekwalificeerde werkbegeleider, die in het bezit is van de Registratie Kinder- en Jeugdpsychologen NIP of een daaraan gelijkwaardige registratie, en beschikt over minimaal twee jaar relevante werkervaring (Registratieregeling kinder- en jeugdpsycholoog NIP, 2009).*

Supervisie

Met betrekking tot supervisie dient er aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- a) De pio dient binnen de registratietermijn minimaal 90 punten supervisie te behalen bij een door de registratiecommissie erkend supervisor. Eén uur supervisie is 1 punt. De punten supervisie mogen bij meerdere supervisors behaald worden.
- b) Supervisie kan plaatsvinden in een individuele of een groepsvorm. De groep bestaat dan uit maximaal 3 personen. De groepsvorm supervisie staat gelijk aan een halve punt individuele supervisie. Maximaal 45 punten mogen in groepsvorm behaald worden.
- c) Er moet een evenwichtige verdeling tussen de taakgebieden psychodiagnostiek en psychologische begeleiding en/of behandeling van kinderen en jeugdigen zijn.
- d) Het is niet toegestaan als supervisor op te treden wanneer de supervisor ook de werkgever of de leidinggevende van de gesuperviseerde is.
- e) De supervisor is een NIP erkende supervisor, opgenomen in het NIP supervisors bestand en is daarbij aangemerkt als supervisor voor de registratie Kinder- en Jeugdpsychologen NIP (Registratieregeling kinder- en jeugdpsycholoog NIP, 2009).

Tot het supervisors reglement klaar is, moet men aan de volgende eisen voldoen opgenomen te worden in het NIP supervisors bestand:

1. De supervisor moet geregistreerd zijn als K&J-psycholoog NIP of een gelijkwaardige registratie hebben (bijvoorbeeld gezondheidszorgpsycholoog of NVO Orthopedagoog Generalist).
2. De psycholoog moet als geregistreerde minimaal 5 jaar werkervaring hebben in het werkveld kinder- en jeugdpsychologie (psynip.nl).

Overige vereisten

In aanvulling op de scholing en het gesuperviseerde werk dient de pio tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP 1.200 pagina's literatuur te bestuderen. Deze literatuur is van wetenschappelijk niveau en relevant voor het werkveld van de Kinder- en jeugdpsychologie. De accreditatiepunten extra literatuurstudie tellen mee voor deze eis, waarbij 1 accreditatiepunt extra literatuurstudie staat voor 10 pagina's bestudeerde literatuur.

Tot slot schrijft men zes casusverslagen, waarvan drie zich richten op de diagnostiek en drie zich richten op de begeleiding/behandeling. Voor een casus staat minstens 20 uur studiebelasting. Van elke casus moet de pio met de supervisor een beoordelingsformulier invullen en inleveren bij de registratiecommissie. Daarnaast kiest de pio hieruit één

diagnostiekcasus en één begeleidings-/behandelcasus om ter inhoudelijke beoordeling voor te leggen aan de registratiecommissie (Registratieregeling kinder- en jeugdpsycholoog NIP, 2009).

3.2.3 Inhoud van de scholing

Er is een overzicht opgesteld van de taakgebieden diagnostiek en begeleiding/behandeling. Dit overzicht kan de pio gebruiken als leidraad om de uren te verdelen die betrekking hebben op de scholing, werkervaring en supervisie (*Overzicht taakgebieden, 2009*).

Diagnostiek

De volgende diagnostiek elementen behoren tot de taakgebieden van de deskundigheidsomschrijving van de NIP Kinder- en Jeugdpsycholoog:

- a) *Kennis van psychodiagnostiek*
  1. *Kennis van en inzicht in verstoorde ontwikkeling, opvoeding en opvoedingscontext,*
  2. *(Ontwikkelings)psychopathologie, met inbegrip van psychologische aspecten van leerstoornissen, zintuiglijke, motorische en verstandelijke handicaps en somatische stoornissen,*
  3. *Methodologie van het diagnostisch redeneerproces,*
  4. *Inzicht in de onderscheiden diagnostische modellen,*
  5. *Meettheorie, psychometrie, constructie van onderzoeksmiddelen,*
  6. *Inzicht in betrouwbaarheid, validiteit en theoretische fundering van vigerende onderzoeksmiddelen,*
  7. *Beheersing van de belangrijkste diagnostische middelen.*
- b) *Vaardigheden*
  1. *Gespreksvoering,*
  2. *Observatie,*
  3. *Rapportage en dossiervoering.*
- c) *Reflectief practicum*
  1. *procesaspecten van diagnostiek, gerelateerd aan verschillende theorieën,*
  2. *beroepsethische aspecten,*
  3. *reflectie op de diagnostische attitude, inclusief beroepsethische aspecten.*
- d) *Indicatiestelling*
  1. *Kennis van de methodiek van indicatiestelling,*
  2. *Overzicht van en inzicht in de principes van de onderscheiden psychologische,*
  3. *Orthopedagogische, orthodidactische en psychotherapeutische behandelingsvormen,*
  4. *Kennis van indicaties en contra-indicaties van de onderscheiden interventiemethodieken en behandelingsvormen,*
  5. *Kennis van de organisatie en de zorgprofielen van de (jeugd)hulpverlening,*
  6. *het onderwijs en maatschappelijke voorzieningen,*
  7. *Kennis van de organisatie van cliënten- en ouderverenigingen en de bijdrage die zij kunnen leveren aan het hulpverleningsproces,*
  8. *Vaardigheid in het overdragen van de bevindingen aan cliënten, ouders, leerkrachten en hulpverleners.*

Begeleiding/behandeling (interventies)

De volgende interventie elementen behoren tot de taakgebieden van de deskundigheidsomschrijving van de NIP Kinder- en Jeugdpsycholoog:

- a) *Indicatiestelling*

1. *Kennis van indicaties en contra-indicaties van de onderscheiden interventiemethoden en behandelingsvormen,*
- b) *Kennis van interventietechnieken*
1. *Kennis van: leer- en cognitieve theorieën, psychodynamische theorieën, experiëntiële theorieën, systeemtheorieën, groepsdynamica,*
  2. *Kennis van ontwikkelingspsychologische, (ontwikkelings)neuropsychologische en orthopedagogische referentiekaders,*
  3. *Kennis van interventietechnieken door andere disciplines of multidisciplinair ontwikkeld,*
  4. *Kennis van en vaardigheden in het toepassen van hulpverleningsmethodieken (bv. psychotherapeutische deeltechnieken), zowel individueel als systeemgericht,*
  5. *Kennis van behandelingsplanning,*
  6. *Kennis van het formuleren, hanteren en bijstellen van behandelingsdoelen,*
  7. *Kennis van het tot stand brengen en hanteren van de behandelingsrelatie,*
  8. *Kennis van het omgaan met weerstanden,*
  9. *Kennis van het herkennen en integreren van voor het behandelingsproces relevante informatie,*
  10. *Kennis van procesevaluatie,*
  11. *Vaardigheid in het hanteren van groepsprocessen,*
  12. *Inzichten in effecten van farmacotherapie.*
- c) *Reflectief practicum*
1. *Procesaspecten van interventies, gerelateerd aan verschillende theorieën,*
  2. *Reflectie op de therapeutische attitude, inclusief van beroepsethische aspecten.*
- d) *Overige taken*
1. *Methodologie van praktijkonderzoek,*
  2. *Voorlichtingskunde,*
  3. *Dactiek,*
  4. *Werken in team-/organisatieverband,*
  5. *Interdisciplinaire samenwerking,*
  6. *Juridische en ethische aspecten,*
  7. *Wetenschappelijk onderzoek.'*
- (Overzicht taakgebieden, 2009).

3.2.4 De opleiding in praktijk

Om aan de scholingsuren te voldoen dienen er verschillende cursussen te worden gevolgd. Deze cursussen moeten geaccrediteerd zijn door het NIP. Een overzicht van deze cursussen staat vermeld op www.pe-online.org. Een volledig overzicht van alle cursussen zou een groot aantal pagina's beslaan. Om toch een indruk te geven van de te volgende cursussen staan de eerste vijftien cursussen die beschreven worden op deze website in onderstaande tabel beschreven. Deze tabel beslaat een viertal bladzijden.

Tabel 10. Overzicht van een selectie van de geaccrediteerde cursussen voor de opleiding Kinder en Jeugd psycholoog NIP.

Module	Omschrijving	Aanbieder	Uren/punten	Doelgroep	Vorm	Toetsing
Oplossingsgerichte therapie met kinderen	Na afloop van de cursus zijn de deelnemers vertrouwd met de principes, vaardigheden en methodieken van oplossingsgerichte therapie bij kinderen, jeugdigen en gezinnen en kunnen zij deze methodiek in hun eigen behandelpraktijk toepassen.	RINO N-H	Behandeling: 20 Diagnostiek: 9 Extra literatuurstudie: 2 Herregistratie: 30 Overig taken: 1 Contacturen: 30	academici en HBO-ers Hulpverleners werkzaam in de jeugd GGZ, jeugdhulpverlening of bij Bureaus Jeugdzorg zoals psychologen, pedagogen, psychiaters, maatschappelijk werkers.	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten(en)	toetsing en evaluatie
Inleiding systeemtheoretische psychotherapie	In deze cursus maakt men kennis met algemene onderliggende principes in de systeemtherapie, met extra nadruk op multiculturele systeemtherapie én op de specifieke plaats van kinderen en jeugdigen in de gezinstherapie	RINO N-H	Behandeling: 40 Diagnostiek: 20 Extra literatuurstudie: 4 Herregistratie: 60 Contacturen: 60	academici en HBO-ers Hulpverleners in de (A)GGZ en aangrenzende terreinen, gezondheidszorgpsychologen, klinisch psychologen, psychotherapeuten, sociaal psychiatrische verpleegkundigen (VO), artsen en maatschappelijk werkers (VO).	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten(en)	Toetsing en evaluatie
Gedragsverandering bewerkstelligen bij leerkrachten	Deze nascholingscursus legt het accent op de leerkracht als ingang tot gedragsverandering bij leerlingen.	RINO N-H	Behandeling: 10 Diagnostiek: 6 Extra literatuurstudie: 10 Herregistratie: 18 Overige taken: 2 Contacturen: 18	uitsluitend academici Orthopedagogen en (school)psychologen werkzaam binnen een onderwijssetting	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten(en)	Toetsing en evaluatie

Narratieve hulpverlening	In deze workshop komen onder meer tekstanalyse en het maken van verhalen als onderdeel van de psychotherapie aan bod. De deelnemers oefenen intensief, als in een echte werkplaats.	RINO N-H	Behandeling: 3 Diagnostiek: 0,5 Herregistratie: 12 Overige taken: 2,5 Contacturen:12	academici en HBO-ers	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Basiscursus Acceptance and Commitment Therapy (ACT)	Deelnemers vergroten hun vaardigheid om gedragsverandering te bereiken vanuit een accepterende en waardegerichte houding.	ACTcentrum	Behandeling: 40 Diagnostiek: 20 Extra literatuurstudie: 4 Herregistratie: 60 Contacturen:12	academici en HBO-ers Deelnemers moeten qua opleiding bevoegd zijn om te werken met de doelgroep waarvoor zij het geleerde gaan toepassen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Verdieping systeemtherapie bij kinderen en jeugdigen	In deze verdieping zal de aandacht gericht zijn op voortgezette systeemdiagnostiek, systeemtherapie en wetenschappelijk onderzoek van systeemtherapie en (evidence-based) methodieken in de relatie- en gezins therapie	RINO zuid	Behandeling: 48 Diagnostiek:18 Extra literatuurstudie: 2 Herregistratie: 72 Overige taken:6 Contacturen:72	uitsluitend academici Het uitgangspunt is dat de cursisten een inleidende cursus van 60 uur in de systeemtherapie met goed gevolg hebben doorlopen. Een eerste kennismaking met boven beschreven perspectieven wordt verondersteld	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Aandachtgerichte cognitieve therapie; training (Mindfulness)	Na afloop zijn de deelnemers in staat om de aandachtgerichte therapie toe te passen in een individuele setting en hebben ze de daarbij behorende grondhouding zich eigen gemaakt.	RINO N-H	Behandeling: 36 Diagnostiek: 4 Extra literatuurstudie:/ Herregistratie: 42 Overige taken: 2 Contacturen:48	academici en HBO-ers GZ-psychologen, psychotherapeuten, verpleegkundig specialisten, K&JNIP-psychologen/NVO orthopedagogen eerstelijnspsychologen, klinisch psychologen, psychiaters en maatschappelijk werkers + VO	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie

Basiscursus gehechtheidstherapie	Integratieve behandelmethode voor kinderen met een visuele en ernstige verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen.	RINO groep Utrecht	Behandeling: 9 Diagnostiek:5,5 Extra literatuurstudie: / Herregistratie: 30 Overige taken:0,5 Contacturen: 30	Uitsluitend academici Gezondheidszorg- psychologen en orthopedagogen die werken met kinderen met een visuele en een ernstige verstandelijke beperking met ernstige gedragsproblemen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten (en)	Toetsing
Een taal erbij	Een taal erbij is een therapie vorm, waarbij de innerlijke, relationele en contextuele wereld van de client wordt gevisualiseerd dmv duplopoppetjes	De Kontekst	Behandeling: 6 Diagnostiek:/ Extra literatuurstudie: / Herregistratie: 12 Overige taken:/ Contacturen:12	academici en HBO-ers	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten (en)	Toetsing en evaluatie
Introductie Floortime Een Tom Tom cursus voor kinderen "die speciale aandacht nodig hebben"	De verschillende dimensies van het DIR-model worden in de cursus toegelicht om in de praktijk te kunnen worden toegepast.	RINO N-H	Behandeling: 4 Diagnostiek: 4 Extra literatuurstudie: 12 Herregistratie: 12 Overige taken:4 Contacturen:12	academici en HBO-ers	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten (en)	Toetsing en evaluatie
Psychodiagnostiek bij adolescenten en jongvolwassenen	Deze basiscursus biedt een algemene inleiding over de voorbereiding, uitvoering, interpretatie en rapportage van psychodiagnostisch onderzoek en over advisering op basis van dit onderzoek.	RINO N-H	Behandeling: / Diagnostiek:18 Extra literatuurstudie: / Herregistratie: 18 Overige taken:/ Contacturen:18	academici en HBO-ers Psychologen en pedagogen, werkzaam in de (jeugd-)GGZ, de jeugdhulpverlening en/of het (speciaal) onderwijs, die zichzelf op het gebied van de psychodiagnostiek willen bijscholen en die weinig ervaring hebben in het zelf verrichten van diagnostisch onderzoek bij adolescenten en jongvolwassenen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten (en)	Toetsing en evaluatie
Dyscalculie: van signalering naar diagnose	In 2013 verschijnen bovendien twee nieuwe Nederlandse test voor dyscalculie: de Zareki-nl en de Nederlandse Dyscalculie Screener (NDS). Deze workshop gaat u helpen in dit alles uw weg te vinden.	RINO N-H	Behandeling: 2 Diagnostiek:4 Extra literatuurstudie: 2 Herregistratie: 6 Overige taken:/ Contacturen :6	uitsluitend academici	Cursus met (fysieke) bijeenkomsten (en)	Toetsing en evaluatie

<p>In perspectief: gedragsproblemen en psychiatrische stoornissen bij een licht verstandelijke beperking: vierdaagse opleiding</p>	<p>In deze vierdaagse opleiding wordt gedrags- en psychiatrische problematiek bij licht verstandelijk gehandicapten belicht vanuit verschillende perspectieven die recht doen aan de complexiteit ervan.</p>	<p>Cure & Care Development</p>	<p>Behandeling: 6 Diagnostiek:4 Extra literatuurstudie: / Herregistratie: 24 Overige taken:4 Contacturen:24</p>	<p>academici en HBO-ers werkers in de gehandicaptenzorg, jeugdhulpverlening, psychiatrie en orthopedagogie, gespecialiseerde verpleegkundigen en gespecialiseerde groepsleiders, psychologen en verzekeringsartsen</p>	<p>Cursus met (fysieke) bijeenkomsten(en)</p>	<p>Geen toetsing wel evaluatie</p>
<p>Mentaliseren Bevorderende Therapie bij kinderen</p>	<p>Na deze cursus hebt u een goed begrip van het concept mentaliseren, hoe dit zich ontwikkelt binnen een (veilige) hechtingsrelatie en de specifieke aspecten van mentaliseren bij latentiekinderen.</p>	<p>RINO Groep Utrecht</p>	<p>Behandeling: 7 Diagnostiek:5 Extra literatuurstudie: 5,5 Herregistratie: 15 Overige taken:3 Contacturen:15</p>	<p>academici en HBO-ers Kinder- en jeugdpsychotherapeuten, orthopedagogen, K&J psychiaters, vaktherapeuten en andere werkers binnen de ggz die kinderen behandelen met ernstige gedrags- en/of emotionele problemen (HBO+). De cursus is ook geschikt voor werkers binnen de jeugdhulpverlening die werken met kinderen met hechtingsproblemen en die meer willen begrijpen van hun problematiek.</p>	<p>Cursus met (fysieke) bijeenkomsten(en)</p>	<p>Toetsing en evaluatie</p>
<p>Infant Mental Health</p>	<p>Centraal staat het op een systematische manier leren kijken naar baby's in relatie met hun ouders/gezin.</p>	<p>RINO Groep Utrecht</p>	<p>Behandeling: 12 Diagnostiek: 24 Extra literatuurstudie: 36 Herregistratie: 36 Overige taken:/ Contacturen: 36</p>	<p>uitsluitend academici</p>	<p>Cursus met (fysieke) bijeenkomsten(en)</p>	<p>Toetsing en evaluatie</p>

3.3 Kinder- en jeugdpsycholoog Specialist NIP

'Binnen de sector Jeugd wordt nog gewerkt aan de uitwerking van de Registratieregeling Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP. Deze registratie biedt een keurmerk voor de specifieke kennis en vaardigheden die het werken met kinderen en jeugdigen vereist op specialistisch niveau. De specialismenregeling sluit aan op de Registratieregeling Kinder- en Jeugdpsychologen, die sinds 1999 operationeel is. Qua niveau zullen de registratie-eisen vergelijkbaar zijn met die van de BIG-registratie Klinisch Psycholoog.

Op basis van een tijdelijke overgangsregeling zijn enige jaren geleden al ruim 400 Kinder- en Jeugdspecialisten geregistreerd. Het bestuur van de sector Jeugd streeft ernaar de reguliere registratieregeling KJS op termijn open te stellen.

Alle psychologen die geregistreerd zijn als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP krijgen bericht van de heropening' (psynip.nl).

3.4 Psycholoog Arbeid- en Gezondheid NIP

In deze paragraaf wordt, na een korte schets van de inhoud van het beroep, de opleiding tot Arbeid- en Gezondheidspsycholoog NIP beschreven aan de hand van: toelatingseisen, hoeveelheid scholing en werkervaring. Tevens wordt er inhoudelijk naar de scholing gekeken. Tot slot staat een (willekeurige) selectie van de te volgen cursussen beschreven.

Wat is een Psycholoog Arbeid en Gezondheid? *'Werknemers die zich ontwikkelen en organisatie-doelen die bereikt worden. Daarvoor maakt de Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP zich sterk. De Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is primair opgeleid in de arbeids- en organisatiepsychologie of in de klinische psychologie. Hij werkt op het snijvlak van beide disciplines en bevordert het welzijn en de gezondheid binnen arbeidssituaties. De Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP richt zich op het bereiken van een optimaal resultaat voor zowel de werknemer als de organisatie.'* *'Het doel van de registratie Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is het stimuleren en vastleggen van de vakbekwaamheid van de geregistreerde. In dit geval in de psychologie die zich richt op de verbetering van de relatie tussen arbeid en gezondheid.'* (psynip.nl)

3.4.1 Toelatingseisen

Om toegelaten te worden tot het registratietraject, dient te worden voldaan aan één van de onderstaande voorwaarden:

- a) De aanvrager moet een bachelor- en masterdiploma of doctoraal in de psychologie hebben behaald, of
- b) De aanvrager moet geregistreerd staan als gezondheidszorgpsycholoog (Registratiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid, 2009).

Vrijstelling gezondheidszorgpsycholoog

Een gezondheidszorgpsycholoog krijgt vrijstelling voor het klinische deel van de registratie. Dit betekent concreet dat een gezondheidszorgpsycholoog:

- a) 100 uur per jaar werkervaring aan dient te tonen op een ander werk niveau dan individueel.
- b) 80 cursussen in de categorie Arbeid & Gezondheid, en 500 cursussen in twee subcategorieën van Arbeid & Organisatie moet behalen.
- c) 30 uur scholing specifiek op het gebied van Arbeid & Organisatie supervisie moet volgen.

(psynip.nl)

De volgende paragrafen beschrijven het traject voor psychologen zonder GZ-registratie.

3.4.2 Duur en vereisten scholing en gesuperviseerd werk

Scholing

Tijdens de opleiding dient de pio in totaal tenminste 7.500 uur scholing te hebben gevolgd. De volledige universitaire opleiding in de Psychologie (6.720 uur) maakt hier onderdeel van uit. De pio dient tenminste voor 1.120 punten aan geaccrediteerde bij- en (na)scholingsactiviteiten te hebben gevolgd. Hierbij zijn zowel contacturen als uren

studiebelasting inbegrepen. Tenminste 10% van de scholing dient per taakgebied van postmasterniveau te zijn (Registratiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid, 2009). Een accreditatiepunt staat gelijk aan een contactuur indien de bij- en nascholingsactiviteit voldoet aan de volgende voorwaarden:

- a) *'Er is sprake van toetsing,*
- b) *'Er is sprake van een goede balans tussen het aantal deelnemers en het aantal verantwoorde-lijke docenten ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) en het leerdoel van de scholingsactiviteit'* (Accreditatiereglement Arbeid en Organisatie NIP, 2013).

Werkervaring

In een periode van drie jaar dient de pio minimaal 2.400 uur werkervaring opgedaan te hebben op het terrein van de verbetering van de relatie tussen arbeid en gezondheid. Het is volgens het reglement niet verplicht om een interne werkbegeleider te hebben tijdens deze werkervaring uren. Met betrekking tot werkervaring gelden de volgende bepalingen:

- a) Het betreft postdoctorale/ postmaster werkervaring in de vorm van interventie en toegepast onderzoek.
- b) De werkervaring dient per jaar minimaal 800 uur te bedragen en verdeeld te zijn over tenminste twee van de drie werkniveaus:
  1. Individu,
  2. Groep/team,
  3. Organisatie.
- c) Een werkniveau telt mee als tenminste 100 uur per jaar op dat werkniveau is gewerkt (Registratiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid, 2009).

De verschillende werkniveaus worden als volgt beschreven:

'Onder individueel niveau wordt verstaan de interventies en behandelingen die zijn gericht op individuele cliënten, zoals individuele productiviteit en effectiviteit binnen de werksetting, interventies gericht op individuele werkhervatting en re-integratie binnen de organisatie, loopbaanbegeleiding, outplacement, coaching van leidinggevenden. Groep- en teamniveau omvat alle werkzaamheden die gericht zijn op het functioneren van groepen en teams, zoals ziekteverzuimprojecten, cultuurbeïnvloeding, teambuilding, teambegeleiding, stressmanagement of stresspreventie, conflicthantering, coaching van management. Tot het niveau organisatie behoren activiteiten zoals het begeleiden en adviseren bij organisatieveranderingen, implementatie van ziekteverzuimbeleid en verzuimtrainingen, bedrijfsgezondheidsprogramma' (toelichting en checklist voor toelating register NIP, 2012).

Supervisie

Tijdens de minimaal drie jaar durende periode van gesuperviseerd werk dient de pio minimaal 90 uur supervisie te volgen bij minimaal twee supervisoren. Hierbij kan gekozen worden voor een individuele of een groepsvorm van maximaal vier gesuperviseerden. Een bijeenkomst duurt minimaal een uur. Tijdens deze bijeenkomst brengt de gesuperviseerde schriftelijk en/of mondeling materiaal in dat betrekking heeft op de werkzaamheden van de Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP en alles wat hiermee direct of indirect samenhangt.

De gesuperviseerde schrijft een reflectieverslag waarin het eigen ontwikkelingsproces in relatie tot de door de gesuperviseerde geformuleerde leerdoelen worden geëvalueerd. De supervisie staat onder begeleiding van een door de registratiecommissie erkende supervisor. Tenminste de helft van de supervisie dient te zijn gegeven door een supervisor van buiten de werkorganisatie van de gesuperviseerde. Met betrekking tot de supervisor gelden de volgende bepalingen:

- a) De supervisor staat minimaal vijf jaar ingeschreven één van de in de navolgende registers:
  1. Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP,
  2. Gezondheidszorgpsycholoog (BIG).
- b) De supervisor heeft minimaal vijf jaar werkervaring in een voor de registratieregeling Psycholoog Arbeid en Gezondheid relevant werkveld.
- c) De supervisor heeft korter dan drie jaar geleden een door de registratiecommissie erkende opleiding tot supervisor gevolgd.

Indien de supervisor niet voldoet aan voorwaarde c. dan geldt de volgende voorwaarde: de supervisor beschikt over aantoonbare ervaring met het geven van supervisie, dit ter individuele beoordeling van de registratiecommissie (Registratiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid, 2009).

3.4.3 Inhoud van de scholing

De bij- en (na)scholingsactiviteiten dienen als volgt te zijn onderverdeeld:

- a) *Tenminste 180 punten cursorische scholing psychologie van Arbeid en Gezondheid, waarvan:*
  1. *Tenminste 160 punten kennis van theorieën over stress en gezondheid in organisaties,*
  2. *Tenminste 20 punten kennis van sociale zekerheidswetgeving.*
- b) *Tenminste 940 punten scholing in voor de Psychologie van Arbeid en Gezondheid relevante kennis en diagnostische en interventiemethoden, verkregen in universitaire, postdoctorale, postmaster, postacademische of bij- en nascholingsprogramma's. Hieronder volgt een nadere specificering van de cursussen:*
  1. *Tenminste 500 punten theoretische en praktische vorming op diverse gebieden van Arbeid en Organisatie, verspreid over tenminste twee van de volgende categorieën (een onderdeel telt mee voor de registratie wanneer tenminste 100 punten theoretische en praktische vorming kan worden aangetoond):*
    - i. *Organisatiekunde,*
    - ii. *Personeelspsychologie/ HRM/ Organizational Behavior,*
    - iii. *Kennis van bedrijfsvoering en financiële rapportage,*
    - iv. *Adviesvaardigheden, ontwikkelen en sturen van veranderingsprocessen.*
  2. *Tenminste 200 punten individuele diagnostiek en diagnostiek van groepen en organisaties,*
  3. *Tenminste 240 punten interactionele en klinische inzichten en vaardigheden, waaronder:*
    - v. *Gespreksvaardigheden,*
    - vi. *Kennis van therapeutische/counseling benaderingen,*
    - vii. *Genoemde bij- en (na)scholingsactiviteiten dient per taakgebied 10% van postmasterniveau te zijn'*

(Registratiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid, 2009).

Als aan alle eisen van het registratiereglement is voldaan stuurt de pio een verzoek tot registratie voorzien van bewijsstukken van de gevolgde scholing, supervisie en de werkervaring. De registratiecommissie van het NIP besluit of de pio direct kan worden ingeschreven in het register. Als dit niet het geval is dan wordt een individueel studieadvies voor registratie gegeven. Als hieraan is voldaan kan de registratie alsnog worden voltooid (psynip.nl).

3.4.4 De opleiding in praktijk

Om aan de scholingsuren te voldoen dienen er verschillende cursussen te worden gevolgd. Deze worden aangeboden door verschillende aanbieders. De cursussen die mee kunnen tellen voor de scholingsuren moeten geaccrediteerd zijn door het NIP. Een overzicht van deze cursussen staat vermeld op www.pe-online.org. Een volledig overzicht van alle cursussen zou een groot aantal pagina's beslaan. Om toch een indruk te geven van de te volgende cursussen staan de eerste vijftien cursussen die beschreven worden op deze website in onderstaande tabel beschreven. Deze tabel beslaat een viertal bladzijden.

Tabel 11. Overzicht van een selectie van de geaccrediteerde cursussen voor de opleiding Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP.

Module	Omschrijving	Aanbieder	Uren/punten	Doelgroep	Vorm	Toetsing
Stresspreventie en -interventie volgens de CSR®-Methode	De deelnemer kan mensen met chronische stressproblematiek herkennen, hen uitleggen wat er aan de hand is en een aantal passende interventies bieden.	CSR Centrum	A&O-Diagnostiek: 4 A&O-Interventievaardigheden: 4 Arbeid/A&G: 4 Klinische diagnostiek: 4 Contacturen: 30	Hbo+/academici De cursus is aanbevolen voor psychologen, coaches, (bedrijfs)artsen, (bedrijfs)maatschappelijk werkers, P&O-ers en andere beroepsgroepen die mensen met chronische stress moeten diagnosticeren, behandelen, begeleiden en/of beoordelen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Geen
Basiscursus Psychopathologie volwassenen	In deze cursus maakt men kennis met algemene onderliggende principes in de systeemtherapie, met extra nadruk op multiculturele systeemtherapie én op de specifieke plaats van kinderen en jeugdigen in de gezinstherapie	RINO Groep Utrecht	Klinische diagnostiek: 16 Klinische interventievaardigheden: 8 Contacturen: 24	academici en HBO-ers Hulpverleners in de (A)GGZ en aangrenzende terreinen, gezondheidszorgpsychologen, klinisch psychologen, psychotherapeuten, sociaal psychiatrische verpleegkundigen (VO), artsen en maatschappelijk werkers (VO).	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Inleiding Gedragstherapie	In deze praktische cursus gedragstherapie maken de deelnemers kennis met de gedragsthe-	RINO N-H	Klinische diagnostiek: 30 Klinische interventievaardigheden: 30	Uitsluitend academici Hulpverleners werkzaam in de (A)GGZ of aangren-	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie

Oplossingsgerichte korte psychotherapie	rapeutische manier van denken en doen.		Contacturen: 30	zende terreinen, GZ-psychologen, ARBO-psychologen, Psychologen Arbeid & Organisatie en Arbeid & gezondheid NIP.		
	Bij deze aanpak passen de oplossingen in het referentiekader van de cliënt en hebben daardoor een blijvend effect. In deze training wordt deze innovatieve en efficiënte vorm van psychotherapie geïntroduceerd.	RINO Groep Utrecht	Klinische interventievaardigheden: 32 Contacturen: 18	academici en HBO-ers Eerstelijnspsychologen, Gz-psychologen, psychologen arbeid & gezondheid, coaches, psychotherapeuten, psychiaters, maatschappelijk werkers, SPV-en en andere hulpverleners in de geestelijke gezondheidszorg. Ook voor hulpverleners in het onderwijs: counsellors en studentenpsychologen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Workshop Effectief Veranderen	Als men ervaring heeft met veranderprocessen in organisaties en een verbinding wilt maken tussen theorie en praktijk en verandering wilt realiseren kunt men hiermee in de workshop 'Effectief Veranderen' aan het werk.	Sioo, Inter-universitair Centrum voor organisatie- en veranderkunde	A&O-Interventievaardigheden: 9,5 Organisatie: 8 Contacturen: 32	academici en HBO-ers Professionals met een sturende, adviserende of begeleidende rol in veranderprocessen in de eigen organisatie of bij klanten die betrokken zijn bij een lopende organisatieverandering of de voorbereiding ervan.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Geen toetsing wel evaluatie
Vitale mensen in een Vitale organisatie	De training geeft deelnemers inzicht in activiteiten die werkgevers en werknemers binnen de organisatie kunnen ontplooiën om de motivatie en energie (vitaliteit) van werknemers te bevorderen. Zij leren welke interventies zij kunnen inzetten op individueel, team- en organisatieniveau	NIP/A&O-sectie Arbeid & Gezondheid	A&O-Interventievaardigheden: 16 Organisatie: 17 Arbeid/A&G: 16 Contacturen: 30	uitsluitend academici Psychologen die werkzaam zijn binnen het vakgebied van Arbeids & Organisationspsychologie en/of Arbeids & Gezondheidspsychologie	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Oplossingsgericht coachen bij werkstress, burnout en overspanning	Na afloop van de cursus kunnen de deelnemers burnout en overspanning diagnostisch onderscheiden en kunnen ze een	RINO N-H	A&O-Diagnostiek: 11 A&O-Interventievaardigheden: 11 Klinische diagnostiek: 11	academici en HBO-ers Hulpverleners in de (A)GGZ, psychotherapeuten, eerstelijnspsychologen, gezondheidszorg-	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie

	kortdurende, oplossingsgerichte interventiemethode uitvoeren. Ook zullen ze beschikken over een aantal praktijkgerichte methoden om werkstress aan te pakken.		Klinische interventievaardigheden: 11 Contacturen: 24	psychologen, bedrijfs- en huisartsen, ARBO-medewerkers, A&O psychologen, (bedrijfs)maatschappelijk werkers, counselors, coaches, HRD-adviseurs.		
Basistraining Voice Dialogue	De deelnemer: - is bekend met het psychologische model 'Psychology of Selves' - kan werken met de technieken en basisprincipes van Voice Dialogue - kent de randvoorwaarden voor het werken met Voice Dialogue - kan Voice Dialogue toepassen in eigen werksituatie	het Balkon, Conferentie- en Opleidingscentrum	A&O-Diagnostiek: 11 A&O-Interventievaardigheden: 2,5 Arbeid/A&G: 4 Organisatie: 8 Contacturen: 23	Arbeids- en organisatiepsychologen, ervaren coaches, loopbaanbegeleiders, supervisors, counselors, trainers, therapeuten en andere professionals	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	geen
Workshop Inzicht in bedrijfskunde	Men verkrijgt kennis en inzicht in de bijdrage van de verschillende functionele gebieden aan de organisatie als geheel. Daarnaast leert men begrippen, termen en actuele discussies van de functionele gebieden te herkennen en te plaatsen	Sioo, Inter-universitair Centrum voor organisatie- en veranderingkunde	Organisatie: 20 Contacturen: 40	academici en HBO-ers Adviseurs die behoefte hebben aan, voor hun advieswerk, relevante en toepasbare bedrijfskundige concepten en theorieën, maar die niet beschikken over een bedrijfskundige achtergrond.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Geen toetsing wel evaluatie
Appreciative Inquiry en Individuele coaching	De vaardigheid ontwikkelen om de AI interventies toe te passen in individuele coaching + theorie	All about change	A&O-Interventievaardigheden: 17 Contacturen: 24	academici en HBO-ers	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Workshop Project Leiderschap	In deze workshop werkt men aan leiderschap bij veranderprojecten, zodat men een project handiger door de organisatie loodst. Tijdens de workshop wordt men praktisch voortgeholpen met het eigen project.	Sioo, Inter-universitair Centrum voor organisatie- en veranderingkunde	A&O-Interventievaardigheden: 3,5 Organisatie: 14 Contacturen: 32	academici en HBO-ers Projectleiders die tijdens de workshop een veranderproject onder handen hebben en dit professioneler willen sturen en met meer handigheid door de organisatie willen loodsen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Geen toetsing, wel evaluatie
Workshop Organisatiediagnose	Tijdens de workshop gaat u in op een aantal veel voorkomende	Sioo, Inter-universitair Centrum voor organi-	A&O-Diagnostiek:15 Contacturen: 28	academici en HBO-ers Adviseurs die be-	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Geen toetsing wel evaluatie

	organisatiediagnose modellen, zoals het 7S-en model, DOR-ESH model, BCG-matrix en de metaforen van Morgan. Die past u toe op een actuele casus, zodat u ermee kunt oefenen.	satie- en veranderkunde		hoeft hebben aan, voor hun advieswerk, relevante en toepasbare bedrijfskundige concepten en theorieën, maar die niet beschikken over een bedrijfskundige achtergrond.		
Workshop Strategisch Handelen	In de workshop Strategisch handelen leert men aan de hand van vijf perspectieven integraal te kijken naar organisaties en hun veranderambities. Men werkt met zelf ingebrachte casuïstiek.	Sioo, Inter-universitair Centrum voor organisatie- en veranderkunde	A&O-Diagnostiek: 5 A&O-Interventievareigheden: 5 Organisatie: 10 Contacturen: 42	academici en HBO-ers Adviseurs die het resultaat en de impact van hun verandertrajecten willen vergroten.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Geen toetsing wel evaluatie
Praktische psychofarmacologie	Men leert farmacologische werking en mogelijkheden, beperkingen en klinische toepassing van de meest gebruikte psychofarmaca kennen. De eigen rol bij de medicamenteuze therapie krijgt volle aandacht.	RINO groep Utrecht	Klinische diagnostiek: 15 Contacturen: 12	academici en HBO-ers Behandelaren van cliënten die psychofarmaca gebruiken: sociale wetenschappers, psychologen, Gz-psychologen, psychotherapeuten, maatschappelijk werkers met VO, verpleegkundig specialisten en SPV-en, die hun kennis van psychofarmaca willen aanvullen en/of opfrissen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing
Mastercourse Oplossingsgericht Cognitief Therapeutisch Denken en Werken in Zorg, Welzijn en Psychotherapie	In deze Mastercourse wordt de essentie van het oplossingsgerichte cognitieve therapie aangevuld met de nieuwste wetenschappelijke ontwikkelingen in ons werkveld waarbij de kruisverbanden met systemisch werken worden steeds aangegeven.	Solteam	A&O-Interventievareigheden: 6 Klinische diagnostiek: 10 Klinische interventievareigheden: 64 Contacturen: 72	academici en HBO-ers Men moet een mandaat in de hulpverlening, zorg of onderwijs hebben EN minimaal 3 jaar ervaring	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie

3.5 NVO Orthopedagoog-Generalist

In deze paragraaf wordt, na een korte schets van beroep en opleiding, de opleiding tot NVO Orthopedagoog-Generalist beschreven aan de hand van: toelatingseisen, hoeveelheid scholing en gesuperviseerde werkervaring. Tevens wordt er inhoudelijk naar de scholing gekeken. Tot slot worden de opleidingen per aanbieder beschreven en onderling vergeleken.

'De opleiding tot Orthopedagoog-Generalist is gericht op het kind, de ouders en andere betrokkenen in het opvoedingsproces. De interacties tussen het kind en de ouders en de bredere maatschappelijke context staan centraal. Orthopedagogen-Generalist leveren een actieve bijdrage aan het verbeteren van de ontwikkeling van kinderen en jeugdigen door hun deskundigheid te richten op het voorkomen, verminderen of opheffen van opvoedingsproblematiek dan wel het optimaliseren van opvoedingsrelaties en -situaties. Dit doen zij in direct contact met ouders en kinderen, maar ook indirect via adviezen aan groepsleiders, leerkrachten en andere professionals met kennis en kunde op het gebied van de opvoeding. Zij hanteren een systematische en methodische aanpak, gebaseerd op wetenschappelijke evidentie en ingegeven door inzichten uit de orthopedagogiek en ontwikkelingspsychologie.' (brochure De opleiding tot Orthopedagoog-Generalist)

3.5.1 Toelatingseisen

De opleiding to Orthopedagoog-Generalist kent twee varianten: een geïntegreerd opleidingstraject en een individueel traject. De geïntegreerde opleidingen tot NVO Orthopedagoog-Generalist die zijn geaccrediteerd door de NVO worden aangeboden in Groningen (UPO-Groningen), Leiden en Amsterdam (PDBO Randstad) en Eindhoven (RINO Zuid). Om toegelaten te kunnen worden moet worden voldaan aan de volgende eisen:

- a) De aanvrager dient geregistreerd te zijn als Basis-Orthopedagoog en in het bezit te zijn van de basisaantekening diagnostiek.
- b) Daarnaast dient de aanvrager werkzaam te zijn als academisch geschoolde orthopedagoog waarbij deze verscheidene orthopedagogische taken verricht (NVO Registratiebrochure, 2013).

Voor aanvang van de opleiding dient de Orthopedagoog-Generalist in opleiding (ogio) een studieplan in te leveren. Deze bevat een werkplan en een supervisieplan. Dit plan dient te worden goedgekeurd door de NVO Commissie Generalist.

3.5.2 Duur scholing en gesuperviseerd werk

Scholing

De gehele opleiding dient minstens twee aaneengesloten jaren en maximaal zes jaar te duren. In totaal moet de ogio 480 contacturen postacademisch onderwijs volgen (een contactuur staat gelijk aan een studiepunt). Dit is onderverdeeld in 232 uur diagnostiek, 200 uur behandeling en 48 uur overige taken. Het onderwijs moet geaccrediteerd zijn door de NVO.

Maximaal 18 uur mag worden ingevuld met studiedagen, workshops, buitenlandse symposia of een combinatie van voorgaande. Ook geaccrediteerde e-learning mag worden opgenomen in het opleidingsplan, maar slechts met een maximum van 10% voor zowel het cursorisch onderwijs als de literatuurstudie (NVO Registratiebrochure, 2013).

Literatuurstudie en praktijkopdrachten

Het postacademisch onderwijs omvat 240 uren literatuurstudie en praktijkopdrachten. Ter voorbereiding van ieder dagdeel onderwijs dient literatuur bestudeerd te worden of moeten opdrachten worden voorbereid. Er vindt ook toetsing plaats, bijvoorbeeld door middel van actieve participatie, een (take home) toets of een praktijkopdracht. Vanuit het postacademische onderwijs kunnen uitsluitend uren literatuurstudie worden opgevoerd, die als zodanig zijn geaccrediteerd (NVO Registratiebrochure, 2013).

Gesuperviseerd werk

De ogio moet minimaal 2.790 uur postacademische orthopedagogische werkervaring opdoen in een praktijkinstelling waar academische orthopedagogische werkzaamheden worden verricht. Tijdens deze werkzaamheden is een interne werkbegeleider aanwezig. Bij een aanstelling van 32 uur per week betreft het een periode van twee jaar. Hoewel de NVO een minimum van 12 uur per week aanhoudt, is het minimaal aantal uren afhankelijk van de opleidingsinstelling (NVO Registratiebrochure, 2013):

- a) RINO Zuid: minimaal 16 uur per week (Eisen aan praktijkinstellingen, 2012)
- b) PDBO-Randstad: minimaal 24 uur per week (pdbo-randstad.nl)
- c) UPO-G: minimaal 20 uur per week (rug.nl)

Deze uren moeten worden verdeeld over verscheidene taakgebieden zoals: diagnostiek, behandeling, onderwijs (bijvoorbeeld het geven van interne cursussen), onderzoek (het deelnemen aan praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) en/of beleid (deelnemen aan niet-cliëntgebonden overlegvormen), waarbij de laatste drie gerelateerd zijn aan diagnostiek of behandeling (Studiegids jaargang 2013, UPO-G). De ogio moet op minimaal drie van de vijf werkgebieden werkzaam zijn, waarvan minstens op een van de laatste drie genoemde. Daarnaast dient 2/3 van de werktijd in evenwichtige verhouding aan diagnostiek en behandeling wordt besteed. Voor het taakgebied behandeling is het verplicht dat de werkzaamheden gericht zijn op systematische behandelingsplanning: het actief ontwerpen, volgen en bijstellen van een plan. Het uitsluitend bespreken van handelingsplannen is niet voldoende. De werkervaring moet leiden tot beheersing van zowel het diagnostisch proces, het behandelingsproces als de beheersing van klinische vaardigheden. Dit moet resulteren in het zelfstandig expliciteren van minstens twee volledige geïntegreerde gevalbeschrijvingen (diagnostiek en behandeling) en twee integrale reflectieverslagen. De geïntegreerde gevalbeschrijvingen bevatten uitwerkingen van gevarieerde casuïstiek van verklarende en indicerende diagnostiek en behandeling of begeleiding (NVO Registratiebrochure, 2013). De gevalbeschrijvingen en reflectieverslagen worden beoordeeld door de supervisor. De registra-

tiecommissie van het NVO zal steekproefsgewijs toetsen of deze beoordeling juist is (Informatiefolder cursisten UPO-G).

Aan de praktijkinstelling worden de volgende eisen gesteld:

- a) Het is een instelling op het gebied van de orthopedagogiek, zoals in de jeugdhulpverlening, (geestelijke) gezondheidszorg, justitiële hulpverlening, het (speciaal) onderwijs, de gehandicaptenzorg, regionale expertisecentra, onderwijsbegeleidingcentra.
- b) Binnen de praktijkinstelling is minimaal ruimte voor 2 fte academisch geschoolde gedragswetenschappers met een gelijkwaardige functie.
- c) Ten minste één van deze gedragswetenschappers is in het bezit van een klinische registratie, zoals NVO Orthopedagoog-Generalist, GZ-psycholoog of Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP.
- d) Ook moet er een interne werkbegeleider (niet supervisor) worden aangewezen die verantwoordelijk is voor de werkzaamheden die de cursist verricht. Deze begeleider is academisch opgeleid en is werkzaam in een academische orthopedagogische functie. Deze heeft ook minimaal vijf jaar werkervaring op het terrein van de orthopedagogiek of als gedragswetenschapper (Eisen aan praktijkinstellingen, 2012).

Supervisie

De werkervaring op het gebied van diagnostiek en behandeling wordt verricht onder supervisie. Het doel van de supervisie is: het beroepsbekwamer worden en het verbeteren van de beroepsuitoefening. Met betrekking tot supervisie dient onder meer aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- a) Tijdens het traject dient ogio minstens 90 uur supervisie te volgen bij tenminste twee supervisoren in een periode van minstens twee jaar.
- b) Bij meer dan twee supervisoren dient de ogio minstens tien uur supervisie per supervisor te volgen.
- c) De geïntegreerde gevalsbeschrijvingen en integrale reflectieverslagen moeten gelijk worden verveeld over de supervisoren.
- d) Het is mogelijk om groepssupervisie te volgen. Hieraan is een maximum verbonden van drie gesuperviseerden. Bij een groepsgrootte van twee gesuperviseerden dient men minimaal 100 supervisie-uren te volgen, bij een grootte van drie gesuperviseerden minimaal 110 uur.
- e) Bij voorkeur wordt de supervisie zowel in een individuele- als in een groepssetting gespreid over minimaal 40 zittingen (NVO Registratiebrochure, 2013).

Voor inschrijving in het supervisoren bestand NVO Orthopedagoog-Generalist komen NVO-leden in aanmerking die:

- a) *'In het bezit zijn van de registratie NVO Orthopedagoog-Generalist,*
- b) *Beschikken over minimaal 3000 uur relevante werkervaring verspreid over de afgelopen 5 jaar op de taakgebieden diagnostiek, behandeling, onderwijs, onderzoek en beleid. Minimaal 2/3 (2000 uur) dient aan diagnostiek en/of behandeling besteed te zijn,*
- c) *Minimaal 90 uur ervaring hebben opgedaan met begeleiding van professionals met accent op het individuele leerproces (supervisie geven/stagebegeleiding en/of werkbegeleiding),*

- d) *Met goed gevolg een geaccrediteerde supervisorenopleiding tot supervisor NVO Orthopedagog-Generalist hebben afgerond' (NVO Registratiebrochure, 2013).*

3.5.3 Inhoud van de scholing

Het post-academisch onderwijs is onderverdeeld in 232 uur diagnostiek, 200 uur behandeling en 48 uur overige taken. In het onderstaande overzicht wordt een toelichting gegeven op de elementen binnen diagnostiek, behandeling en overige taken.

- a) *'Kennis van diagnostiek:*
1. *Kennis van en inzicht in (verstoorde) ontwikkeling, opvoeding en opvoedingscontext,*
  2. *(ontwikkeling)psychopathologie, met inbegrip van psychologische aspecten van leerstoornissen, zintuiglijke, motorische en verstandelijke handicaps en somatische stoornissen,*
  3. *Methodologie van het diagnostisch redeneerproces,*
  4. *Inzicht in de onderscheiden diagnostische modellen,*
  5. *meettheorie, psychometrie, constructie van onderzoeksmiddelen,*
  6. *Inzicht in betrouwbaarheid, validiteit en theoretische fundering van vigerende Onderzoeksmiddelen,*
  7. *Analyse van de opvoedingsrelatie en –situatie,*
  8. *Beheersing van de belangrijkste diagnostische middelen,*
  9. *Integratie van diagnostiek en behandeling,*
  10. *Procesaspecten van diagnostiek, gerelateerd aan verschillende theorieën,*
  11. *Beroepsethische aspecten,*
  12. *Reflectie op de diagnostische attitude, inclusief beroepsethische aspecten.*
  13. *Indicatiestelling:*
    - i. *Kennis van de methodiek van indicatiestelling,*
    - ii. *Overzicht van en inzicht in de principes van de onderscheiden psychologische, Orthopedagogische, orthodidactische en psychotherapeutische behandelingsvormen,*
    - iii. *Kennis van indicaties en contra-indicaties van de onderscheiden interventiemethodieken en behandelingsvormen,*
    - iv. *Kennis van de organisatie en de zorgprofielen van de (jeugd)hulpverlening, het onderwijs en maatschappelijke voorzieningen,*
    - v. *Kennis van de organisatie van cliënten- en ouderverenigingen en de bijdrage die zij kunnen leveren aan het hulpverleningsproces,*
    - vi. *Vaardigheid in het overdragen van de bevindingen aan cliënten, ouders, leerkrachten en hulpverleners.*
- b) *Interventies*
1. *Indicatiestelling:*
    - i. *Kennis van indicaties en contra-indicaties van de onderscheiden interventiemethoden en behandelingsvormen.*
  2. *Kennis van interventietechnieken:*
    - i. *Kennis van: leer- en cognitieve theorieën, psychodynamische theorieën, experiëntiële theorieën, systeemtheorieën, groepsdynamica;*
    - ii. *kennis van ontwikkelingspsychologische, (ontwikkeling)neuropsychologische en orthopedagogische referentiekaders,*
    - iii. *Kennis van interventietechnieken door andere disciplines of multidisciplinair ontwikkeld kennis van en vaardigheden in het toepassen van*

- hulpverleningsmethodieken (bv. psychotherapeutische deeltechnieken), zowel individueel als systeemgericht,*
- iv. *Behandelingsplanning,*
  - v. *Het formuleren, hanteren en bijstellen van behandelingsdoelen,*
  - vi. *Het tot stand brengen en hanteren van de behandelingsrelatie,*
  - vii. *Het omgaan met weerstanden,*
  - viii. *Het herkennen en integreren van voor het behandelingsproces relevante informatie,*
  - ix. *Procesevaluatie,*
  - x. *Vaardigheid in het hanteren van groepsprocessen,*
  - xi. *Inzichten in effecten van farmacotherapie,*
  - xii. *Procesaspecten van interventies, gerelateerd aan verschillende theorieën,*
  - xiii. *Reflectie op de therapeutische attitude, inclusief van beroepsethische aspecten.*

c) *Overige taken:*

1. *Methodologie van praktijkonderzoek,*
  2. *Voorlichtingskunde,*
  3. *Didactiek,*
  4. *Werken in team-/organisatieverband,*
  5. *Interdisciplinaire samenwerking,*
  6. *Juridische en ethische aspecten,*
  7. *Wetenschappelijk onderzoek,*
  8. *Kennis over nevenliggende gebieden'.*
- (NVO Registratiebrochure, 2013).

3.5.4 De opleiding in praktijk

De opleiding tot Orthopedagoog-Generalist wordt door drie instellingen aangeboden: UPO-G, RINO zuid en PDBO Randstad. Hieronder staan de cursusonderdelen beschreven voor UPO-G en RINO zuid:

UPO-G

De opleiding verzorgd door de UPO-G bestaat uit 27 maanden cursorisch onderwijs (1 dag per week). Onderstaand overzicht geeft een beschrijving van het onderwijs in het eerste jaar. Dit is algemeen theoretisch onderwijs verdeeld over de gebieden diagnostiek, indicatiestelling, interventie en overige taken en drie differentiaties in de orthopedagogiek waarvoor de termen Jeugdzorg (JZ), het opvoeden van personen met beperkingen (OPB) en Onderwijs en Leerproblemen (OLP) zijn gekozen. Deze beslaan een totaal van 73 dagdelen van 3 uur (Studiegids jaargang 2013 UPO-G). De omschrijvingen zijn overgenomen van het 'Overzicht inhoud O-G opleiding'.

'Blok 1: Inleiding opleiding O-G

Doelstelling: De inleiding van de opleiding heeft tot doelstelling om nader kennismaken met elkaar te maken. Daarnaast bestaat deze dag uit een inleiding in het supervisietraject en een toelichting op basisbegrippen rondom supervisie.

<u>onderdeel</u>	<u>dagdelen</u>
------------------	-----------------

<i>Introductie van opleiding, supervisie en casus- beschrijving</i>	6
---	---

Blok 2: Werkvelden O-G: diagnostische trajecten

Er zijn drie werkvelden van de Orthopedagoog-Generalist te onderscheiden: OPB (opvoeding

personen met een beperking), OLP (onderwijs- leerproblemen) en JZ (jeugdzorg). Binnen het blok wordt ingegaan op diagnostische vaardigheden van de drie verschillende werkvelden en daarnaast wordt een inleiding gegeven in de diagnostiek. Tevens worden in dit blok drie reflectieve practica gegeven.

<u>onderdeel</u>	<u>dagdelen</u>
inleiding diagnostiek JZ jh/jb/ggz/	3
inleiding diagnostiek OPB	3
inleiding diagnostiek OLP	3
diagnostische vaardigheden algemeen	2
diagnostische vaardigheden OLP	2
diagnostische vaardigheden OPB	2
diagnostische vaardigheden JZ	2
reflectief practicum diagnostiek OPB/JZ/OLP	3

Blok 3: Vraaggericht werken vanuit systemisch perspectief

<u>onderdeel</u>	<u>dagdelen</u>
basiscommunicatie (VIB)	3
inleiding systeemtherapie	4
systemisch werken OLP	2
systemisch werken JZ	2
systemisch werken OPB	2

Blok 4: Vraaggericht werken vanuit gedragstherapeutisch perspectief

<u>onderdeel</u>	<u>dagdelen</u>
inleiding cognitieve gedragstherapie	4
gedragstherapeutisch werken JZ	2
gedragstherapeutisch werken OPB	2
gedragstherapeutisch werken OLP	2
neuropsychologie kind en jeugdige	4

Blok 5: Oplossingsgericht werken

<u>onderdeel</u>	<u>dagdelen</u>
inleiding oplossingsgericht werken	2
oplossingsgericht werken	2
adviesvaardigheden	3
oplossingsgericht werken JZ	1
oplossingsgericht werken OPB	1
oplossingsgericht werken OLP	1

Blok 6: Agogisch handelen binnen een opvoedingssituatie

Doelstelling: Onder agogisch handelen binnen een opvoedingssituatie wordt verstaan, die vaardigheden die worden ingezet om opvoedingsgedrag van (beroeps)opvoeders op professionele wijze te beïnvloeden door middel van adequate opvoedingsdiagnostiek en interventies. In de cursus staan de volgende aspecten centraal: de koppeling van theoretische inzichten met de directe praktijksituatie van de cursisten. Wetenschappelijke verdieping. Het hanteren van diagnostische instrumenten vanuit outsiders- en insidersperspectief gericht op diagnostiek van (complexe) opvoedingssituaties en pedagogische advisering waarbij onder andere aandacht wordt besteed aan parent management principes (PMTO). Binnen deze cursus gaat het om specifieke pedagogische diagnostiek waarbij de diagnostiek van de opvoedingssituatie centraal staat en niet van die ouders of kinderen apart.

<u>onderdeel</u>	<u>dagdelen</u>
diagnostiek en interventie binnen een opvoedingssituatie	7
diagnostische vaardigheden opvoedingssituatie	3
casuspresentaties opvoedingssituatie	3 '

Het tweede jaar van het cursorisch onderwijs is modulair van aard. Elke module is verbonden aan een opdracht. Deze integreert de bestudeerde literatuur en praktijkervaringen van de cursist. Het volgende overzicht beschrijft de modules (Studiegids Jaargang 2013, UPO-G). De doelstellingen zijn overgenomen van het 'Overzicht inhoud O-G opleiding'.

'Modules (totaal aantal dagdelen: 90)	<u>dagdelen</u>
Ontwikkeling en opvoeding van (zeer) jonge kinderen	8
<i>Doel: Verdieping van kennis van vooral signalering, preventie en diagnostiek in de opvoeding van zeer jonge kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar, benaderd vanuit een 'normale' vroegkinderlijke ontwikkeling.</i>	
Ontwikkeling en opvoeding van kinderen met psychopathologisch gedrag	13
<i>Doel: Kennis van diagnostiek, indicatiestelling en behandelmethoden ten aanzien van (on)gewone opvoedingssituaties waarin een kind/jongere met psychopathologie en zijn opvoeders zich bevinden.</i>	
Ontwikkeling en opvoeding van personen met verstandelijke, zintuiglijke en/of motorische beperkingen	13
<i>Doel: Zicht krijgen op de invloed van auditieve en/ of visuele beperkingen op de ontwikkeling van kinderen, de invloed op het opvoedingssysteem en hun uitwerking op diagnostiek, indicatiestelling en interventiemogelijkheden. Het onderwijs is gericht op overdracht van: kennis van het werkveld, de diagnosegroepen, behandelvormen van de kinderrevalidatie en de relevante ontwikkelingen hierin, kennis van specifieke aspecten van de ontwikkeling bij kinderen en jongeren met specifieke diagnoses, met speciale aandacht voor niet-aangeboren hersenletsel en medisch onverklaarde lichamelijke klachten, kennis van de specifieke elementen van verwerkingsprocessen bij kinderen, jongeren en hun ouders en de mogelijkheden voor begeleiding en kennis van verschillende non-verbale methodieken voor de behandeling van kinderen en jongeren.</i>	
Handelingsgerichte diagnostiek(HGD) en Consultatieve leerlingbegeleiding (CLB) in het onderwijs	13
<i>Doel: Inzicht in de methodiek van consultatieve leerlingbegeleiding. Basisvaardigheden ontwikkelen in het identificeren en analyseren van onderwijsbonden leerproblemen, en het samen met leerkrachten ontwerpen van interventies.</i>	
Ontwikkeling en opvoeding van kinderen en jeugdigen in ambulante, (semi-) residentiële en justitiële jeugdzorg	13
<i>Doel: Een beeld krijgen van de actuele thema's spelend binnen de (semi-) residentiële (justitiële) jeugdzorg en gezinsbehandeling en hebben onderdelen daarvan weten toe te passen vanuit hun positie als orthopedagoog-generalist. Tevens kennis en inzicht vergaren omtrent de mogelijkheden op het gebied van diagnostiek, indicatiestelling en behandeling/begeleiding binnen de (semi) residentiële jeugdzorg.</i>	
De rol van de orthopedagoog in veranderende situaties binnen zorg en onderwijs; ethiek en grenzen	15
<i>Doel: De cursisten krijgen een beeld van de specifieke kenmerken van de</i>	

organisatie waarin ze werken, met het doel dat bij gewenste verandering de gekozen strategie, kwaliteitsverbetering tot succesvolle interventies leidt. De cursist wordt zich bewust van zijn eigen rol in de organisatie (lijn/staf) en is in staat een weg te vinden in een complex veld van diensten, belangen, partijen, mogelijkheden in de organisatie.

Practice-based evidence/evidenced -based practice

4

Doel: Enerzijds het leren interpreteren van wetenschappelijke artikelen en de vertaalslag maken naar de praktijk. Anderzijds aansluiten bij praktijkkennis en deze verder expliciteren om daarmee het professionele handelen te onderbouwen, de kwaliteit van de zorg te evalueren of de effecten van een interventie te beoordelen.

Het leren opzetten (en zo mogelijk uitvoeren) van een onderzoeksvoorstel binnen de eigen praktijkinstelling van de cursist.

Interculturele orthopedagogiek

5

Doel: Kennis vergroten en zicht krijgen op de cultuurspecifieke zaken die een rol spelen in de hulp aan allochtone jongeren. Basisvaardigheden ontwikkelen in het diagnosticeren van allochtone jongeren en het leren om intercultureel te communiceren met de jongeren en het gezinssysteem.

Persoonlijkheidsontwikkeling en stoornissen van de persoonlijkheid bij ouders/verzorgers

6

Doel: Er wordt ingegaan op de ontwikkeling van de persoonlijkheid, waarbij aandacht is voor de structuur en de dynamiek van de persoonlijkheid. Onderwerpen als ontwikkeling, hechting en neurologie worden hierbij belicht. Tevens wordt aandacht besteed aan zelfbeeld en hechting, stoornissen van de persoonlijkheid (niveau fragmentatie tot symbiose) en stoornissen van de persoonlijkheid (niveau verzet, rivaliteit en individualiteit). Tot slot wordt ingegaan op de diagnostiek en het behandelplan.'

RINO zuid

De structuur van de opleiding bij RINO zuid is vergelijkbaar met die van de UPO-G. Het eerste jaar richt zich op algemeen theoretisch onderwijs. Deze bestaat uit 4 basisblokken en een inleiding. Ieder basisblok wordt gevolgd door een tussenblok waarin wetenschappelijk onderzoek, reflectief practicum en een proefcasus aan de orde komen. Het tweede jaar is modulair. Er is een beperkte keuzevrijheid wat betreft de modules.

De 4 basisblokken zoals beschreven op rino-zuid.nl:

'Vraaggericht werken vanuit systemisch perspectief;

Oplossingsgericht werken en coaching;

Leer- en cognitieve theorieën en psychopathologie;

Agogisch handelen binnen een opvoedingsrelatie'

Het tweede jaar moet de cursist kiezen voor minimaal 8 keuzemodules. De modules waaruit gekozen kan worden zijn:

'Adolescentenproblematiek

Autismespectrumstoornissen

Hulpverlening in een gedwongen kader

Infant Mental Health

Interculturele hulpverlening aan allochtone jeugdigen en ouders / opvoeders

Kindermishandeling en seksueel misbruik van kinderen en adolescenten

Leerstoornissen

Masterclass ernstige gedragsstoornissen bij verstandelijk gehandicapten

Oudertrainingsprogramma's

Psychopathologie uitgebreid

Seksuologische begeleiding door de orthopedagoog

Specialistische behandeltrajecten bij kinderen met meervoudige beperkingen

Van gedragsvragen naar handelingsantwoorden (gedragsclassificatiesystemen)'

Vergelijking

De vereiste uren scholing komen voor alle aanbieders overeen met het reglement. Gezien de supervisie bij UPO-G grotendeels in groepen wordt gegeven, is hier een minimum aantal uren van 110. Bij deze instelling dient minstens 20 uur per week werkervaring opgedaan te worden. Deze instelling vereist de voltooiing van drie casusbeschrijvingen in plaats van de voorschreven twee (Informatiefolder cursisten UPO-G). PDBO-Randstad vereist een minimum aanstelling van 24 uur per week. Deze opleiding biedt 20 supervisiebijeenkomsten van 2,75 uur per jaar, 110 uur in totaal. Deze supervisie wordt ook groepsgewijs aangeboden in groepen van 2-3 supervisanten. Ook krijgt de ogio 5 uur individuele supervisie per diagnostisch onderzoek die op het Ambulatorium van de Universiteit Leiden, Faculteit der Sociale Wetenschappen, worden uitgevoerd. De opleiding in Leiden kent een gezamenlijk traject (75% overlapping) met de opleiding tot GZ-psycholoog Kind & Jeugd (PDBO-Randstad.nl). RINO-zuid vereist een minimum aanstelling van 16 uur per week.

3.6 Cognitief Gedragstherapeut VGCT

In deze paragraaf wordt, na een korte schets van de cognitieve gedragstherapie en de opleiding tot cognitief gedragstherapeut, de opleiding tot cognitief gedragstherapeut VGCT beschreven aan de hand van: toelatingseisen, hoeveelheid scholing en werkervaring. Tevens wordt er inhoudelijk naar de scholing gekeken. Tot slot wordt een selectie van te volgen cursussen worden gepresenteerd.

'Wat is cognitieve gedragstherapie? Gedragstherapie en cognitieve therapie zijn onafhankelijk van elkaar ontstaan. De laatste 15 jaar zijn beide therapieën meer met elkaar geïntegreerd geraakt. Tegenwoordig worden zij vaak als één en dezelfde soort psychotherapie beschouwd: cognitieve gedragstherapie of CGt.

Cognitieve therapie gaat vooral uit van de invloed van het denken op het gevoelsleven en het doen. Wie belangrijke zaken en gebeurtenissen in zijn leven gewoonlijk vanuit een negatief standpunt beziet, wordt makkelijker angstig, somber of geïrriteerd, met alle negatieve gedragingen tot gevolg. In cognitieve therapie onderzoeken therapeut en cliënt of die negatieve wijze van denken wel helemaal klopt. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met elkaar. De nadruk ligt op het wijzigen van de manier van denken die mensen met een emotioneel probleem hanteren. Wanneer inderdaad blijkt dat de cliënt geneigd is om te negatief over allerlei zaken te oordelen, zoeken zij samen uit welke geschiktere manier van denken passend is. Depressieve mensen bekijken bijvoorbeeld of zij inderdaad mislukt zijn in het leven en of andere personen hen werkelijk niet mogen of minachten. Bij het uitwerken van meer realistische standpunten en gedachten maakt de therapeut gebruik van specifieke cognitieve oefeningen en huiswerkafspraken.

In gedragstherapie staat het gedrag van de cliënt centraal. Hoe iemand handelt bepaalt namelijk in belangrijke mate hoe iemand zich voelt. Wie geneigd is om uit angst bepaalde zaken uit de weg te gaan, zal zijn angst vaak eerder versterken dan verminderen. Wie niet goed weet hoe hij zijn mening het beste naar voren kan brengen, zal eerder onzeker of juist geïrriteerd worden. Wie niet heeft geleerd hoe hij zich moet beheersen, zal gemakkelijk het slachtoffer worden van zijn eigen impulsiviteit. Binnen gedragstherapie brengen therapeut en cliënt eerst het problematische gedrag en de omstandigheden waarin die voorkomen in kaart. Vervolgens helpt de therapeut de cliënt om met beter passende gedragspatronen te reageren op die omstandigheden. Hiervoor worden diverse oefeningen en huiswerk gedaan. Zowel het inventariseren van problematisch gedrag als het bedenken en oefenen van nieuw, beter passend gedrag doen cliënt en therapeut samen.

Cognitieve gedragstherapie kan dus zowel de manier van denken en interpreteren van de cliënt beïnvloeden, als diens manier van doen en laten. Soms ligt de nadruk meer op denken, soms meer op doen en laten. In andere gevallen werkt men gelijktijdig met beide aspecten.'

'De meeste cognitief gedragstherapeuten zijn werkzaam binnen de geestelijke gezondheidszorg. Zij werken bijvoorbeeld in instellingen, vrijgevestigde praktijken of gezondheidscentra. Daarnaast zijn er therapeuten die als onderzoeker verbonden zijn aan universiteiten, of die werkzaam zijn in het bedrijfsleven.'

'De volledige opleiding tot cognitief gedragstherapeut VGCT® omvat:

- VGCT geaccrediteerde basiscursus (cognitieve) gedragstherapie, 100 contactuur;
- VGCT geaccrediteerde vervolgcursussen, 100 contactuur;
- 125 sessies van 45 minuten supervisie en leertherapie, waarvan minimaal 25 sessies leertherapie;
- 200 gesuperviseerde cliëntcontacten van minimaal 45 minuten;
- een N=1-studie.'

(vgct.nl)

3.6.1 Toelatingseisen

Om "cognitief gedragstherapeut VGct in opleiding" (verder aangeduid als "opleiding") te worden dient voldaan te zijn aan één van de onderstaande voorwaarden:

- a) De opleiding heeft een universitaire masteropleiding Sociale Wetenschappen voltooid,
- b) De opleiding heeft de opleiding Geneeskunde afgerond, of
- c) De opleiding heeft een door de registratiecommissie gelijkwaardig geachte opleiding afgerond.

Binnen deze vooropleiding moet het onderdeel gespreksvaardigheden een herkenbaar onderdeel zijn geweest. De onderwerpen leertheorieën, psychopathologie en persoonlijkheidsleer moeten minimaal op masterniveau gevolgd zijn. Psychopathologie en persoonlijkheidsleer mogen zowel gericht zijn geweest op volwassenen als op kinderen en jeugdigen. Als deze onderdelen geen deel uitmaakten van de masteropleiding dan geldt dat zij bestudeerd moeten zijn op het niveau dat vereist is voor registratie tot psychotherapeut. Als de onderdelen geen of onvoldoende deel hebben uitgemaakt van de vooropleiding, kunnen ze achteraf (maar voor de start van de 26ste supervisiebijeenkomst) op eigen gelegenheid worden ingehaald.

Ook dient de opleiding minimaal 12 uur per week werkzaam te zijn in de GGZ, waarvan minstens 4 uur besteed wordt aan patiënt-/cliëntcontacten. De volgende voorwaarden worden gesteld aan het werk in de GGZ:

- a) De cognitief gedragstherapeutische werkzaamheden moeten bestaan uit hulpverlening aan een individuele patiënt of cliënt(systeem) met psychische problemen
- b) De patiënt of cliënt moet vanwege psychische problemen zijn aangemeld bij de hulpverlener of hulpverlenende instantie met het hoofddoel om deze problemen te verminderen c.q. te beïnvloeden.

Voor de opleiding geldt dat de werkzaamheden niet betaald hoeven zijn (werkervaringsplek). Tot slot moet worden aangetoond dat de basis cursus reeds is voltooid. Ook het aspirant-lidmaatschap van de Vlaamse Vereniging voor Gedragstherapie geeft toegang tot de registratie als cognitief gedragstherapeut VGct in opleiding zonder verdere inhoudelijke eisen (Reglement registraties VGct, 2013). Om cognitief gedragstherapeut te worden dient de opleiding aan de eisen te voldoen die in de volgende paragrafen worden beschreven.

3.6.2 Duur en vereisten scholing en gesuperviseerd werk

Scholing

De scholing bestaat uit een basis cursus van 100 punten, een vervolgcursus van 100 punten en een totaal van 125 punten aan leertherapie (minimaal 25 punten) en supervisie bijeenkomsten (minimaal 75 punten). Contacturen zijn klokuren onderwijs van 60 minuten in aanwezigheid van een docent. Onderstaand een overzicht van het puntenbeleid:

Basiscursus	100 contacturen = 100 punten
Vervolgcurcus	100 contacturen = 100 punten
Leertherapie	25/50 sessies (minimaal 45 min.) = 1 sessie = 1 punt
Supervisie	75/100 sessies(minimaal 45 min.)= 1 sessie = 1 punt

(Reglement registraties VGct, 2013).

Basiscursus

Onderdeel van de scholingsactiviteiten die leiden tot registratie is een VGct-geaccrediteerde basiscursus bestaande uit minimaal 100 contacturen en 350 werkuren. Deze cursus dient te worden voltooid voor de registratie als cognitief gedragstherapeut in opleiding. Tijdens deze cursus wordt kennisgemaakt met de denk- en werkwijze binnen de cognitieve gedragstherapie. De cursus omvat zowel een theoretische als een praktische component (bijvoorbeeld rollenspellen). Aan het eind van de basiscursus moet de opleiding in staat zijn om cognitieve gedragstherapieën van 'gemiddelde zwaarte' onder supervisie naar behoren te kunnen uitvoeren. De basiscursus mag uit twee delen bestaan:

- a) Een basis-introductie cursus, ook wel inleiding genoemd (variërend van 30 tot 60 uur),
- b) Een basis-verdiepingscursus (variërend van 70 tot 40 uur).

Na afronding van een deel moet de opleiding binnen een jaar met het volgende deel zijn begonnen en deze delen dienen dan ook inhoudelijk op elkaar aan te sluiten (Reglement opleiders en opleidingen VGct, 2013).

De cursus moet ontworpen zijn door een supervisor VGct die tevens de hoofddocent van de cursus is. In een basiscursus kunnen maximaal vier tweede docenten optreden. Aan een basiscursus die door één docent (de hoofddocent) wordt verzorgd, mogen maximaal 14 cursisten deelnemen. De hoofddocent moet de meerderheid van de bijeenkomsten aanwezig zijn, 12% van de contacttijd mag hij afwezig zijn en een gastdocent het cursusonderdeel laten verzorgen. Aan een basiscursus mogen maximaal 18 cursisten deelnemen, als er tijdens de gehele basiscursus twee docenten aanwezig zijn (de hoofddocent en een tweede docent). Tweede docenten zijn cognitief gedragstherapeuten VGct of supervisoren VGct die door de accreditatiecommissie zijn erkend. Tweede docenten moeten naar het oordeel van de accreditatiecommissie speciale deskundigheid hebben op het gebied waarbinnen zij onderwijs geven. Om voor de basiscursus te slagen dient de opleiding een schriftelijk examen af te leggen om de theoretische kennis te toetsen. Daarnaast geldt er een aanwezigheidsplicht van 90% (bij verzuim van 10-20% dienen vervangende opdrachten gemaakt te worden). Tot slot dient de opleiding geschikt gevonden te worden door de docent om de opleiding voor te zetten (Reglement opleiders en opleidingen VGct, 2013).

Vervolgcurcus

Na de basiscurcus dient de opleiding binnen vijf jaar een geaccrediteerde vervolgcurcus te voltooien. Deze vervolgcurcus beslaat minimaal 100 contacturen en 300 werkuren. Huiswerkopdrachten maken deel uit van deze vervolgcurcus. Een vervolgcurcus mag bestaan uit maximaal drie (los van elkaar staande) delen die gezamenlijk optellen tot 100 contacturen. Ook bij deze curcus geldt dat er maximaal 14 cursisten aanwezig mogen zijn indien er één docent de curcus verzorgt (dit is een geregistreerde supervisor VGcT). Bij twee docenten bestaat de groep uit maximaal 18 cursisten. Als de curcus 100 contacturen beslaat mogen er maximaal 6 docenten worden ingezet (supervisoren VGcT). Bij een curcus van 50 punten maximaal 4. Het beoordelen van de resultaten van de vervolgcurcus geschiedt volgens dezelfde methode als de basiscurcus (Reglement opleiders en opleidingen VGcT, 2013).

Eisen voor supervisor

De registratie als supervisor VGcT kan worden aangevraagd als de aanvrager tenminste eenmaal de registratie als cognitieve gedragstherapie VGcT heeft moeten verlengen. Dit moet elke vijf jaar. Ook moet de supervisor minimaal 16 uur per week werkzaam zijn op het gebied van de ggz en minimaal 12 uur daarvan besteden aan het uitvoeren van cognitieve gedragstherapie met cliënten of cliëntsystemen. Ook moet de supervisor de nascholingsverplichting van 30 uur klinische nascholing hebben voldaan. Daarnaast dient deze te zijn ingeschreven in het BIG register (GZ, KP, PT, psychiater). Tot slot heeft een supervisor met goed resultaat deelgenomen aan een door de VGcT erkende supervisorencurcus. Deze curcus kan meetellen voor de registratie supervisor VGcT nadat men drie jaar geregistreerd staat als cognitief gedragstherapeut VGcT (Reglement registraties VGcT, 2013).

Verlenging termijn cognitief gedragstherapeut in opleiding

Als de opleiding niet binnen vijf jaar na het voltooien van de basiscurcus de overige 225 benodigde punten heeft weten te behalen is er maximaal drie jaar verlenging mogelijk. Per jaar verlenging dient de opleiding 100 extra punten te behalen, waarbij de verlenging minimaal een half jaar beslaat. Zij die kunnen aantonen dat zij gelijktijdig met het VGcT-opleidingstraject een opleiding volgen tot GZ-psycholoog, psychotherapeut, klinisch (neuro)-psycholoog, psychiater of NIP K&J-psycholoog hoeven geen extra punten te behalen.

Extra punten kunnen behaald worden binnen de volgende categorieën:

- a) een extra basiscurcus - 100 contacturen is 350 werkuren/punten;
  - b) een extra vervolgcurcus - 1 contactuur is 3 werkuren/punten;
  - c) extra supervisie en/of leertherapie - 1 sessie van minimaal 45 minuten is 1 punt;
  - d) gesuperviseerde cliëntcontacten (behorend bij de extra gevolgde supervisie) - 1 sessie van minimaal 45 minuten is 1 punt;
  - e) sommige door de VGcT geaccrediteerde nascholingsactiviteiten
- (Reglement registraties VGcT, 2013).

Werkervaring

Tijdens het registratietraject dient de opleiding aan dezelfde werksettingseisen te voldoen als tijdens de aanmelding. Het reglement maakt geen melding van de verplichting van supervisie tijdens het uitvoeren van het werk. Wel moet een overzicht van 200 gesuperviseerde therapie sessies (van minimaal 45 minuten per sessie) worden ingeleverd. Tijdens deze therapie sessies moeten minstens 8 patiënt-/cliëntsystemen zijn besproken. Een echtpaar, gezin of groep telt hierbij als één patiënt/cliënt. Bij doorlopende groepstherapieën, bijvoorbeeld in een klinische setting of dagbehandeling, geldt dat 10 groepsbijeenkomsten per groep kunnen tellen als één cliëntstelsel (Reglement opleiders en opleidingen VGCT, 2013).

Supervisie

De verplichte supervisie beslaat minstens 75 of 100 sessies van minimaal 45 min. (per sessie), afhankelijk van het aantal te volgen leertherapie bijeenkomsten. De supervisie kan na de eerste 30 uur basiscursus worden gestart. De supervisieperiode begint met het bepalen van leerdoelen en eindigt met het evalueren van deze leerdoelen en het supervisieproces zelf. Tijdens de supervisiebijeenkomsten zal de behandeling die de gesuperviseerde uitvoert het onderwerp van gesprek zijn. De supervisie moet bij minimaal twee (maar indien gewenst meer) VGCT supervisoren gevolgd worden. Dit zijn andere supervisoren dan waar men de leertherapie volgt. Ook worden er supervisie-evaluatieverslagen geschreven over minimaal 10 en maximaal 20 supervisiebijeenkomsten. De supervisie moet minstens een keer per drie weken en maximaal een keer per week plaatsvinden. Als de supervisie in een groep van twee supervisanten wordt gevolgd dienen de sessies minimaal 60 minuten aaneengesloten contacttijd te bedragen. Bij een groep van drie geldt een minimale tijd van 90 minuten (Reglement opleiders en opleidingen VGCT, 2013).

Leertherapie

Naast supervisie dient de opleiding ook leergedragstherapie te volgen. Doel van deze therapie is het beïnvloeden van het persoonlijk functioneren van de opleiding en het laten ervaren van de rol van de patiënt/cliënt. De leertherapie bedraagt minimaal 25 en maximaal 50 sessies met een duur van minimaal 45 minuten per sessie. Ook leertherapie mag in groepsvorm plaatsvinden. In dat geval is de omvang maximaal 8 deelnemers en beslaat de sessie minimaal 1,5 uur. De leertherapie kan ook bij meerdere supervisoren gevolgd worden, zo lang dit niet ook de supervisor voor de supervisiesessies is (Reglement opleiders en opleidingen VGCT, 2013). Na het voltooien van de leertherapie ontvangt de opleiding een verklaring van de leertherapeut waarop staat vermeld dat aan de eis van 25/50 sessies leertherapie is voldaan (Reglement registraties VGCT, 2013).

Overige vereisten

Tot slot dient een uitgebreid verslag van één onder supervisie uitgevoerde behandeling te worden beoordeeld door de registratiecommissie. Dit is het N=1- of N=2-verslag. Het verslag vormt een weergave van een behandeling waarbij gewerkt is volgens de stappen van het cognitief gedragstherapeutisch proces zoals geleerd in de basis cursus. In het geval van een N=1 verslag gaat het om een behandeling van minstens twintig zittingen, uitgevoerd tijdens het opleidingstraject tot registratie als cognitief gedragstherapeut VGcT onder supervisie van een supervisor VGcT. Het gehele gedragstherapeutische proces moet worden beschreven. De verdeling tussen diagnostiek en behandeling moet redelijk zijn (maximaal twee sessies diagnostiek). Voor het N=2 verslag worden twee afzonderlijk afgesloten behandelingen beschreven van elk minimaal tien zittingen waarbij de klachtgebieden en/of de behandelmethoden verschillen. Het verslag dient voorzien van een supervisorverklaring opgestuurd te worden naar het opleidingssecretariaat. Het N=1-/N=2-verslag wordt beoordeeld door de subcommissie N=1/N=2 van de registratiecommissie (Reglement opleiders en opleidingen VGcT, 2013). De leden van de registratiecommissie worden door de ledenraad benoemd op voordracht van het verenigingsbestuur (huishoudelijk reglement VGcT, 2013).

3.6.3 Inhoud van de scholing

Aan de inhoud worden de volgende eisen gesteld:

- a) *'Het hanteren van het cognitief gedragstherapeutisch proces dient als rode draad door de cursus heen te lopen. De nadruk moet in de vervolgcursus liggen op het toepassen van effectieve cognitief gedragstherapeutische interventies.*
- b) *Daarnaast moet op zijn minst enige aandacht worden besteed aan de hantering van een of meerdere leermodellen en aan een verdere kennismaking met het cognitief gedragstherapeutisch proces.*
- c) *Verder moet plaats worden ingeruimd voor aspecten van therapeutische interactie. Aan het eind van de vervolgcursus wordt men in staat geacht om zelfstandig (en onder supervisie zolang deze nog niet is voltooid) cognitieve gedragstherapieën voldoende te kunnen uitvoeren' (Reglement opleiders en opleidingen VGcT, 2013).*

De cognitief gedragstherapeut VGcT moet uiteindelijk beschikken over voldoende kennis en/of vaardigheden op de volgende terreinen:

- a) *Cognitief gedragstherapeutische manier van denken,*
- b) *Toepassing van leermodellen binnen een cognitief gedragstherapeutische setting,*
- c) *Bevindingen in empirisch onderzoek naar de effectiviteit van cognitief gedragstherapeutische interventies,*
- d) *Toepassing van op verandering gerichte cognitief gedragstherapeutische interventies,*
- e) *Hantering van therapeutische processen.*

Deze aspecten dienen op diverse punten in de (voor)opleiding aan de orde te komen (Reglement opleiders en opleidingen VGcT, 2013).

3.6.4 De opleiding in praktijk

De basis- en verdiepingscursussen worden aangeboden door verschillende aanbieders. Een overzicht van deze cursussen is te vinden op de website pe-online.org. De eerste vijftien cursussen die werden genoemd staan beschreven in tabel 12.

Tabel 12. Overzicht cursusonderdelen voor de opleiding Cognitief gedragstherapeut VGCT

Module	Omschrijving	Aanbieder	Uren/punten	Doelgroep	Vorm	Toetsing
Basiscursus Cognitieve Gedragstherapie volwassenen met speciale aandacht voor kinderen en jeugdigen	Doel van de basiscursus is om naast algemene gedragstherapeutische en leertheoretische basis-kennis, de volwassen, kinder- en jeugdtoepassingen en de specifieke aspecten van het gedragstherapeutische proces bij het werken met volwassenen, soms in de rol van opvoeder bij kinderen en jeugdigen, aan te leren.	DAVINCI Traject	VGCT Basiscursus volledig: 100/100	uitsluitend academici universitair opgeleide hulpverleners, als psychologen, pedagogen, artsen werkzaam in gezondheidszorg, eerstelijnspraktijk, jeugdhulpverlening, onderwijs. Voor verkrijgen aspirant lidmaatschap VGCT, voldoen aan criteria VGCT.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Basiscursus Cognitieve Gedragstherapie	De einddoelen van de cursus zijn: het leren zelfstandig onder supervisie cognitieve gedragstherapieën uit te voeren. Het verwerven van kennis en vaardigheden voor de behandeling van veel voorkomende psychische stoornissen.	Y.M. van der Pas	VGCT Basiscursus volledig: 100/100	Uitsluitend academici Universitaire opleiding Sociale Wetenschappen of medische wetenschappen.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Basiscursus Geïntegreerde Cognitieve Gedragstherapie 2013	De doelstelling van deze basiscursus is dat de cursist na voltooiing in staat is zelfstandig, onder supervisie, gedragstherapieën van 'gemiddelde zwaarte' uit te voeren.	Hoogeveen & Partners	VGCT Basiscursus volledig: 100/100	Uitsluitend academici	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
CGT basiscursus 2013/2014	De cursisten leren enerzijds de individuele theoretisch geïnspireerde zoekschema's toepassen die bekend staan als functie- en betekenisanalyse en als gedachtenrapporten, anderzijds maken ze ook alvast, deels impliciet, enigszins kennis met enkele gestandaardiseerde en op specifieke klachten gerichte interventies binnen	Cure & Care Development	VGCT Basiscursus volledig: 100/100	academici en HBO-ers Aanmelding voor de cursus staat open voor wie: A) afgeronde opleiding heeft in sociale wetenschappen of medicijnen en tevens B) voldoende (volgens de normen van de VGCT) scholing heeft genoten in de vakken: psychopathologie, persoonlijkheidsleer, leerpsychologie, gespreksvaardigheden en tevens	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing

	cognitieve gedrags-therapie.			C) werkzaam is op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg op zo'n manier dat er regelmatig behandelcontacten plaatsvinden met patiënten.		
Inleiding Gedragstherapie	In deze praktische cursus gedragstherapie maken de deelnemers kennis met de gedragstherapeutische manier van denken en doen. Centraal in de cursus staat de systematische, op leertheorie gefundeerde, analyse van klachten en probleemgedrag en het ontwerpen van daarop aansluitende behandelplannen.	RINO N-H	VGCT- Basiscursus – contacturen: 30 VGCT- Basiscursus – werkuren: 105 Contacturen: 30	academici en HBO-ers Hulpverleners werkzaam in de (A)GGZ of aangrenzende terreinen, GZ-psychologen, ARBO-psychologen	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	schriftelijk casusverslag, huiswerkopdrachten, inbreng tijdens werkgroepen
Basiscursus Gedragstherapie - inleidend deel	Informatie zal gegeven worden in de vorm van inleidingen, interactieve discussies en demonstraties. Het oefenen met het maken van analyses zal gebeuren aan de hand van casus, zowel plenair als in subgroepen. Het leren 'verkopen' van analyses en behandelplan aan de cliënt zal geschieden door middel van rollenspelelen in subgroepen. Op deze wijze zal tevens geoefend worden met basale interventietechnieken	RINO Groep Utrecht	VGCT- Basiscursus – contacturen: 30 Contacturen: 30	uitsluitend academici	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Basisintroductiecursus gedragstherapie kinderen en jeugd	Deze basiscursus gedragstherapie besteedt specifiek aandacht aan het werken met kinderen en jeugdigen tot en met 18 jaar en hun ouders/gezinnen.	RINO Groep Utrecht	VGCT- Basiscursus – contacturen: 30 Contacturen: 30	uitsluitend academici	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Gedragstherapie Kinderen & Jeugd Inleiding	De cursisten maken kennis met de theoretische en technische principes van de gedragstherapie. Veel aandacht wordt besteed aan het oefenen van de gedragstherapeutische en cognitieve technieken, die de cursisten	RINO N-H	VGCT- Basiscursus – contacturen: 30 Contacturen: 30	uitsluitend academici	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie

	zelfstandig in de praktijk leren toepassen onder supervisie.					
PTSS: 8-daagse opleiding 'Evidence-Based Behandelingen bij PTSS, specialisatie voor de behandeling van psychotrauma	De cursisten worden geacht aan het eind van de opleiding kennis te hebben van de richtlijnen voor behandeling van PTSS en eerste opvang na trauma.	Cure & Care Development	VGCT- Vervolg-cursus contacturen: 50	academici en HBO-ers VGCT-leden, eerste lijnspsychologen, psychiaters, klinisch psychologen, GZ-psychologen, medewerkers van psychotrauma centra, traumatherapeuten, maatschappelijk werkers.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Trauma, EMDR, ACT en het gezin	In deze cursus wordt gebruik gemaakt van het genogram om deze gegevens overzichtelijk te ordenen. De cognitieve theorie van Beck is de as van de ordening en het uit het genogram voortvloeiende behandelplan.	RINO N-H	VGCT- Vervolg-cursus contacturen: 50	academici en HBO-ers	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Vervolg cursus schematherapie voor de borderline persoonlijkheidsstoornis	De opzet van de cursus is: inleiding door docent, demonstratie a.d.h.v. dvd-fragmenten of live demonstratie, daarna oefenen in tweetallen. Twee praktijkopdrachten tijdens de cursus. Na deze cursus kunnen cursisten borderline patiënten behandelen onder supervisie.	Marjon Nadort	VGCT- Vervolg-cursus contacturen: 50	academici en HBO-ers voorkennis cognitieve gedragstherapie	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing
Vervolg cursus gedragstherapie: trauma, rouw en verwerkingstechnieken	In deze cursus worden de diagnostiek en behandelmogelijkheden bij enkelvoudig en complex trauma en rouw behandeld vanuit een gedrags-therapeutische optiek.	RINO Groep Utrecht	VGCT- Vervolg-cursus contacturen: 50	uitsluitend academici	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie
Cognitieve therapie "in de diepte" CT	De deelnemer kan na afloop van de cursus in staat worden geacht om bij de meeste cliënten met psychische klachten (zowel As-I als As-II) CT te kunnen toepassen. Hierbij geldt uiteraard dat verdere verdieping en vooral het in de therapeutische praxis beoefenen van	Kienhorst & van den Bout	VGCT- Vervolg-cursus contacturen: 50	Uitsluitend academici Basiscursus CGT	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing en evaluatie

Cognitieve therapie bij as 1-stoornissen	CT noodzakelijk is om een effectieve cognitief therapeut te worden.					
Vervolgcurcus Persoonlijkheidsstoornissen algemeen en in relatie tot impulscontrolestoornissen en depressieve stoornissen	In deze cursus staat praktische oefening van cognitief-therapeutische vaardigheden centraal.	GITP PAO	VGCT- Vervolg-cursus contacturen: 50	Uitsluitend academici Psychologen, pedagogen, psychotherapeuten en psychiaters die een VGCT-erkende basiscurcus gedrags-therapie en cognitieve therapie hebben gevolgd.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	Toetsing
	Theorie en technieken bij agressie, impulscontrolestoornissen en automutilatie bij persoonlijkheidsstoornissen theorie en technieken bij (vaak recidiverende) depressie en suicidaliteit bij persoonlijkheidsstoornissen. Leerdoel is bovenstaande te leren toepassen bij de moeilijkste patiënt(en).	Praktijk voor Opleiding, therapie en onderzoek, drs. A. Sprey	VGCT- Vervolg-cursus contacturen: 50 VGCT- Vervolg-cursus – werkuren: 150	Aspirant-lid VGCT, met succes hebben gevolgd van een basis/verdiepingscurcus cognitieve gedrags-therapie van 100 uur en individuele supervisie volgen tijdens vervolgcurcus.	Cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)	het maken van drie eindwerkstukken (algemeen, impulscontrolestoornissen en depressieve stoornissen) die tenminste voldoende beoordeeld worden; minimaal 90 % aanwezigheid.

4. Vergelijking van de opleidingen

4.1 Duur van het traject (scholing en gesuperviseerd werk)

Onderstaande tabel geeft een schematische weergave van de eisen voor aanmelding en de duur van het gehele traject, supervisie, scholing, gesuperviseerde werkzaamheden en overige vereisten.

Tabel 13. Vergelijking duur van de opleiding

	GZ-psycholoog	Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP	Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP	NVO Orthopedagoog-Generalist	Cognitief Gedragstherapeut VGCT
Vereiste vooropleiding voor aanmelding traject	universitaire masteropleiding in de psychologie, pedagogiek of geestelijke gezondheidskunde + basisaantekening diagnostiek	universitaire masteropleiding of orthopedagogiek. (Registratie van gz-psycholoog of schoolpsycholoog ander traject)	universitaire bachelor- en masterdiploma in de psychologie. (Indien registratie als gz-psycholoog ander traject).	universitaire masteropleiding orthopedagogiek en registratie als Basis-Orthopedagoog + basisaantekening diagnostiek.	universitaire masteropleiding Sociale Wetenschappen of Geneeskunde, of overige gelijkwaardig geachte opleidingen.
Eisen aan werkervaring voor aanmelding traject	520 uur (diagnostiek en behandeling, 19 EC, gebaseerd op een stage),	Geen	Geen	Werkzaam zijn als academisch geschoolde orthopedagoog (diverse werkzaamheden).	Minimaal 12 uur per week werkzaam zijn in de GGZ, waarvan minstens 4 uur besteed wordt aan patiënt-/cliëntcontacten
Duur scholing	480 contacturen	480 contacturen	1120 (studie- en contact)uren	480 contacturen	200 contacturen
Duur zelfstudie en overige	240 uur zelfstudie	240 uur (literatuur en casusverlagen)	Inbegrepen bij scholingsuren	240 uren praktijkopdrachten en literatuur	N=1 of n=2 verslag, 450 uren zelfstudie
Duur (gesuperviseerde) werkervaring	2790 uren (min. 16 u p/w) onder supervisie	2790 uren (min. 16 u p/w) onder supervisie	2400 uren (per jaar minimaal 800 u, ongeveer 15,5 u/pw)	2790 uren (min. 16 u/pw) onder supervisie	Min. 12 u/pw tijdens traject, 150 uur gesuperviseerde therapie sessies
Duur supervisie	90 uren (incl voorbereiding)	90 uren	90 uren	90 uren	Totaal supervisie en leertherapie 93,75 uur (contacttijd)
Algehele duur (in uren)	3600 uur (810 uur aanvullend op werkervaring)	3600 uur (810 uur aanvullend op werkervaring)	3610 uur (1210 uur aanvullend op werkervaring)	3600 uur (810 uur aanvullend op werkervaring)	Afhankelijk van duur van het traject. Aanvullend minstens 893,75 uur: gesuperviseerde therapie sessies, supervisie, leertherapie en cursusuren.
Algehele duur (in jaren)	2-4 jaar	Max. 5 jaar	3-5 jaar	2-6 jaar	Binnen 8 jaar na voltooiing basiscursus (incl. verlenging)
Opleidingsroute	geïntegreerd (vast traject)	geïntegreerd (vast traject) of individueel registratietraject. Registratie kan eveneens worden verkregen door de opleiding tot schoolpsycholoog	individueel registratietraject	geïntegreerd (vast traject) of individueel registratietraject. Registratie kan op termijn mogelijk eveneens worden verkregen door de opleiding tot schoolpsycholoog	basiscursus + vervolgcursus + leertherapie + gesuperviseerd werk
Grondslag opleidingsvereisten	Besluit Gezondheidszorgpsycholoog ¹ (AMvB)	regelgeving door beroepsvereniging	regelgeving door beroepsvereniging	regelgeving door beroepsvereniging	regelgeving door beroepsvereniging

¹ Besluit van 17 maart 1998, houdende regels inzake de opleiding tot en de deskundigheid van de gezondheidszorgpsycholoog (Besluit gezondheidszorgpsycholoog)

Tabel 13 laat zien dat de duur en opzet van de opleidingen veelal overeenkomt met de opleiding tot GZ-psycholoog. De opleidingen tot Kinder- en jeugdpsycholoog NIP en NVO Orthopedagoog-Generalist hebben een identieke opbouw en duur. Daarnaast komen het aantal uren scholing, supervisie, gesuperviseerde werkervaring en zelfstudie/overige vereisten overeen. De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is ook vergelijkbaar, maar kent een aantal verschillen. Het aantal uren supervisie is gelijk, maar deze opleiding vereist minder uren werkervaring en meer uren scholing. Opvallend is ook dat de uren werkervaring niet onder supervisie dienen te zijn uitgevoerd. Dit geldt ook voor de opleiding tot Cognitief Gedragstherapeut VGCT. De opleiding tot Cognitief Gedragstherapeut VGCT wijkt op meer vlakken af. Het aantal contacturen scholing is aanzienlijk lager. Ook het minimaal aantal uren werkervaring per week is lager dan bij de andere opleidingen. Opvallend is dat er geen minimum is voor het totaal aantal werkervaringsuren. Voor de gesuperviseerde therapieessies is overigens wel een aantal vastgesteld. De registratie eisen vermelden geen minimale duur van de opleiding in jaren of uren. Hoeveel uren het n=1 of n=2 verslag in beslag neemt staat niet in de registratie eisen benoemd. Het totaal aantal uren supervisie en leertherapie is wel hoger dan bij de andere opleidingen, zeker als in ogenschouw wordt genomen dat deze tijd bestaat uit contacturen, exclusief voorbereiding en uitwerking.

Samengevat: De opleidingen tot Kinder- en jeugdpsycholoog NIP en NVO Orthopedagoog-Generalist zijn qua duur zeer vergelijkbaar met de opleiding tot GZ psycholoog. Ook de opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is ondanks enkele aanwijsbare verschillen goed vergelijkbaar. De opleiding tot Cognitief Gedragstherapeut VGCT wijkt heeft meeste af van de opleiding tot GZ-psycholoog. Met name het aantal contacturen ligt met 200 in plaats van 480 uren fors lager.

4.2 Niveau van de scholing (in vergelijking met de GZ opleiding)

In deze paragraaf worden per opleiding beschreven: de doelgroep van de cursussen/opleiding, de aanwezigheid van toetsing en de werkvorm. De beschrijvingen zijn veelal gebaseerd op de in het vorige hoofdstuk beschreven steekproef (doorgaans de eerste 15 op de website pe-online genoemde cursussen).

4.2.1 Kinder- en jeugdpsycholoog NIP

Doelgroep: In 5 van de 15 gevallen zijn de cursussen alleen toegankelijk voor academici, doorgaans worden specifieke academisch geschoolde professionals benoemd zoals psycholoog, arts, psychiater. De doelgroepen zijn omschreven als: "Gezondheidszorgpsychologen en orthopedagogen die werken met kinderen met een visuele en een ernstige verstandelijke beperking met ernstige gedragsproblemen, huidige werkzaamheden bestaan uit het begeleiden/ coachen/ adviseren en/of aansturen van: leerkrachten, interne begeleiders in alle typen van onderwijs of groepsleiders in de jeugdzorg", "uitsluitend academici", "Orthopedagogen", "(Gz-, klinisch, eerstelijns-)psychologen, psychotherapeuten, kinder- en

jeugdpsychiaters, speltherapeuten", "Klinisch psychologen BIG, NVO orthopedagogen-Generalist, kinder- en jeugdpsychologen NIP, kinderartsen, CB-artsen, GZ-psychologen BIG". Bij 10 van de 15 cursussen is de doelgroep breder en staat de cursus opvallend genoeg ook open voor hbo-ers.

Toetsing: bij 14 van de 15 cursussen is sprake van toetsing.

Werkvorm: altijd cursus met (fysieke) bijeenkomst(en).

4.2.2 Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP

Doelgroep: 13 van de 15 cursussen zijn zowel voor academici als hbo-ers toegankelijk. Per taakgebied moet 10% op "post-masterniveau" gevolgd worden.

Een klinische professionele achtergrond is soms wel, maar veelal niet vereist voor deelname aan de cursussen. Dit blijkt uit doelgroepomschrijvingen als "(bedrijfs)maatschappelijk werkers, P&O-ers en andere beroepsgroepen die mensen met chronische stress moeten diagnosticeren, behandelen, begeleiden en/of beoordelen", "organisatieadviseurs, A&O-psychologen, HRD- en MD-managers", "(bedrijfs)artsen, psychiaters, re-integratieadviseurs en andere ervaren coaches die al enige jaren ervaring hebben met individuele coaching trajecten".

Toetsing: bij 8 van de 15 cursussen is sprake van expliciete toetsing, in 6 gevallen vermeldt de website dat er sprake is van "evaluatie" of dit moet worden geïnterpreteerd als equivalent van toetsing of dat dit wijst op evaluatie van de bijeenkomst als geheel is niet bekend. In twee gevallen wordt er niet getoetst of geëvalueerd.

Werkvorm: cursus met (fysieke) bijeenkomst(en)

4.2.3 NVO Orthopedagoog-Generalist

De geïntegreerde opleidingstrajecten bieden scholing die alleen toegankelijk is voor afgestudeerde academici. Indien het individuele traject wordt gevolgd is het wel mogelijk om cursussen te volgen die ook toegankelijk zijn voor hbo-ers. Dit zijn grotendeels cursussen die ook worden gegeven voor de opleiding tot Kinder- en jeugdpsycholoog NIP (zie omschrijving doelgroepen in paragraaf 4.2.1).

Toetsing: bij alle cursussen is sprake van toetsing.

Werkvorm: altijd cursus met (fysieke) bijeenkomst(en).

4.2.4 Cognitief gedragstherapeut VGCT

Doelgroep: 10 van de 15 cursussen zijn uitsluitend gericht op academici. 5 cursussen staan ook open voor hbo-ers. Een voorbeeld van een doelgroepomschrijving is "Orthopedagogen(-generalist), (GZ-) psychologen, psychotherapeuten, klinisch psychologen, psychiaters die het traject tot cognitief gedragstherapeut van de VGCT in zijn gegaan of willen gaan. Gezien de werkwijze binnen de cursus is het noodzakelijk ten tijde van de cursus werkzaam te zijn op het terrein van de GGZ. Overige doelgroepen: VGCT-leden, eerstelijnspsychologen, psychia-

ters, GZ-psychologen, medewerkers van psychotrauma centra, traumatherapeuten, maatschappelijk werkers en verpleegkundigen".

Toetsing: bij alle cursussen is sprake van toetsing.

Werkvorm: altijd cursus met (fysieke) bijeenkomst(en).

4.2.5 Enkele opmerkingen bij de voorgaande paragrafen

De toegankelijkheid van veel cursussen voor hbo-ers is opvallend. De opleidingen worden immers geacht op "post-academisch" niveau te zijn. Nu mag aan de enkele constatering dat hbo-ers worden toegelaten niet de conclusie worden verbonden dat het niveau niet "post-academisch" is, wel roept deze constatering de vraag op of in deze gevallen geen sprake is van meer praktisch georiënteerde cursussen waarin vaardighedenonderwijs centraal staat. In de meeste gevallen moet vooraf literatuur bestudeerd worden. Een vraag die hierbij opkomt is in hoeverre de te bestuderen literatuur dit in deze gevallen uit wetenschappelijke publicaties bestaat en zo ja, of alle deelnemers wel over de competenties beschikken om deze literatuur kritisch te lezen. Nu kan op basis van enkel de doelgroepomschrijvingen en een globale beschrijving van de cursussen geen uitspraak worden gedaan over het niveau van deze cursussen. Hiervoor is nader onderzoek van deze cursussen noodzakelijk, hetgeen buiten de reikwijdte van dit rapport valt. Wel kan worden geconcludeerd dat hier sprake is van een opvallend verschil met de opleiding tot GZ-psycholoog.

De toelating van hbo-ers tot cursussen is van belang om twee redenen: niveau en oriëntatie. Op beide wordt onderstaand ingegaan. De informatie in onderstaande alinea's is ontleend aan het zogeheten Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs (www.nvao.net/page/downloads/Nederlands_Kwalificatieraamwerk_Hoger_Onderwijs.pdf)

Nederland kent een zogeheten binair opleidingssysteem. In het Nederlandse hoger onderwijs wordt onderscheid gemaakt tussen opleidingen met een beroepsgerichte oriëntatie (hbo) en een wetenschappelijke oriëntatie (wo). Binnen elk van deze twee oriëntaties wordt onderscheid gemaakt tussen bachelor en master niveau. We kennen in het hoger onderwijs (de promotie niet meegerekend) dus vier onderwijstypen: hbo bachelor, hbo master, wo bachelor en wo master. Na een HAVO opleiding kan een student instromen in een hbo-opleiding, maar niet in een wo-opleiding. Hiervoor is een VWO diploma vereist. Een student die een hbo bachelor opleiding heeft afgerond, heeft toegang tot hbo master onderwijs (soms is eveneens werkervaring vereist), maar niet zonder meer tot wo master onderwijs. Dit hangt samen met het verschil in oriëntatie. Om in te stromen in een wo master is een wo bachelor vereist. In sommige gevallen kunnen afgestudeerde hbo bachelor studenten toegelaten worden tot een wo master, maar hiervoor is in de regel wel een schakelprogramma vereist om het verschil in oriëntatie te compenseren door aanvullend onderwijs, met name op het gebied van wetenschappelijke vorming. De term "postacademisch" moet gelezen worden als post wo master, dus volgend op een masteropleiding met een wetenschappelijke oriëntatie. Vaak wordt in plaats van de term postacademisch de term post master onderwijs

gebruikt, maar deze term volstaat niet aangezien hierin geen onderscheid wordt gemaakt naar oriëntatie. Een hbo master is tenslotte ook een masteropleiding, zij het met een professionele (meer praktijkgerichte) oriëntatie.

Veel hbo opgeleide professionals in de zorg hebben een bachelor opleiding als hoogste kwalificatie. Een hbo master kwalificatie is bij geen van de cursussen als instroomvereiste genoemd. Wanneer een cursus open staat voor "hbo-ers" lijkt een hbo bachelor diploma daarmee te volstaan. Dit lijkt moeilijk verenigbaar met een "postacademisch niveau". De suggestie wordt gewekt dat het hier niet om wetenschappelijk (vervolg)onderwijs gaat maar om een meer praktische cursus. Van belang zijn de vragen hoe omgegaan wordt met toelating van hbo-ers (selectie?), wat voor een cursusmaterialen worden gebruikt en wat voor voorbereiding vereist wordt (wetenschappelijke publicaties bestuderen?).

Aangezien bovenstaande gedetailleerde vragen in dit onderzoek niet zijn onderzocht, heeft het enkele feit dat hbo-ers worden toegelaten in dit rapport niet geleid tot de conclusie dat het onderwijs qua niveau niet vergelijkbaar is met de opleiding tot GZ-psycholoog. Wel achten we het van belang dit te constateren en er op te wijzen dat dit onderwerp nader onderzoek vereist voordat kan worden geconcludeerd dat er daadwerkelijk sprake is van een vergelijkbaar opleidingsniveau. Vandaar dat in de samenvattende tabel op bladzijde 73 bij vergelijkbaarheid niveau wel de conclusie "ja" staat, maar met de toevoeging dat hbo-ers tot delen van de opleiding zijn toegelaten.

Een tweede opmerking betreft de toetsing. Bij de opleidingen tot Kinder- en jeugdpsycholoog NIP, de opleiding NVO Orthopedagoog-Generalsit NIP en de opleiding tot Cognitief Gedragstherapeut VGct is in veruit de meeste gevallen sprake van toetsing. Voor de opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP ligt dit beeld anders. Van toetsing is in ongeveer de helft van de gevallen sprake. Wel is veelal sprake van "evaluatie". Dit is te meer opvallend daar het Accreditatiereglement Arbeid en Organisatie NIP (2013) toetsing expliciet als voorwaarde benoemt voor accreditatie van een cursus.

4.3 Inhoud van de scholing

In dit deel wordt beschreven in hoeverre er sprake is van scholing op het gebied van 'gezondheidskundige verzorging van de mens' en 'individuele gezondheidszorg'. Voor deze analyse is gebruik gemaakt van onderstaande definities van beide begrippen.

'In artikel 1 van de Wet BIG wordt omschreven wat onder handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg wordt verstaan. Dit artikel luidt als volgt:

1. In deze wet en de daarop berustende bepalingen worden onder handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg naast de bij punt 2 omschreven handelingen verstaan alle andere verrichtingen - het onderzoeken en het geven van raad daaronder begrepen -, rechtstreeks betrekking hebbende op een persoon en ertoe strekkende diens gezondheid te bevorderen of te bewaken.

2. In deze wet en de daarop berustende bepalingen worden onder handelingen op het gebied van de geneeskunst verstaan:

a. alle verrichtingen -het onderzoeken en het geven van raad daaronder begrepen- rechtstreeks betrekking hebbende op een persoon en ertoe strekkende hem van een ziekte te genezen, hem voor het ontstaan van een ziekte te behoeden of zijn gezondheidstoestand te beoordelen, dan wel verloskundige bijstand te verlenen; [...]

'Een kernelement om te kunnen gelden als 'individuele gezondheidszorg' is dat deze zorg rechtstreeks betrekking heeft op een persoon. De uitgevoerde handelingen zijn in principe individueel gericht of bij de uitvoering moet rekening worden gehouden met individuele verschillen tussen zorgvragers. Werkzaamheden die zijn gericht op bevolkingsgroepen of de gehele bevolking vallen niet onder het begrip individuele gezondheidszorg. Een tweede kernelement is dat bij de werkzaamheden moet gaan om het bevorderen of bewaken van de gezondheid van de persoon.'

(Herregistratie BIG-register, Beoordelingskader deel 1: algemeen)

'van gezondheidskundige verzorging van de mens is sprake als het voornaamste doel van de (para)medische handeling is de bescherming, met inbegrip van instandhouding of herstel, van de gezondheid. Dat betekent dat in het algemeen voor de vrijstelling in aanmerking komen (para)medische handelingen die bestaan in de diagnose (bijvoorbeeld het verrichten van psychologisch onderzoek door middel van een test door een GZ-psycholoog) de behandeling en, voor zoveel mogelijk, de genezing van ziekten of gezondheidsproblemen van de mens. De vrijstelling is ook van toepassing op (para)medische handelingen die worden verricht voor doeleinden van preventie. Dit geldt dus ook in de gevallen waarin de patiënt geen ziekte blijkt te hebben.'

'De vrijstelling is alleen van toepassing als de dienst van de (para)medische beroepsbeoefenaar bestaat in de gezondheidskundige verzorging van een individu. Het moet daarbij gaan om prestaties die door de beroepsbeoefenaar persoonlijk worden verricht aan de individuele patiënt. Daarvan is sprake als er een rechtstreeks contact is tussen de beroepsbeoefenaar en de patiënt. Dat kan telefonisch maar ook via e-mail of chatten tussen de beroepsbeoefenaar en de patiënt. Dat ligt echter anders als een (para)medische beroepsbeoefenaar: via een website algemene, niet op de individuele patiënt gerichte (medische) informatie verstrekt (bijvoorbeeld algemene informatie over bepaalde ziektebeelden of behandelmethoden), een computerprogramma op internet aanbiedt, waarin mensen met (para)medische vragen of klachten door de (para)medische beroepsbeoefenaar opgestelde vragenlijsten kunnen invullen, waarna het computerprogramma een diagnose en/of advies opstelt. In beide hiervoor bedoelde situaties kan niet worden gesproken van gezondheidskundige verzorging van de mens, omdat er geen rechtstreeks contact bestaat tussen de (para)medische beroepsbeoefenaar en de patiënt en dus niet kan worden gesproken van een op een specifieke patiënt gericht onderzoek. Op deze diensten is de vrijstelling niet van toepassing.' (Omzetbelasting. Vrijstelling; artikel 11, eerste lid, onderdeel g, onder 1°, van de Wet op de omzetbelasting 1968, Staatscourant 21 mei 2013)

4.3.1 Kinder- en jeugdpsycholoog NIP

De opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP lijkt zich te richten op zowel de 'gezondheidskundige verzorging van de mens' als de 'individuele gezondheidszorg'. De scholingsactiviteiten dienen voor tenminste 1/3 deel betrekking te hebben op het taakgebied Diagnostiek en tenminste 1/3 deel op het taakgebied Behandeling. In de opleiding schrijft de pio 6 casusverslagen, waarvan 3 zich richten op de diagnostiek en 3 zich richten op de begeleiding/behandeling. De pio dient werkzaam te zijn geweest binnen het werkveld van de Kinder- en Jeugdpsychologie. Hiervan dienen de uren voor tenminste twee derde deel te zijn besteed aan cliëntgebonden werkzaamheden waarbij er een evenwichtige verdeling is tussen de taakgebieden psychodiagnostiek en psychologische begeleiding en/of behandeling van kinderen en jeugdigen. Deze werkzaamheden zijn gericht op de gezondheidskundige verzorging van de mens.

Bovenstaande conclusie is gebaseerd op de *opleiding* tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, niet op de *registratie* als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP aangezien ook psychologen die zijn opgeleid als schoolpsycholoog zich kunnen registreren als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP.

"De opleiding schoolpsycholoog is door het NIP geaccrediteerd als opleidingsroute tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP. Dat betekent dat cursisten zich na afronding van de opleiding kunnen laten inschrijven in het register Kinder- & Jeugdpsycholoog NIP." (rino.nl)

Een schoolpsycholoog is niet zonder meer werkzaam op het gebied van de gezondheidskundige verzorging van de mens. Op de website www.rino.nl staat hierover:

"De tweejarige postacademische opleiding schoolpsycholoog leidt psychologen en (ortho)pedagogen op voor het werken op het snijvlak van zorg en onderwijs. Het werkerrein van de schoolpsycholoog strekt zich uit over de volle breedte van individuele (leer)problematiek tot en met het (mede) bepalen van bovenschools beleid. Daarbij beslaat het de volledige onderwijsketen, van basisonderwijs tot en met hoger onderwijs en alles wat daartussen zit. Binnen dit spectrum krijgt de schoolpsycholoog te maken met zeer verschillende niveaus van vragen, variërend van preventie en signalering tot behandeling en verwijzing."

4.3.2 Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP

De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP lijkt niet zonder meer aangemerkt te kunnen worden als opleiding die zich richt op de individuele gezondheidszorg, evenmin is deze opleiding zonder meer gericht op gezondheidskundige verzorging van de mens.

De werkervaring dient per jaar minimaal 800 uur te bedragen en verdeeld te zijn over tenminste *twee van de drie* werkniveaus: individu, groep/team of organisatie. De werkervaring is dus niet noodzakelijkerwijs gericht op het individu. Ook een psycholoog die zijn werkzaamheden richt op de niveaus groep/team en organisatie kan de opleiding volgen. De werkervaring dient zich mede te richten op "interventie en toegepast onderzoek op academisch niveau". Beide termen zijn ruim op te vatten en omvatten geen specifieke verwijzing naar de individuele gezondheidszorg of gezondheidskundige verzorging van de mens.

In het geval de werkervaring zich toch grotendeels richt op het individu dan is dit nog niet automatisch individuele gezondheidszorg of gezondheidskundige verzorging van de mens betreft. Dit lijkt alleen het geval bij “individuele werkhervatting” of “re-integratie” voor zover sprake is van behandeling of psychologische begeleiding van de herintreder.

Wat betreft de scholing voldoet deze opleiding ook niet aan deze ‘voorwaarde’. Een groot deel van de scholing (500 punten) richt zich op twee van de vijf gebieden: organisatiekunde, personeelspsychologie/HRM/organizational behavior, kennis van bedrijfsvoering en financiële rapportage of adviesvaardigheden, ontwikkelen en sturen van veranderingsprocessen. Geen van deze gebieden richt zich op de individuele gezondheidszorg. Dit geldt eveneens voor de kennis van sociale zekerheidswetgeving (20 punten). De scholingsactiviteiten die meer op zorg gericht zijn, zijn die activiteiten die gericht zijn op de ‘kennis van theorieën over stress en gezondheid in organisaties’, echter dit richt zich ook op organisaties in plaats van het individu. De 200 punten voor ‘individuele diagnostiek en diagnostiek van groepen en organisaties’ (gespreksvaardigheden en kennis van therapeutische/counseling benaderingen) zouden wel aangemerkt kunnen worden als individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging, maar er wordt geen verdeling van punten over groepen/organisaties en het individu aangegeven in het reglement. Het laatste onderdeel ‘interactionele en klinische inzichten en vaardigheden’ lijkt zich wel te richten op de gezondheidskundige verzorging van de mens.

De psycholoog die deze opleiding volgt heeft veel keuzevrijheid om de opleiding in te richten naar de eigen interesses en professionele behoefte. Het is mogelijk om zodanige keuzes te maken, dat de opleiding is gericht op individuele gezondheidszorg, bijvoorbeeld op begeleiding van werknemers met een burn-out. Het is echter ook mogelijk om het accent te leggen op HRM, groepseffectiviteit of verandermanagement. In dat geval is geen sprake meer van een opleiding die zich richt op de individuele gezondheidszorg of de gezondheidskundige verzorging van de mens.

Samengevat *kan* de opleiding op basis van individuele keuzes dus zodanig worden ingericht dat deze gericht is op het verwerven van competenties op het gebied van de ‘gezondheidskundige verzorging van de mens’ en ‘individuele gezondheidszorg’, maar dit is niet voor alle Psychologen Arbeid en Gezondheid NIP het geval.

4.3.3 NVO Orthopedagoog-Generalist

De NVO Orthopedagoog-Generalist in opleiding dient postacademische orthopedagogische werkervaring op te doen in een praktijkinstelling waar orthopedagogische werkzaamheden worden verricht. Deze uren moeten worden verdeeld over verscheidene taakgebieden zoals: diagnostiek, behandeling, onderwijs, onderzoek en/of beleid, waarbij de laatste drie gerelateerd zijn aan diagnostiek of behandeling. De werkervaring moet leiden tot beheersing van zowel het diagnostisch proces, het behandelingsproces als de beheersing van klinische vaardigheden.’ Gezien alle taakgebieden gerelateerd zijn aan diagnostiek en behandeling kan worden gesteld dat de werkervaringsvereiste is gericht op ‘individuele gezondheidszorg’.

Deze diagnostiek en behandeling heeft immers als doel het verbeteren van de geestelijke gezondheid ('gezondheidskundige verzorging van de mens') van het individu ('individuele gezondheidszorg'). Ook de scholingsactiviteiten richten zich op de individuele gezondheidszorg. Zo dient de ogio de tijd als volgt te verdelen: 232 uur diagnostiek, 200 uur behandeling en 48 uur overige taken. Hoewel de O-G zich ook richt op het systeem rondom het kind (o.a. school, gezin of woonomgeving) is het doel het verbeteren van het welzijn van het kind/individu.

Zoals hierboven omschreven lijkt het werk van de Orthopedagoog-Generalist sterk op dat van de Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP. Toch is er een belangrijk verschil. Diagnostiek en behandeling betreffen bij de Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP primair de jeugdige zelf, terwijl bij de Orthopedagoog-Generalist het eerste aangrijpingspunt is gelegen in het systeem waarbinnen de jeugdige zich bevindt, zij het dat ook hier individuele diagnostiek de basis van handelen vormt. Dit verschil doet denken aan een vergelijking tussen een fysiotherapeut en een ergotherapeut: in geval van mobiliteitsbeperking behandelt de fysiotherapeut bijvoorbeeld een knie, een heup of de omliggende spiergroepen, terwijl de ergotherapeut de mobiliteit bevordert door opstaan-training, houdings- en loopadvies of aanpassingen aan meubilair en woning. Ook hier is in beide gevallen sprake van zowel 'gezondheidskundige verzorging van de mens' als van 'individuele gezondheidszorg'.

Bij bovenstaande conclusie moet nog wel de volgende kanttekening worden gemaakt. Op termijn wordt het wellicht mogelijk om de registratie als NVO Orthopedagoog-Generalist ook de verkrijgen door de opleiding tot schoolpsycholoog te volgen. De website www.rino.nl vermeldt hierover:

"Voor schoolpsychologen die als orthopedagoog geregistreerd staan bij de NVO is de opleiding voorgelgd ter goedkeuring om als NVO Orthopedagoog-Generalist geregistreerd te kunnen worden."

4.3.4 Cognitief gedragstherapeut VGct

De Cognitief gedragstherapeut VGct dient cursorische scholing te volgen, waaronder een basis cursus en een vervolgcursus. Een van de voorwaarden is als volgt gedefinieerd: "Het hanteren van het cognitief gedragstherapeutisch proces dient als rode draad door de cursus heen te lopen. De nadruk moet in de vervolgcursus liggen op het toepassen van effectieve cognitief gedragstherapeutische interventies. Aan het eind van de vervolgcursus wordt men in staat geacht om zelfstandig (en onder supervisie zolang deze nog niet is voltooid) cognitieve gedragstherapieën voldoende te kunnen uitvoeren". Aangezien cognitieve gedragstherapie zich richt op het verbeteren van de geestelijke gezondheid van de mens en ook een directe interactie vereist wordt voldaan aan de definities van individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging van de mens. Psychologen in opleiding dienen in de GGZ werkzaam te zijn en onder supervisie therapie sessies te geven. Voor de GGZ werkzaamheden geldt het volgende: 'De cognitief gedragstherapeutische werkzaamheden moeten bestaan uit hulpverlening aan een individuele patiënt of cliënt(systeem) met psychische pro-

blemen. De patiënt of cliënt moet vanwege psychische problemen zijn aangemeld bij de hulpverlener of hulpverlenende instantie met het hoofddoel om deze problemen te verminderen c.q. te beïnvloeden.' Zowel de inhoud van de scholing als de werkervaringsvereiste voldoen derhalve aan de definities van individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging van de mens.

4.3.5 Inhoudelijke vergelijking van de opleidingen

De opleidingen tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP lijkt inhoudelijk sterk op de opleiding tot GZ-psycholoog, zeker wanneer wordt vergeleken met de opleidingsvariant GZ-psycholoog Kinder en Jeugd. Diagnostiek en Behandeling staan centraal. Met deze opleiding wordt de breed opgeleide psycholoog opgeleid tot behandelaar in de GGZ. Dit blijkt ook uit de karakterisering van de beroepen zoals deze staan vermeld op de website van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)

De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP verschilt inhoudelijk aanzienlijk van de opleiding tot GZ-psycholoog. De opleiding bestaat uit een grote variëteit aan cursussen. Klinische diagnostiek en behandeling staan hier niet op de voorgrond. Dit beeld komt overeen met de beschrijving van het beroep op de website van het NIP. De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid leidt niet zozeer op tot behandelaar, maar tot een professional die zich vanuit de psychologie richt op "welzijn en de gezondheid binnen arbeidssituaties. De Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP richt zich op het bereiken van een optimaal resultaat voor zowel de werknemer als de organisatie."

Ook de opleiding tot NVO Orthopedagoog-Generalist vertoont inhoudelijk een sterke overeenkomst met de opleiding tot GZ-psycholoog. Diagnostiek en behandeling staan centraal, zij het dat het aangrijpingspunt van de orthopedagoog primair "het systeem" betreft zoals beschreven in paragraaf 4.3.3. Deze interventies zijn echter wel gebaseerd op diagnostiek van het individu. In de opleiding is ruimschoots aandacht voor diagnostiek van het individu en van het systeem. Bijna de helft van de scholingsactiviteiten zijn gericht op diagnostiek en eveneens bijna de helft op behandeling. De werkzaamheden van de NVO Orthopedagoog-Generalist laten zich samenvatten als "het voorkomen, verminderen of opheffen van opvoedingsproblematiek". De interventies van de NVO Orthopedagoog-Generalist zijn gebaseerd op diagnostiek en kunnen, ondanks het ten opzichte van de GZ-psycholoog verschillende aangrijpingspunt worden aangemerkt als "behandeling".

De opleiding tot Cognitief gedragstherapeut verschilt inhoudelijk sterk van de opleiding tot GZ-psycholoog. Waar bij de opleiding tot GZ-psycholoog sprake is van brede scholing in zowel diagnostiek als behandeling, ligt bij de opleiding tot Cognitief gedragstherapeut VGc minder nadruk op de diagnostiek en is de opleiding in behandeling beperkt tot één specifieke behandelwijze. Deze specifieke therapie-gerichte opleiding doet inhoudelijk denken aan

de opleiding tot psychotherapeut. Cognitieve gedragstherapie is echter niet het zelfde als psychotherapie. De VGCT schrijft over dit verschil op zijn website: *'Psychotherapeuten praten vooral met hun cliënten. Voor een deel is dat praten bij cognitieve gedragstherapeuten anders. Deze therapeuten praten niet alleen over andere onderwerpen met hun cliënten, de gesprekken hebben dikwijls ook een wat andere kleur of toonzetting. In veel andere therapieën wordt de cliënt gestimuleerd om bij zichzelf te onderzoeken wat hij voelt of wat hij wil. In dat proces van zelfonderzoek zijn andere therapeuten betrekkelijk zwijgzaam en terughoudend. Cognitief gedragstherapeuten zijn doorgaans actiever. Zij gaan eerder met de cliënt op zoek naar knelpunten en manieren om met zaken om te gaan. Dat uitgangspunt zorgt ervoor dat deze therapeuten eerder adviezen en richtlijnen geven; dat zij huiswerkafspraken maken met de cliënt; en dat zij bepaalde oefeningen met de cliënt doen in de therapie'*. (vgct.nl)

Overigens is de opleiding tot Cognitief gedragstherapeut VGCT niet alleen inhoudelijk, maar ook qua omvang aanzienlijk verschillend van de opleiding tot psychotherapeut. De psychotherapeut is evenals de GZ-psycholoog een beroep dat geregeld is in artikel 3 Wet BIG. De opleidingseisen zijn, evenals bij de GZ-psycholoog, geregeld via AMvB (Besluit psychotherapeut, 1998). Het aantal contacturen cursorisch onderwijs is bij de opleiding tot psychotherapeut twee maal zo groot (400) als bij de Cognitief gedragstherapeut VGCT (200). Ook de andere elementen van de opleiding omvatten bij de opleiding tot psychotherapeut fors meer uren zoals leertherapie (50 uur bij psychotherapie) supervisiesessies (150 uur), therapiesessies (500 uur). De vergelijking die eerder in deze paragraaf is gemaakt is dan ook uitsluitend gemaakt vanwege een overeenkomst in de aard van de opleiding, namelijk de gerichtheid op een specifieke therapievorm, zonder hiermee te suggereren dat de opleiding tot Cognitief gedragstherapeut VGCT vergelijkbaar is met de opleiding tot psycholtherapeut.

4.3.6 Conclusies over inhoud van de scholing

Inhoudelijk vertoont de opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP het meeste overeenkomsten met de opleiding tot GZ-psycholoog, in het bijzonder de variant kinder en jeugd. Ondanks de verschillen in diagnostiek en behandeling (individu of systeem) is ook de opleiding tot NVO Orthopedagoog-Generalist goed vergelijkbaar door de sterke nadruk op diagnostiek en behandeling.

De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP heeft inhoudelijk weinig overeenkomsten met de opleiding tot GZ-psycholoog. De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP bestaat uit een breed palet arbeidsgerelateerde onderwerpen en is aanzienlijk minder gericht op diagnostiek en behandeling van aandoeningen of stoornissen.

Ook de opleiding tot Cognitief gedragstherapeut VGCT verschilt inhoudelijk sterk van de opleiding tot GZ-psycholoog: minder gericht op diagnostiek en specifiek gericht op één behandelwijze.

De opleidingen tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, NVO Orthopedagoog-Generalist en Cognitief gedragstherapeut VGCT zijn gericht op individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging van de mens. Met betrekking tot de opleiding tot opleidingen tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP zij opgemerkt dat deze conclusie alleen geldt voor diegenen die daadwerkelijk de opleiding hebben gevolgd. Ook de opleiding tot schoolpsycholoog kan leiden tot registratie als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP. De schoolpsycholoog is niet per definitie werkzaam op het gebied van de individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging van de mens.

Het antwoord op de vraag of de opleiding van de Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP gericht is op individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging van de mens is afhankelijk van de werkzaamheden van de psycholoog en de keuzes die hij of zij maakt bij de inrichting van de opleiding. De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is niet zonder meer aan te merken als een opleiding die gericht is op individuele gezondheidszorg of gezondheidskundige verzorging van de mens.

5. Eisen arbeidsmarkt zoals genoemd in vacatureteksten

5.1 Achtergrond en gehanteerde methode:

Om een indruk te krijgen van de eisen die werkgevers stellen op het gebied van aanvullende scholing van psychologen en om te bezien in hoeverre de diverse vervolgoopleidingen in de ogen van werkgevers "inwisselbaar" zijn, is nagegaan welke opleidingen werkgevers vragen in vacatures. Hiertoe is een internetsearch gedaan op google.nl met de volgende zoektermen: gz & nvo + vacature, gz & kinder + vacature, gz & jeugd + vacature, orthopedagoog vacature, orthopedagoog-generalist, orthopedagoog & gz vacature, orthopedagoog & nip vacature, ontwikkelingspsycholoog, kinderpsycholoog, nip kind vacature, arbeidspsycholoog, nip registratie & vacature, gedragsdeskundige vacature, gz big of nvo, psycholoog vacature, jeugd psycholoog + vacature, nip vacature, gedragstherapeut + vacature, vcgt vacature, cgt vacature, gedragswetenschapper vacature, opvoedkundige + vacature, gz + psycholoog + vacature, bedrijfspsycholoog + vacature, psychotherapeut + vacature, klinisch psycholoog + vacature, pt vacature, psychotherapeut.

Vaak stond 'vacatures.trovit.nl' en 'indeed.nl' tussen de zoekresultaten op google, de geselecteerde vacatures zijn alle bekeken. Daarnaast gekeken naar alle vacatures op: psynip.nl, nvo.nl en jobbird.nl (welzijn sector, wo), zorg-vacatures.nl, kenniscentrumpsychologie.nl, intermediair.nl, gezondheidszorgbanen.nl, academictransfer.nl (gezondheid + gedrag en maatschappij, klinisch) en vacaturebankpsychologie.nl. Alleen vacatures die op het moment van zoeken nog open waren voor reacties en/of maximaal een maand openbaar zijn meegenomen in de analyse.

Opgemerkt zij dat deze analyse gebaseerd is op een eenmalige momentopname die bovendien in de zomerperiode plaatsvond. De resultaten zijn derhalve indicatief en mogen niet leiden tot al te stellige conclusies. Vandaar ook dat paragraaf 5.3 de titel "observaties vacatureteksten" en niet "conclusies" heeft meegekregen.

5.2 Resultaten

In de internetsearch zijn 71 vacatures gevonden en bekeken. In deze vacatures werden onderstaande vereisten genoemd:

één specifieke opleiding als vereiste:

GZ-psycholoog als enige vereiste:	31 vacatures
Arbeid en gezondheid NIP als enige vereiste:	<i>geen vacatures</i>
Kinder en jeugd NIP als enige vereiste:	<i>geen vacatures</i>
NVO Orthopedagoog-Generalist als enige vereiste:	<i>geen vacatures</i>
VGCT als enige vereiste:	<i>geen vacatures</i>
Klinisch Psycholoog als enige vereiste:	12 vacatures
Psychotherapeut als enige vereiste:	1 vacature

genoemde combinaties van opleidingen:

GZ-psycholoog en registratie VGCT vereist:	1 vacature
GZ-psycholoog en registratie VGCT wenselijk:	2 vacatures

Klinisch Psycholoog en registratie VGCT wenselijk:

1 vacature

In een aantal gevallen werd niet één specifieke opleiding vereist, maar kwamen kandidaten met verschillende opleidingen in aanmerking.

Klinisch Psycholoog of GZ-psycholoog:

2 vacatures

Klinisch Psycholoog of Psychotherapeut:

3 vacatures

Klinisch Psycholoog of Psychotherapeut + VGCT wenselijk:

1 vacature

Klinisch Psycholoog of Psychotherapeut + VGCT vereist :

1 vacature

Klinisch Psycholoog of Psychotherapeut of GZ-psycholoog:

3 vacatures

Klinisch Psycholoog of Psychotherapeut of GZ-psycholoog + VGCT vereist:

1 vacature

NVO Orthopedagoog-Generalist of GZ-psycholoog:

3 vacatures

NVO Orthopedagoog-Generalist of Kinder en jeugd NIP:

1 vacature

NVO Orthopedagoog-Generalist of Kinder en jeugd NIP of GZ-psycholoog:

2 vacatures

NVO Orthopedagoog-Generalist of GZ-psycholoog of KP:

1 vacature

Kinder en jeugd NIP of GZ-psycholoog:

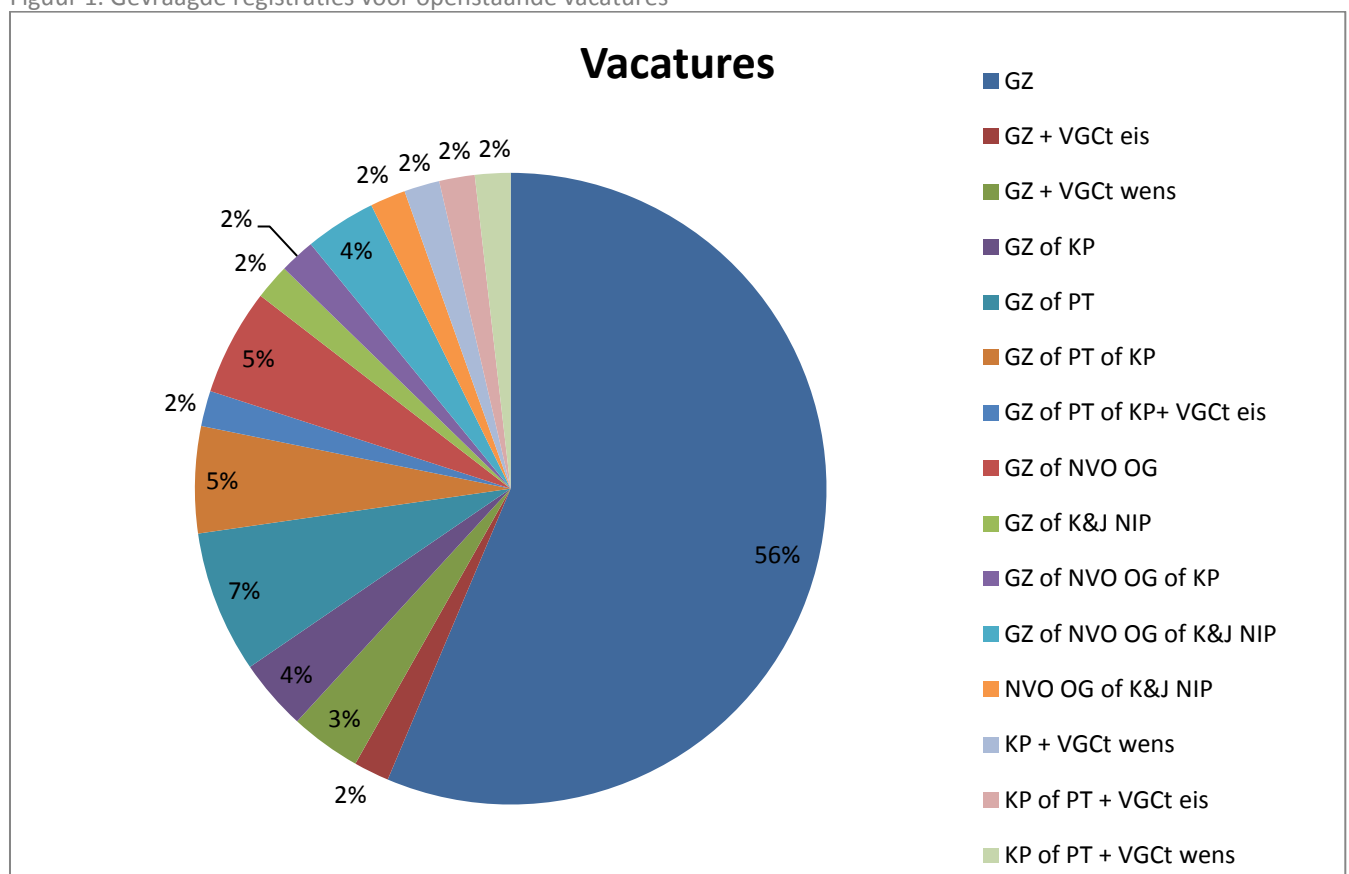
1 vacature

Psychotherapeut of GZ-psycholoog:

4 vacatures

De vereiste opleidingen of combinaties daarvan zijn in onderstaande figuur als percentages van het totale aanbod weergegeven.

Figuur 1. Gevraagde registraties voor openstaande vacatures

5.3 Observaties vacatureteksten

Een groot deel van de vacatures vereist een registratie als GZ-psycholoog. Een registratie VGct, Kinder- en jeugdpsycholoog NIP of NVO Orthopedagoog-Generalist wordt in geen van de vacatures als enige kwalificerende vereiste genoemd maar altijd in combinatie met een andere registratie als alternatief.

Voor de totaal 71 vacatures waren er 31 vacatures (=44%) specifiek gericht op GZ-psychologen. Voor nog eens 20 vacatures (28%) was registratie als GZ-psycholoog een alternatief voor een andere specialisatie.

Een NVO Orthopedagoog-Generalist registratie wordt als alternatieve vereiste genoemd voor registratie als Kinder- & jeugdpsycholoog NIP, GZ of Klinisch psycholoog. Van de 7 vacatures waar een NVO Orthopedagoog-Generalist registratie wordt gevraagd wordt in 5 gevallen registratie als GZ-psycholoog als alternatief genoemd en eenmaal de registratie las Klinisch Psycholoog als alternatief.

Van de 4 vacatures waar de Kinder- en jeugdpsycholoog NIP registratie wordt gevraagd, wordt in 3 gevallen de registratie als GZ-psycholoog alternatief genoemd.

Een registratie VGct wordt alleen gevraagd als aanvulling op de registratie als GZ-psycholoog, Psychotherapeut of Klinisch Psycholoog.

Er zijn geen vacatures gevonden die een registratie als Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP vroegen of deze registratie noemden als alternatief voor een andere registratie.

6. Conclusies

In hoofdstuk 4 van dit rapport zijn de verschillende opleidingen qua inhoud en niveau vergeleken met de opleiding tot GZ-psycholoog en wordt ingegaan op de vraag in hoeverre wordt opgeleid tot gezondheidkundige verzorging van de mens en individuele gezondheidszorg. Hieronder staan de belangrijkste conclusies samengevat weergegeven. Na deze conclusies volgt een tabel waarin de belangrijkste bevindingen in steekwoorden overzichtelijk worden gepresenteerd. Met een dergelijke presentatie gaat vanzelfsprekend elke nuance verloren. De lezer zij verwezen naar de analyses in hoofdstuk 4 voor een meer volledige beschrijving.

Omvang van de opleiding

De opleidingen tot Kinder- en jeugdpsycholoog NIP en NVO Orthopedagoog-Generalist zijn qua duur zeer vergelijkbaar met de opleiding tot GZ psycholoog. Ook de opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is ondanks enkele aanwijsbare verschillen goed vergelijkbaar. De opleiding tot Cognitief Gedragstherapeut VGCT wijkt heeft meeste af van de opleiding tot GZ-psycholoog. Met name het aantal contacturen ligt met 200 in plaats van 480 uren fors lager.

Niveau van de opleiding

Zowel de opleiding tot Kinder & jeugdpsycholoog als tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid bevatten cursussen die ook toegankelijk zijn voor niet-academici. Daarnaast zijn de cursussen voor de opleiding Psycholoog Arbeid en Gezondheid vaak ook toegankelijk voor deelnemers zonder psychologische achtergrond, zoals consultants of HR functionarissen. De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid vereist 10% post-masterniveau per taakgebied. Voor de opleiding tot Kinder- en jeugdpsycholoog NIP is voor zover bekend geen minimumhoeveelheid postmaster niveau vastgesteld. Het niveau van de opleiding is hierdoor afhankelijk van de keuzes die pio maakt.

De geïntegreerde opleiding tot NVO Orthopedagoog-Generalist is zeer vergelijkbaar met de GZ-opleiding. Als een individueel traject wordt gevolgd is dit niet noodzakelijkerwijs het geval voor het niveau van de opleiding. Deze cursussen staan ook open voor niet-academici.

Een opmerkelijk verschil met de opleiding tot GZ-psycholoog is het ontbreken van supervisie tijdens het werk bij de opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid en de Cognitief Gedragstherapeut VGCT. De Cognitief Gedragstherapeut VGCT in opleiding krijgt wel supervisie tijdens de therapiesessies.

Gezondheidskundige verzorging van de mens

De opleidingen tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, NVO Orthopedagoog-Generalist en Cognitief gedragstherapeut VGCT zijn gericht op individuele gezondheidszorg en gezondheidkundige verzorging van de mens. Het antwoord op de vraag of de opleiding van de Psycho-

loog Arbeid en Gezondheid NIP gericht is op individuele gezondheidszorg en gezondheidskundige verzorging van de mens is afhankelijk van de werkzaamheden van de psycholoog en de keuzes die hij of zij maakt bij de inrichting van de opleiding. Alleen in het geval waarin de werkzaamheden en de opleiding zijn gericht op “individuele werkhervatting” of “re-integratie” en in de werkzaamheden sprake is van behandeling of psychologische begeleiding van de herintreder kan worden gesteld dat sprake is van gezondheidskundige verzorging van de mens of individuele gezondheidszorg. In alle andere gevallen is dit niet het geval. De opleiding tot Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP is derhalve niet zonder meer aan te merken als een opleiding die gericht is op individuele gezondheidszorg of gezondheidskundige verzorging van de mens.

De Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP

De opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP is een vervolgopleiding die volgt op de opleiding Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP. Aangezien bij de opleiding Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP is geconcludeerd dat duur en inhoud overeenkomen met die van de GZ-psycholoog is dit (a fortiori) het geval bij de opleiding tot Kinder- en Jeugdpsycholoog Specialist NIP.

Registratie via de opleiding tot schoolpsycholoog

Met betrekking tot de Kinder- en jeugdpsycholoog NIP zij opgemerkt dat registratie tevens kan worden verkregen door de opleiding tot schoolpsycholoog te volgen. Dit geldt mogelijk op termijn ook voor de registratie als NVO Orthopedagoog-Generalist, maar op dit moment is dat nog niet het geval.

De opleiding tot schoolpsycholoog valt buiten de reikwijdte van dit onderzoek. Omvang, niveau en inhoud zijn niet onderzocht. Of een Kinder- en jeugdpsycholoog NIP qua omvang en niveau vergelijkbaar onderwijs heeft gehad is dus niet vastgesteld. Dit is echter wel aannemelijk gegeven de accreditatie die het NIP heeft verleend aan deze opleidingsroute tot Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP.

Inhoudelijk is geconcludeerd dat de Kinder- en jeugdpsycholoog NIP (en de NVO Orthopedagoog-Generalist) opgeleid is tot het verrichten van werkzaamheden gericht op gezondheidskundige verzorging van de mens binnen de individuele gezondheidszorg. Dit lijkt niet (of in elk geval in aanzienlijk mindere mate) het geval te zijn wanneer registratie is verkregen via de opleiding tot schoolpsycholoog.

Tabel 14. Zijn de opleidingen vergelijkbaar met de opleiding tot GZ-psycholoog?

	Kinder- en jeugdpsycholoog NIP	Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP	NVO Orthopedagoog-Generalist	Cognitief gedrags-therapeut VGCT
Omvang opleiding	ja	ja	Ja	Nee
Niveau van de opleiding	Ja echter veel cursussen ook toegankelijk voor hbo-ers.	Ja echter veel cursussen ook toegankelijk voor hbo-ers. 10% op postmasterniveau vereist	Ja zeer vergelijkbaar bij geïntegreerde opleiding. Bij individueel traject echter veel cursussen ook toegankelijk voor hbo-ers	Ja echter veel cursussen ook toegankelijk voor hbo-ers.
Gezondheidskundige verzorging van de mens / Individuele gezondheidszorg	Ja mits opgeleid via opleiding Kinder- en jeugdpsycholoog NIP en niet via opleiding schoolpsycholoog	Nee Alleen indien werkzaamheden en opleiding gericht op individuele werkhervatting en re-integratie en sprake is van diagnostiek, behandeling of psychologische begeleiding van de herintreder. In overige gevallen niet	Ja	Ja

Arbeidsmarkt

Bij analyse van ruim 70 beschikbare vacatures kunnen de observaties worden gemaakt. Bijna de helft van de vacatures vereist een registratie als GZ-psycholoog. Een registratie VGCT, Kinder- en jeugdpsycholoog NIP of NVO Orthopedagoog-Generalist wordt in geen van de vacatures als enige kwalificerende vereiste genoemd maar altijd in combinatie met een andere registratie als alternatief. Een NVO Orthopedagoog-Generalist registratie wordt als alternatieve vereiste genoemd voor registratie als Kinder- & jeugdpsycholoog NIP, GZ of Klinisch psycholoog. Registratie als GZ-psycholoog wordt als alternatief genoemd voor registratie als NVO Orthopedagoog-Generalist of Kinder- en jeugdpsycholoog NIP. Er zijn geen vacatures gevonden die een registratie als Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP vroegen of deze registratie noemden als alternatief voor een andere registratie.

Bijlage 1 Referenties

- Accreditatiereglement bij- en nascholing behorende bij de NIP (her)registratieregelingen van de Sector Arbeid & Organisatie NIP (Dit reglement vervangt het eerdere Accreditatiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP).
- Besluit van 17 maart 1998, houdende regels inzake de opleiding tot en de deskundigheid van de gezondheidszorgpsycholoog (Besluit gezondheidszorgpsycholoog) Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 1998 (gedownload van kgzp.nl)
- Bijlage 4 Toelichting eisen aan werksetting voor de NVO Orthopedagoog-Generalist, NVO registratiebrochure
- Bijlage A – Overzicht taakgebieden Behorende bij de Registratieregeling Kinder- en Jeugdpsychologen NIP van 2009
- De opleiding tot Orthopedagoog-Generalist NVO (brochure)
- Huishoudelijk reglement VGCT, 2013
- Informatiefolder voor cursisten: Het opleidingsprogramma tot Orthopedagoog-Generalist, traject 2014-2016
- Informatiegids belangstellende GZ opleiding via rinogroep.nl
- Kamer Gezondheidszorgpsycholoog. Postdoctorale/postmaster opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog Eisen en desiderata praktijkopleidingsinstellingen en –plaatsen Zoals vastgesteld door de KGzP op 2 oktober 2007 Gewijzigd door KGzP per 29 juni 2010
- Omzetbelasting. Vrijstelling; artikel 11, eerste lid, onderdeel g, onder 1°, van de Wet op de omzetbelasting 1968, Staatscourant 21 mei 2013
- Overzicht Inhoud O-G opleiding, UPO-G
- Nederlands Kwalificatieraamwerk Hoger Onderwijs compatibel met het overkoepelende Europese Kwalificatieraamwerk voor de Europese Hogeronderwijsruimte
- NVO registratiebrochure
- Registratiereglement kinder- en jeugd NIP
- Registratiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP
- Reglement opleiders en opleidingen cognitief gedragstherapeuten en supervisoren VGCT, 2013
- Reglement registraties cognitief gedragstherapeuten en supervisoren VGCT, 2013
- Studiegids GZ-opleiding SPON 2013
- Studiegids jaargang 2013 UPO-G
- Toelichting en checklist voor toelating register NIP, 2012

Geraadpleegde internetsites:

- ppo-opleidingen.nl
- pdbo-randstad.nl
- spon-opleidingen.nl
- vu.nl
- rug.nl
- rino.nl
- rinozuid.nl
- psynip.nl
- nvaio.net
- nvo.nl
- kgzp.nl
- pe-online.org

Bijlage 2 Geraadpleegde documentatie

- Accreditatiereglement bij- en nascholing behorende bij de NIP (her)registratieregelingen van de Sector Arbeid & Organisatie NIP (Dit reglement vervangt het eerdere Accreditatiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP).
- Beoordelingskader Herregistratie BIG-register, 2013
- Beroepsprofiel Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP
- Besluit Kwalificatie-eisen voor praktijkopleiders, werk-begeleiders en supervisors Kamer Gezondheidszorgpsychologen
- Besluit van 17 maart 1998, houdende regels inzake de opleiding tot en de deskundigheid van de gezondheidszorgpsycholoog (Besluit gezondheidszorgpsycholoog) Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 1998.
- Besluit van 17 maart 1998, houdende regels inzake de opleiding tot en de deskundigheid van de psychotherapeut (Besluit psychotherapeut). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 1998.
- Bijlage 4 Toelichting eisen aan werksetting voor de NVO Orthopedagoog-Generalist, NVO registratiebrochure
- Bijlage A – Overzicht taakgebieden Behorende bij de Registratieregeling Kinder- en Jeugdpsychologen NIP van 2009
- Competentieprofiel en indicatoren GZ psycholoog
- Concept Competentieprofiel cognitief gedragstherapeut VGCT
- De opleiding tot Orthopedagoog-Generalist NVO
- De Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP: Interventies op individueel niveau
- De Psycholoog van Arbeid en Gezondheid: Actief begeleiden van gezond werken, NIP
- Deskundheidsomschrijving Kinder- en jeugdpsycholoog
- Eindrapport Visitatie van de opleidingen tot Gezondheidszorgpsycholoog 2010-2011 Kamer Gezondheidszorgpsychologen
- Eisen gesteld aan supervisie binnen de GZ-opleiding PPO-Opleidingen
- Eisen supervisor og-opleiding RINO zuid
- Examenreglement Postdoctorale beroepsopleiding tot gezondheidszorgpsycholoog vastgesteld door het SPON op dinsdag 23 maart 2004 en herzien in oktober 2009
- Flyer: De opleiding tot Orthopedagoog-Generalist NVO
- Het opstellen van een studieplan voor een individueel traject ihkv de opleiding tot NVO Orthopedagoog-Generalist.
- Huishoudelijk reglement VGCT, 2013
- Informatie over het aanvragen van de registratie als cognitief gedragstherapeut in opleiding, VGCT
- Informatiefolder voor cursisten: Het opleidingsprogramma tot Orthopedagoog-Generalist, traject 2014-2016
- Informatiegids belangstellende GZ opleiding via rinogroep.nl
- Kamer Gezondheidszorgpsycholoog Postdoctorale/postmaster opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog Eisen en desiderata praktijkopleidingsinstellingen en –plaatsen Zoals vastgesteld door de KGzP op 2 oktober 2007 Gewijzigd door KGzP per 29 juni 2010
- Kwalificatie-eisen, taken en verantwoordelijkheden van de praktijkbegeleiding RINO groep
- Kwalificatie-eisen voor hoofdopleiders, waarnemend hoofdopleiders en plaatsvervangend hoofdopleiders
- Literatuursuggesties t.b.v. het registratietraject Kinder- & Jeugdpsycholoog NIP
- Opleidingsplan GZ-Psycholoog Werkgroep Modernisering GZ-opleiding, 2012
- Omzetbelasting. Vrijstelling; artikel 11, eerste lid, onderdeel g, onder 1°, van de Wet op de omzetbelasting 1968, Staatscourant 21 mei 2013

- Onderlegger folder OG Groningen en Eindhoven concept 2012
- Overzicht Inhoud O-G opleiding, UPO-G
- NVO registratiebrochure
- Postmasteropleiding Gezondheidszorgpsycholoog Universiteit Leiden
- Psychologen en orthopedagogen in het onderwijs, NIP/NVO
- Registerpsycholoog NIP/Kinder & Jeugd: Expert in psychische gezondheid en ontwikkeling van kinderen
- Registratie-eisen Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP in het kort
- Registratiereglement kinder- en jeugd NIP
- Registratiereglement Psycholoog Arbeid en Gezondheid NIP
- Reglement opleiders en opleidingen cognitief gedragstherapeuten en supervisors VGct, 2013
- Reglement registraties cognitief gedragstherapeuten en supervisors VGct, 2013
- Richtlijn begeleidings-/behandelcasus, registratietraject Kinder- & Jeugdpsycholoog NIP, juli 2008
- Richtlijn psychodiagnostisch onderzoek, registratietraject Kinder- & Jeugdpsycholoog NIP, sept 2007
- Richtlijnen voor een n=1 of n=2 studie, VGct
- Richtlijnen voor supervisie- en evaluatieverslagen, VGct
- Staatscourant: Omzetbelasting. Vrijstelling; artikel 11, eerste lid, onderdeel g, onder 1, van de Wet op de omzetbelasting 1968, 14 mei 2013
- Studiegids GZ-opleiding SPON 2013
- Studiegids jaargang 2013 UPO-G
- Taken en verantwoordelijkheden in de praktijkopleiding tot gezondheidszorgpsycholoog en Gezondheidszorgpsycholoogspecialist Kamer Gezondheidszorgpsycholoog College Specialisten Gezondheidszorgpsycholoog
- Toelichting en checklist voor toelating register NIP, 2012
- Word ook cognitief gedragstherapeut VGct: Informatie over de opleiding en registratie bij de VGct

Bijlage 3 Afkortingen

A&G: Arbeid en gezondheid

AMvB: Algemene Maatregel van Bestuur

BIG: Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg

CG: Cognitief gedragstherapeut

GZ: Gezondheidszorg

Gvm: gezondheidkundige verzorging van de mens

HAVO: hoger algemeen voortgezet onderwijs

hbo: hoger beroepsonderwijs

Ig: individuele gezondheidszorg

K&J: Kinder en jeugd

KP: Klinisch psycholoog

NIP: Nederlands Instituut van Psychologen

NVO: Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen

Ogio: Orthopedagoog-Generalist in opleiding

O-G: Orthopedagoog-Generalist

Pio: psycholoog in opleiding

Piog: psycholoog in opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog

PT: Psychotherapeut

RINO N-H: RINO Noord-Holland

VGct: Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve therapie

VWO: voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

wo: wetenschappelijk onderwijs